

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
OBSZARU „MORASKO – RADOJEWO – UMULTOWO” MORASKO CZĘŚĆ B
W POZNANIU

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

AGNIESZKA WIECZORKIEWICZ

POZNAŃ, 10 PAŹDZIERNIKA 2024 R*/23 STYCZNIA 2025 R*/17 KWIETNIA 2025 R**

*NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY WPROWADZONE DO PROJEKTU MPZP W WYNIKU UWZGLĘDNIENIA UZYSKANYCH OPINII ORAZ DOKONANYCH
UZGODNIEŃ

*NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY WPROWADZONE DO PROJEKTU MPZP W WYNIKU UWZGLĘDNIENIA UWAG ZŁOŻONYCH NA ETAPIE WYŁOŻENIA
DO PUBLICZNEGO WGLĄDU

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
1.1.	Informacje wstępne	3
1.2.	Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
1.4.	Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2.	CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	7
2.1.	Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	7
2.2.	Elementy dziedzictwa kulturowego	8
2.3.	Rzeźba terenu	8
2.4.	Budowa geologiczna i warunki gruntowe.....	8
2.5.	Zasoby naturalne	8
2.6.	Warunki wodne.....	9
2.7.	Gleby.....	9
2.8.	Szata roślinna	10
2.9.	Zwierzęta	10
2.10.	Klimat lokalny	11
2.11.	Jakość powietrza atmosferycznego	13
2.12.	Klimat akustyczny.....	15
2.13.	Jakość wód	16
3.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY.....	17
4.	INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU	19
4.1.	Cel opracowania projektu planu	19
4.2.	Ustalenia projektu planu	19
4.3.	Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami.....	23
4.4.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu	25
5.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	25
6.	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO	30
6.1.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....	30
6.2.	Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne.....	32
6.3.	Oddziaływanie na zasoby naturalne	34
6.4.	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, w tym rośliny i zwierzęta	34
6.5.	Oddziaływanie na ludzi	36
6.6.	Oddziaływanie na krajobraz	38
6.7.	Oddziaływanie na klimat akustyczny	40
6.8.	Oddziaływanie na powietrze	41
6.9.	Oddziaływanie na klimat	43
6.10.	Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe	44
6.11.	Oddziaływanie na dobra materialne	44
6.12.	Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	45
6.13.	Oddziaływanie transgraniczne	47
7.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	47
8.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP	47
9.	STRESZCZENIE	48

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granica obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Powiązania przyrodnicze obszaru opracowania
3. Zasięgi oddziaływania hałasu samochodowego w porze dziennie-wieczorno-nocnej (L_{DWN}) i w porze nocnej (L_N)
4. Oświadczenie autora prognozy

1. WPROWADZENIE

1.1 Informacje wstępne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu.

Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu. Wspomniana powyżej uchwała dopuszcza odrębne opracowanie i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru „Moraska – Radojewa – Umultowa”.

Granica przedmiotowego projektu planu obejmuje tereny zlokalizowane w północnej, peryferyjnej części miasta Poznania, w rejonie ul. Morasko i ul. Meteorytowej. Szczegółowy przebieg granic obszaru, dla którego sporządzono projekt mpzp, przedstawiono na załączniku graficznym do niniejszego opracowania (załącznik nr 1). Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem planu miejscowego wynosi ok. 24,9 ha.

Obecnej dla przedmiotowego obszaru nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na obszarach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie północnej i północno-wschodniej granicy analizowanego obszaru obowiązują natomiast: mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko Centrum, mpzp dla terenów w rejonie ulic Morasko, F. Jaskowiaka i Glinienko oraz mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” dla terenu w rejonie ulic Morasko i F. Jaśkowiaka w Poznaniu. Na obszarze przylegającym do zachodniej granicy obszaru opracowania obowiązują natomiast ustalenia mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Rezerwat Meteoryt Morasku w Poznaniu.

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazują zapisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którymi wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego wraz z uzasadnieniem oraz prognozą oddziaływania na środowisko, o ile jest wymagana”. Stosownie do tej ustawy projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – konsultacjom społecznym.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika jednocześnie z brzmienia zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – zgodnie z treścią art. 46 ust. 1 pkt 1, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt planu miejscowego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jak również projekt zmiany tego dokumentu (zgodnie z art. 46 ust. 2). W myśl powyższej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Zgodnie z art. 51 ust. 1, organ opracowujący m.in. projekt planu zagospodarowania przestrzennego sporządza prognozę oddziaływania na środowisko, której zawartość określa art. 51 ust. 2 oraz art. 52. Ponadto, zgodnie z treścią art. 53 ust. 1 organ opracowujący projekt¹ uzgadnia z właściwymi organami² stanowisko w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procesu sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jej głównym celem jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu różnych form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.

¹ o którym mowa w art. 46 ustawy ooś

² o których mowa w art. 57 i art. 58 ustawy ooś

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu – pismem WOO-III.411.118.2012.PW z dnia 03.04.2012 r.,
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu – pismem NS-72/1-68(1)/12 z dnia 10.04.2012 r.

1.4. Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Kondracki J., *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Krygowski B., *Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej, Cz. I Geomorfologia*, PTPN, Wyd. Mat.-Przyr., Komitet Fizjograficzny, Poznań 1961,
- Szponar A., *Fizjografia urbanistyczna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003,
- *Zieleń i architektura*, Kronika Miasta Poznania, Poznań 1993,
- *Wśród zwierząt i roślin*, pod red. J. Wiesiołkowskiego, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002.

Materiały kartograficzne:

- mapa ewidencyjna,
- mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001,
- mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań 1992,
- mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – główny użytkowy poziom wodonośny, ark. Poznań (471), wersja cyfrowa,
- mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – pierwszy poziom wodonośny, występowanie i hydrodynamika, ark. Poznań (471),
- Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 – Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990,
- mapa geośrodowiskowa Polski (II) w skali 1:50 000, ark. 471 – Poznań (N-33-130-D), Plansza A i B, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2015,
- Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r. (aktualizacja 2013-2017), mapy geologiczno-inżynierskie 1:10 000,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic, Lis J., Pasieczna A., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2005.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2024 r., poz. 54, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1130, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292.),

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2024 r., poz. 725, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1087, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2024 r., poz. 399, tekst jednolity z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1225, tekst jednolity, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2021 r. *w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na strategicznych mapach hałasu, sposobu ich prezentacji i formy ich przekazywania* (Dz. U. z 2024 r., poz. 255, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2022 r., poz. 2380),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 13 lipca 2021 r. *w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych* (Dz. U. z 2021, poz. 1576),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. *w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu* (Dz. U. z 2024 r., poz. 870, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. *w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2023 r., poz. 335),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. z 2021 r., poz. 845, tekst jednolity),
- Uchwała Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku *w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20 lipca 2020 r., poz. 5956),
- Uchwała Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. *w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu*,
- Uchwała Nr XXV/138/95 Rady Gminy Suchy Las z dnia 7 sierpnia 1995 r. (Dz. Urz. z 1995 r. Nr 12/95, poz. 80), Uchwała Nr LI/491/01 Rady Gminy Suchy Las z dnia 13 grudnia 2001 r. *w sprawie zmiany uchwał nr XXV/138/95 Rady Gminy Suchy Las z dnia 7 sierpnia 1995 r. i Nr XLVI/243/97 Rady Gminy Suchy Las z dnia 22 stycznia 1997 r. o utworzeniu Obszaru Chronionego Krajobrazu Biedrusko* (Dz. Urz. z 2001 r. Nr 162, poz. 4496),
- Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24.05.1976 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1976 r., Nr 24, poz. 108),
- Zarządzenia Nr 5/09 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 17 lipca 2009 r. *w sprawie rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r., Nr 150, poz. 2514),
- Zarządzenie Nr 1/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 29 sierpnia 2012 r. *zmieniającego zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012r., poz. 3796).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. *w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy* (Dz.U.U.E.L.2008.152.1),
- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* (Dz.U.U.E.L.2001.197.30),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* (Dz.U.U.E.L.1992.206.7 – Dyrektywa Siedliskowa).

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- projekt uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu, MPU 2024,
- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, MPU, Poznań, styczeń 2021 r.,
- Borysiak J., Stachnowicz W., Czępiński K., POZNAŃ OBSZAR MORASKO-RADOJEWO-UMULTOWO OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ETAP 1, CZĘŚĆ I, OBSZARY ŚRODOWISKOTWÓRCZE I PRZYRODNICZO CENNE WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEJ OCHRONY, Poznań 2002 r.,
- Czaban A., Mielcarek M., OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego MORASKO–RADOJEWO–UMULTOWO Cz. I Delimitacja obszarów o wiodącej funkcji ekologicznej, Poznań 2003 r.,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Lis J., Pasieczna A.; Warszawa 2005,
- Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 3), skala 1:10 000, Różański M., Nowak M., Nyckowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, Uchwała Nr LXXXVIII/1670/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z dnia 11 lipca 2023 r.,
- Program ochrony środowiska dla miasta Poznania do 2030 roku, Uchwała Nr XCIV/1817/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z dnia 5 grudnia 2023 r.,
- Stan środowiska w województwie wielkopolskim Raport 2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań 2021,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2023, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2024 r.,
- Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu, <https://wody.gios.gov.pl/pjpw>,
- Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023, <https://wody.gios.gov.pl/pjpw>,
- *Strategiczna Mapa Hałasu miasta Poznania*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, 2022,
- Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Poznania do roku 2030 (Uchwała Nr X/144/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 16.04.2019 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Poznania),
- Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000, arkusz Poznań (471), Chmal R., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997,
- Objaśnienia do arkusza mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), Biuro Studiów i Badań Hydrogeologicznych i Geofizycznych „HYDROCONSULT” Sp. z o.o., Warszawa 2000,
- Kaczmarski M., Kaczmarek J., Pędziwiatr K., Jakubowska A., Antkowiak M., Konieczna P, Atlas rozmieszczenia pławów na terenie miasta Poznania – narzędzie skutecznej ochrony gatunkowej, Klub Przyrodników Koło Poznańskie, Poznań 2013,
- Koncepcja zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w Poznaniu (2) ZLEWNIA OBSZARU MORASKO” Tom II, „BIPOWODMEL” Sp. z o.o., Poznań 2013 r.,
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, iss.2, s.143-170.

Inne źródła:

- wizja terenowa (wrzesień 2024 r.),
- mapa SIP ZGiKM GEOPOZ
- <https://poznan.wios.gov.pl>
- <https://mapy.geoportal.gov.pl>
- <https://geolog.pgi.gov.pl>

- <https://baza.pgi.gov.pl>
- <https://polska.e-mapa.net>
- <https://epsh.pgi.gov.pl>
- <https://emgsp.pgi.gov.pl>
- <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska>
- <https://powietrze.gios.gov.pl>
- <https://wody.gios.gov.pl>
- <https://isok.gov.pl/hydroportal>
- <https://geoserwis.gdos.gov.pl>
- <https://crfop.gdos.gov.pl>
- <http://mjwp.gios.gov.pl/>

Informacje uzyskane z powyższych materiałów źródłowych oraz informacje zebrane podczas przeprowadzonej wizji terenowej pozwoliły na opracowanie ogólnej charakterystyki środowiska przyrodniczego omawianego obszaru w podziale na jego poszczególne komponenty, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki podłoża, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, klimat lokalny. Na podstawie pozyskanych informacji określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód i klimatu akustycznego, a także wskazano obecny sposób i stan zagospodarowania obszaru objętego projektem planu. Należy jednak zaznaczyć, że przeprowadzenie wizji terenowej w ograniczonym przedziale czasowym nie pozwoliło na przeprowadzenie inwentaryzacji w sposób wyczerpujący, pozwalający na zidentyfikowanie wszystkich gatunków flory i fauny występujących w granicach obszaru opracowania.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście – stopień ogólności ustaleń planu.

2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar objęty ustaleniami projektu planu obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu zlokalizowany jest w północnej części miasta Poznania. Obejmuje on tereny ograniczone od północy ul. Meteorytowa, od wschodu ul. Morasko, od zachodu terenami zieleni położonymi w otulinie rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, od południa terenami niezabudowanymi, porośniętymi spontanicznie rozwijającą się roślinnością oraz fragmentem ul. Meteorytowej. Całkowita powierzchnia terenów stanowiących obszar opracowania wynosi ok. 24,9 ha.

Analizowany obszar obejmuje przede wszystkim tereny obecnie niezagospodarowane, porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością, reprezentowaną lokalnie przez większe skupiska roślinności wysokiej (m.in. w części zachodniej i południowo-zachodniej).

Istniejąca zabudowa reprezentowana jest przez zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zlokalizowaną wzdłuż ul. Morasko (wzdłuż wschodniej granicy obszaru opracowania). W pojedynczych budynkach prowadzona jest działalność usługowa (mechanik samochodowy Artur service). Na obszarze projektu mpzp swoją siedzibę ma również Rada i Zarząd Osiedla Morasko-Radojewo (przy ul. Morasko 57). W części północnej, w sąsiedztwie niewielkiego zbiornika wodnego, funkcjonuje również ogrodzone boisko sportowe, siłownia zewnętrzna oraz plac zabaw dla dzieci.

Obsługę terenów znajdujących się w granicach przedmiotowego projektu mpzp zapewniają ul. Morasko, ul. Meteorytowa (w granicach mpzp zlokalizowany jest jedynie niewielki fragment tej ulicy), ul. Poligonowa (fragment) oraz przebiegająca przez środkową część obszaru ul. Morenowa.

Przez analizowany obszar oraz w ulicach z nim graniczących przebiegają elementy sieci infrastruktury technicznej, w tym: sieć wodociągowa (w ul. Morasko), sieć gazowa (w ul. Morasko), linia kablowa telekomunikacyjna, linia napowietrzna elektroenergetyczna SN oraz stacja transformatorowa (przy ul. Morasko).

Bezpośrednie otoczenie analizowanego obszaru stanowią tereny zabudowy (głównie mieszkaniowej jednorodzinnej), zlokalizowanej po północnej i wschodniej stronie ul. Morasko, niezabudowane tereny porośnięte

spontanicznie rozwijającą się roślinnością, a także tereny otuliny rezerwatu przyrody Meteoryt Morasko (i w dalszej odległości tereny samego rezerwatu przyrody).

2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu nie stwierdzono występowania budynków zabytkowych, podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W granicach przedmiotowego obszaru stwierdzono natomiast lokalizację udokumentowanych stanowisk archeologicznych – AZP 51-27/23, AZP 51-27/32, AZP 51-27/33, AZP 51-27/116, AZP 51-27/117 i AZP 51-27/119.

Wschodnia część analizowanego obszaru położona jest natomiast w zasięgu wskazanego w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania” obszaru cennego kulturowo dawnej wsi Morasko.

2.3. Rzeźba terenu

Obszar opracowania, wg podziału Polski na jednostki fizycznogeograficzne, położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5), w obszarze mezoregionu Pojezierze Poznańskie (315.51)³.

Pod względem geomorfologicznym obszar projektu stanowi fragment wzgórz morenowych akumulacyjnych, pochodzenia lodowcowego. Charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem w zakresie ukształtowania terenu – rzędne terenów wahają się od ok. 114 m n.p.m. w rejonie ul. Morasko (w części północno-wschodniej) do ok. 136 m n.p.m. w rejonie granicy mpzp w części południowo-zachodniej. W ukształtowaniu terenu zaznacza się wyraźne nachylenie z kierunku południowo-zachodniego w kierunku południowo-wschodnim. Lokalnie spadki terenu sięgają 8-12%.

2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie geologicznej (obejmującej swym zasięgiem obszar projektu planu)⁴, budowa utworów czwartorzędowych występujących jest zróżnicowana w minimalnym stopniu.

Cały analizowany obszar położony jest w strefie zaburzeń głacitektonicznych, związanych ze spiętrzeniem utworów trzeciorzędowych, które doprowadziły do powstania strefy wzgórz w obrębie Moraska, Suchego Lasu i Czerwonaka. W obrębie niemal całego obszaru utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez gliny zwałowe moren czołowych (o miąższości wynoszącej zazwyczaj kilka metrów), pokrywające płytko występujące iły plioceńskie, które w części północno-zachodniej występują na powierzchni.

Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są w zasięgu całego analizowanego obszaru przez wspomniane plioceńskie iły i mułki (miejscami piaski). Pliocen dolny reprezentuje seria iłów i iłów mułkowatych, charakteryzujących się szaroniebieską lub szarozieloną barwą. Pliocen górny reprezentują iły o barwie szaroniebieskiej, szarozielonej oraz pstre iły poznańskie, charakteryzujące się żółtymi i czerwonymi smugami oraz plamami. Miąższość tych utworów wynosi zazwyczaj kilkadziesiąt metrów. Pod utworami pliocenu występują mioceńskie piaski, mułki, iły i węgiel brunatny.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Atlasie geologiczno-inżynierskim, w którym dokonano oceny warunków geologiczno-inżynierskich na terenie Poznania⁵, warunki budowlane w granicach obszaru mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu określa się głównie jako przeciętne.

2.5. Zasoby naturalne

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu nie stwierdzono występowania udokumentowanych i zarejestrowanych zasobów w postaci złóż naturalnych⁶. Analizowany obszar położony jest również poza zasięgiem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 144 – Wielkopolska Dolina Kopalna oraz GZWP nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno.

³ geoserwis.gdos.gov.pl

⁴ Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 - Poznań N-33-130-D Państwowy Instytut Geologiczny, 1990

⁵ Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r. (aktualizacja 2013-2017), mapy geologiczno-inżynierskie 1:10 000

⁶ baza.pgi.gov.pl

2.6. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Obszar objęty projektem mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu położony jest w całości w zasięgu zlewni jednolitej części wód Warta od Kopli do Wełny (PLRW600012185999). Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na Mapie hydrograficznej⁷, obszar objęty granicami projektu mpzp położony jest w zasięgu działu wodnego III-rzędu.

Na przedmiotowym obszarze zlokalizowany jest niewielki zbiornik otwarty (w północno-wschodniej części), a także przepływający przez wschodnią część rów (Wa-A). Wspomniany rów jest lewobrzeżnym dopływem Rowu Glinnowieckiego (zwanego również Strumieniem Młyńskim), odwadniającego północny fragment obszaru miasta.

W trakcie prowadzonych prac nie uzyskano szczegółowych informacji opisujących rzeczywistą wielkość oraz zmienność przepływu wody we wspomnianym rowie, niemniej, można założyć, że podobnie jak w przypadku pozostałych niewielkich cieków płynących w obszarze Moraska, występuje tu duża zmienność przepływu w ciągu roku. Najwyższe stany wód notowane są w okresie wiosennym oraz późnojesiennym, natomiast w okresach z ograniczoną ilością opadów atmosferycznych, w obrębie niektórych cieków obserwuje się zjawisko czasowego zanikania przepływu wód.

Wody podziemne

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w Atlasie geologiczno-inżynierskim Poznania⁸, poziom występowania wód gruntowych na analizowanym obszarze jest zróżnicowany. Na przeważającym obszarze wody gruntowe występują na głębokości 5-15 m p.p.t. (nieco głębiej wody te występują jedynie na niewielkim obszarze w części północno-wschodniej), natomiast w części północnej i południowo-wschodniej, wody te występują na mniejszych głębokościach (odpowiednio 2-5 m p.p.t. w części północnej oraz 1-2 m p.p.t. w części południowo-wschodniej). Na nieco mniejsze zróżnicowanie wskazują natomiast informacje przedstawione na mapie hydrograficznej, zgodnie z którą analizowany obszar charakteryzuje się występowaniem wód podziemnych na głębokości 5-10 m p.p.t.

Pierwszy poziom wodonośny – w przypadku większości terenów położonych w granicach obszaru objętego projektem mpzp – związany jest z mioceńskimi piaskami drobnoziarnistymi, przykrytymi kompleksem ilów miocenu górnego i płiocenu oraz czwartorzędowych glin zwałowych. Wody tego poziomu występują na głębokościach przekraczających 50 m p.p.t. (w analizowanym przypadku hydroizohipsa głównego poziomu wodonośnego przebiega na rzędnych 65-70 m n.p.m.), a zwierciadło wody ma charakter napięty. Należy zauważyć, że na obszarze tym pierwszy poziom wodonośny jest tożsamy z głównym użytkowym poziomem wodonośnym. W obrębie wspomnianych terenów, powyżej poziomu neogeńskiego, występują jedynie poziomy zawieszony, charakteryzujące się znaczną zmiennością retencji oraz zanikaniem w okresach suchych lat, niekiedy pełni istotną rolę w zasilaniu źródeł i okresowych cieków powierzchniowych.

Cały analizowany obszar znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Zgodnie z posiadanymi informacjami, na obszarze projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu nie występują ujęcia wody oraz studnie, dla których wyznaczone zostały strefy ochrony.

2.7. Gleby

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na mapie glebowo-rolniczej, w obrębie analizowanego obszaru występują przede wszystkim gleby bielcowe, wykształcone na piaskach słabo gliniastych zalegających na glinach lekkich (należące do 6 kompleksu przydatności rolniczej), wykształcone na piaskach słabo gliniastych zalegających na piaskach luźnych (należące do 7 kompleksu przydatności rolniczej) lub też na piaskach gliniastych lekkich zalegających na glinach lekkich (należące do 5 kompleksu przydatności rolniczej).

W zasięgu niewielkich powierzchni (tereny w rejonie wschodniej granicy obszaru projektu planu) występują również czarne ziemie właściwe, wykształcone na piaskach gliniastych lekkich zalegających na glinach lekkich, zaliczane do 8 kompleksu przydatności rolniczej (zbożowo-pastewny mocny). W części wschodniej czarne ziemie występują w zasięgu niewielkich powierzchniowo użytków zielonych.

⁷ mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001

⁸ Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r. (aktualizacja 2013-2017), mapy geologiczno-inżynierskie 1:10 000,

Z uwagi na przynależność do klas bonitacyjnych w granicach obszaru opracowania wyraźnie zaznacza się przewaga udziału gleb klasy V i VI (udział gleb klasy IVb jest znacznie mniejszy). Gleby na obszarze opracowania charakteryzują się odczynem obojętnym (o pH 6,4-7,4)⁹.

2.8. Szata roślinna

W granicach obszaru projektu nie stwierdzono występowania zbiorowisk roślinnych o wyjątkowej wartości przyrodniczej, szczególnie rzadkich w skali kraju czy regionu. Należy natomiast wspomnieć, iż w zasięgu granic analizowanego projektu mpzp rośnie lipa, współtworząca aleję lipową o wyjątkowej wartości przyrodniczej, która została objęta ochroną w formie pomnika przyrody – wpisana do wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6.

Większość analizowanego obszaru obejmuje tereny niezabudowane, w zasięgu których dominują krajobrazy roślinne łąkowo-polne, charakteryzujące się przewagą roślinności antropogenicznej, synantropijnej. Wśród zespołów roślinności ruderalnej notowanych najczęściej w obszarze Moraska-Radojewa-Umultowa wymienia się zespół wrotczyca pospolitego *Artemisio vulgaris-Tanacetum*, pyleńca pospolitego *Berteroetum incanae*, czy też powoju polnego i perzu właściwego *Convolvulo arvensis-Agrophyretum repentis*¹⁰.

Poza zbiorowiskami roślinności niskiej na niezabudowanych terenach występuje przede wszystkim spontanicznie pojawiająca się roślinność wysoka, reprezentowana głównie przez sosny (*Pinus sylvestris*) i brzozy brodawkowate (*Betula pendula*), która w wielu przypadkach osiągnęła już znaczne rozmiary (zaniechanie użytkowania tych terenów prowadzi do stopniowego zarastania terenów łąkowo-polnych i coraz bardziej liczego występowania większych skupisk drzew i krzewów). Lokalnie, w części zachodniej i południowo-zachodniej, drzewa tworzą duże, zwarte skupiska o charakterze leśnym.

Większe skupiska drzew i krzewów występują również w sąsiedztwie rowu przepływającego przez północno-wschodnią część analizowanego obszaru, a także wzdłuż ul. Morenowej, w sąsiedztwie której rozwinęły się pasowe zadrzewienia, tworzone głównie przez znacznych rozmiarów brzozy brodawkowate (*Betula pendula*). Wśród gatunków drzew i krzewów spotykanych na przedmiotowym obszarze wspomnieć można również pojedyncze, okazałe topole (*Populus* sp.) i wierzby (*Salix* sp.), a także krzewy dzikiej róży (*Rosa canina*), nieliczne dęby (*Quercus* sp.), robinie akacjowe (*Robinia pseudoacacia*) i pojedyncze drzewa owocowe.

Wschodnia część analizowanego obszaru, obejmująca pas terenów wzdłuż ul. Morasko (częściowo również wzdłuż ul. Meteorytowej i ul. Poligonowej), to obszar z dominującym udziałem roślinności synantropijnej, ruderalnej. W obrębie poszczególnych posesji występuje również roślinność ozdobna, reprezentowana głównie przez pospolite odmiany żywotników (*Thuja*), a także ozdobne krzewy liściaste i byliny.

Wspomnieć można również o wprowadzonych w ostatnich latach nasadzeniach, towarzyszących funkcjonującej na obszarze opracowania infrastrukturze sportowej (boisko, siłownia zewnętrzna). Na terenach tych posadzono klony pospolite (*Acer platanooides*), klony czerwone (*Acer rubrum*), a także – w dalszej odległości – lipy krymskie (*Tilia 'Euchlora'*).

Na szczególną uwagę zasługuje również liczne występowanie nawłoci kanadyjskiej (*Solidago canadensis*), będącej rośliną inwazyjną.

2.9. Zwierzęta

Dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania większości terenów, jak również bliskość obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, sprzyja występowaniu na analizowanym obszarze licznych przedstawicieli rodzimej fauny. Takie położenie sprawia, iż w granicach omawianego obszaru pojawia się szereg gatunków zwierząt, migrujących między terenami dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”, terenami rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (oraz jego otuliny), terenami całego północnego klina zieleni oraz terenami specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Biedrusko” PLH300001.

Dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w granicach obszaru projektu planu sprzyja przede wszystkim obecności licznych przedstawicieli bezkręgowców, w tym owadów czy mięczaków. Materiały źródłowe, dotyczące terenów całego północnego klina zieleni, wskazują na występowanie w jego obrębie 94 gatunków bezkręgowców, w tym 69 gatunków owadów, 23 gatunków mięczaków oraz 2 gatunków pajęczaków. Wśród nich wspomnieć można m.in. pospolite gatunki motyli dziennych (*Rhopalocera*), ważek (*Odonata*) oraz mięczaków (*Molusca*), których pojawianiu się sprzyja obecność wód i towarzyszących im

⁹ Atlas geochemiczny Poznania i okolic, Lis J., Pasieczna A., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2005

¹⁰ Borysiak J., Stachnowicz W., Czępiński K., POZNAŃ OBSZAR MORASKO-RADOJEWO-UMULTOWO OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ETAP 1, CZĘŚĆ I, OBSZARY ŚRODOWISKOTWÓRCZE I PRZYRODNICZO CENNE WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEJ OCHRONY, Poznań 2002 r.

siedlisk wilgotnych. Wśród tych ostatnich wymienić można gatunki, takie jak ślimak winniczek (*Helix pomatia*), ślimak łąkowy (*Perforatella rubiginosa*) i ślimak zaroślowy (*Arianta arbustorum*).

W granicach analizowanego obszaru spotkać można również przedstawicieli rodzimych gatunków płazów. Obecność wód powierzchniowych, jak i stosunkowo bliskie sąsiedztwo obszarów o wyjątkowych walorach przyrodniczych, sprzyja możliwości pojawiania się na tych terenach ropuchy szarej (*Bufo bufo*), czy też żab zielonych (*Rana esculenta complex*). W obrębie północnego klina zieleni (w granicach którego położone są tereny zlokalizowane na zachód od ul. Morenowej) występują również gatunki rodzimych gadów – zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*) oraz jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*). Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, wszystkie dziko występujące płazy i gady objęte są ochroną prawną.

Dominujący udział niezabudowanych powierzchni, porośniętych spontanicznie rozwijającą się roślinnością, tworzącą lokalnie bardziej zwarte skupiska i pasy zieleni, jak również sąsiedztwo rozległych terenów nieużytkowanych i terenów leśnych (w tym terenów rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i jego otuliny) sprzyja również występowaniu licznych gatunków ptaków. Wśród pojawiających się na analizowanym obszarze gatunków wskazać można przede wszystkim obecność gatunków związanych z funkcjonowaniem terenów otwartych oraz śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, widywanych na obszarze całego Moraska, w tym m.in. trznadla (*Emberiza citrinella*), gąsiorka (*Lanius collurio*), dzwońca (*Carduelis chloris*), skowronka (*Alauda arvensis*), drozda śpiewaka (*Turdus philomelos*) itd. W granicach obszaru opracowania spotkać można również pospolite gatunki ptaków, występujące często w obrębie terenów zabudowanych funkcjonujących na obszarze całego miasta – kosa (*Turdus merula*), ziębę (*Fringilla coelebs*), szpaka (*Strunus vulgaris*) oraz mazurka (*Passer montanus*). Okresowo na tereny te zalatywać mogą także gatunki ptaków obserwowane na obszarze dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, jak również występujące na terenach pobliskiego rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, w tym m.in. kruk (*Corvus corax*), myszołów (*Buteo buteo*), czy jastrząb (*Accipiter gentilis*).

Wśród przedstawicieli ssaków na przedmiotowym obszarze również występują gatunki widywane na terenach całego obszaru dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”. Wspomnieć można tu często obserwowane sarny (*Capreolus capreolus*), przemieszczające się przez rozległe kompleksy pól uprawnych dziki (*Sus scrofa*), a także migrujące między terenami północnego klina zieleni, a terenami o znacznej wartości przyrodniczej, zajęce (*Lepus europaeus*), lisy (*Vulpes vulpes*), borsuki (*Meles meles*) czy jenoty (*Nyctereutes procyonides*). Na przedmiotowych terenach występują również znacznie częściej spotykane mniejsze gatunki ssaków – krety (*Talpa europaea*), jeże (*Erinaceus europaeus*), czy norniki (*Microtus arvalis*).

W zasięgu terenów całego północnego klina zieleni stwierdzono również obecność nietoperzy, wykorzystujących funkcjonujące tu pasy zadrzewień i zakrzewień jako żerowiska, miejsca kryjówek oraz szlaki przelotu. W granicach przedmiotowego obszaru pojawiać się może m.in. nocek rudy (*Myotis daubentonii*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), czy mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*). Podkreślenia wymaga natomiast fakt, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszystkie gatunki nietoperzy podlegają ochronie prawnej (podobnie jak szereg innych, wspomnianych powyżej gatunków zwierząt).

2.10. Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś, 1994), obszar miasta Poznania położony jest w granicach Regionu Środkowowielkopolskiego, który pod względem zajmowanego obszaru jest największym regionem klimatycznym na obszarze Polski. Region ten charakteryzuje się bardzo małą lub małą zmiennością częstości występowania poszczególnych typów pogody w porównaniu z pozostałymi regionami). Na obszarze tym obserwuje się przewagę dni z pogodą umiarkowaną ciepłą z dużym zachmurzeniem oraz z pogodą chłodną i deszczową¹¹. Z uwagi na specyficzne warunki panujące w obrębie miasta, lokalne warunki klimatyczne odbiegają nieco od warunków klimatycznych, obserwowanych w obrębie niezabudowanych terenów zlokalizowanych w zasięgu Regionu Środkowowielkopolskiego. Na modyfikację mikroklimatu w granicach aglomeracji miejskich wpływa szereg czynników pochodzenia antropogenicznego, w tym między innymi emisja do atmosfery znacznych ilości sztucznie wytwarzanego ciepła, emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, czy też obecność intensywnej zabudowy wpływającej niekorzystnie na proces przewietrzania.

Charakterystykę poszczególnych wskaźników klimatycznych dla obszaru Poznania oparto na danych meteorologicznych z okresu 1991-2020¹² oraz danych z roku 2022¹³, uzyskanych ze stacji synoptycznej IMGW-PIB Poznań-Ławica (330) usytuowanej w odległości ok. 7 km na zachód od centrum miasta¹⁴.

¹¹ Woś A. 1993, *Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody*, Zeszyty Inst. Geogr. I Przestrz. Zagosp. PAN, 20

¹² Atlas klimatu Polski (1991-2020), Arkadiusz M. Tomczyk, Ewa Bednorz (red), Bogucki wydawnictwo Naukowe, Poznań 2022

¹³ Rocznik meteorologiczny 2022, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy

Średnia roczna temperatura powietrza w Poznaniu w badanym wieloleciu wynosiła 9,4°C, przy czym zaobserwowano dodatni trend tego wskaźnika względem wielolecia dla okresu 1981-2015 (9,0°C). Średnia roczna temperatura powietrza w roku 2022 była wysoka i dla stacji Poznań-Ławica wynosiła 10,6°C, a cały rok 2022 został sklasyfikowany w przypadku tej stacji jako bardzo ciepły. Najcieplejszym miesiącem roku 2022 był sierpień, dla którego średnia miesięczna temperatura powietrza wynosiła 22,1°C. Najzimniejszym miesiącem roku 2022 był natomiast grudzień, ze średnią miesięczną temperaturą powietrza 1,3°C. Absolutne minimum (-11,6°C) zanotowano 15 grudnia 2022 roku. Grudzień 2022 r. był jednocześnie miesiącem charakteryzującym się wysokimi amplitudami temperatury (najniższa zanotowana temperatura dla Poznania wyniosła -11,6°C, podczas gdy najwyższa wyniosła aż 15,6°C), stanowiącymi zagrożenie zarówno dla środowiska naturalnego, jak i infrastruktury (drogowej, komunalnej, energetycznej), rolnictwa oraz życia człowieka.

Na stacji synoptycznej Poznań-Ławica (podobnie jak na obszarze całej Wielkopolski) odnotowano wyraźny wzrost fal upałów, definiowanych jako okres przynajmniej 3 dni z maksymalną temperaturą powietrza powyżej 30°C. W Poznaniu w latach 1990-2022 zanotowano łącznie 38 fal upałów, trwających od 3 do 11 dni, z czego najdłuższe z nich wystąpiły w roku 1994 (10 dni) i 2006 (11 dni). W roku 2022 w Poznaniu zanotowano aż 23 dni z temperaturą przekraczającą 30°C – 6 dni w czerwcu, 7 dni w lipcu i aż 10 dni w sierpniu. Jednocześnie zaobserwować można zmniejszającą się liczbę występowania fal zimna – definiowanych jako okres przynajmniej 3 dni z maksymalną temperaturą minimalną poniżej -10°C. W roku 2022 w Poznaniu nie zanotowano ani jednego dnia z maksymalną temperaturą minimalną poniżej -10°C¹⁵.

Rozkład średnich miesięcznych temperatur w roku 2022 potwierdza zmiany termiczne zachodzące w ostatnich latach na obszarze całego kraju, charakteryzujące się ciepłą zimą (zanotowane odchylenia średnich miesięcznych temperatur osiągnęły w przypadku lutego 3,8°C) oraz gorącym latem i wczesną jesienią.

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych w Poznaniu w 2022 roku była znacznie niższa od wartości wielolecia 1991-2022 i wynosiła jedynie 414,6 mm (co stanowiło 77% normy dla wielolecia). Miesiącem z najwyższą sumą opadów atmosferycznych był czerwiec 2022 r. (63,4 mm), podczas gdy miesiącem skrajnie suchym był marzec 2022 r., w którym odnotowano opad na poziomie 2,1 mm (co stanowi jedynie 5% normy z wielolecia dla tego miesiąca). Maksymalna suma dobowa opadów atmosferycznych została odnotowana 20 sierpnia (34,3 mm).

Zgodnie z danymi określającymi wartości średnie wieloletnie (1991-2020), na obszarze Poznania roczne sumy opadów w tym okresie wynosiły przeciętnie 538,9 mm. W przebiegu rocznym (w analizowanym wieloleciu 1991-2020 r.) wyraźnie zaznacza się maksimum miesięcznych sum opadów w lipcu (średnio 84,4 mm) oraz minimum przypadające w lutym (średnio 30,7 mm)¹⁶. Obserwuje się jednocześnie malejący trend liczby dni z pokrywą, średnio o 2,6 dnia na dekadę. W latach 1981-2015 średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w Poznaniu w latach 1981-2015 wynosiła 42 dni (najwięcej w latach 1996 i 2013 – odpowiednio 96 i 80 dni), podczas gdy w roku 2022 w Poznaniu zanotowano łącznie 12 dni z pokrywą śnieżną. Dni z pokrywą śnieżną notowano od listopada do stycznia, przy czym w grudniu pokrywa ta utrzymywała się jedynie przez 1 dzień.

Dla obszaru Poznania w 2022 r., podobnie jak w wieloleciu, stwierdzono największą częstotliwość występowania wiatrów z sektora zachodniego i południowo-zachodniego. Notuje się przede wszystkim wiatry słabe, wiejące z prędkością 3-5 m/s (ponad 50% przypadków) oraz – w znacznie mniejszym stopniu – z prędkością 0-2 m/s. Wiatr o największych prędkościach (≥ 10 m/s) występował głównie w styczniu (8 dni) i lutym (10 dni)¹⁷. W roku 2022 silny wiatr o prędkości przekraczającej 15 m/s wystąpił jedynie w okresie 2 dni (w styczniu).

W celu określenia warunków klimatycznych Poznania wykorzystano również informacje uzyskane z pomiarów prowadzonych w 2022 r. w Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Poznań – Morasko (ZMŚP), będącej pierwszą stacją w programie ZMŚP w Polsce, zlokalizowaną w granicach dużej aglomeracji miejskiej. Zgodnie z publikowanymi informacjami, średnia temperatura powietrza w roku 2022 wynosiła 10,3°C i była wyższa niż średnia roczna temperatura powietrza dla wielolecia 2016-2021 (10,2°C)¹⁸. Miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza był sierpień, natomiast miesiącem najchłodniejszym był grudzień. Stacja Poznań – Morasko była jedyną stacją ZMŚP, w obrębie której w roku 2022 nie wystąpiły wszystkie termiczne pory roku (na stacji tej nie wystąpiła zima).

¹⁴ Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Poznania do roku 2030, Załącznik 2 Opis głównych zagrożeń klimatycznych i ich pochodnych dla Miasta Poznania

¹⁵ Rocznik meteorologiczny 2022, Instytut Meteorologii i Gospodarki wodnej Państwowy Instytut Badawczy, https://dane.imgw.pl/data/dane_pomiarowo_obserwacyjne/Roczniki

¹⁶ Rocznik meteorologiczny 2021, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy, https://danepubliczne.imgw.pl/data/dane_pomiarowo_obserwacyjne

¹⁷ łącznie w roku 2022 stwierdzono 43 dni z wiatrem wiejącym z prędkością ≥ 10 m/s

¹⁸ Stan geoeosystemów Polski w 2022 roku (<https://centrumzmsp.web.amu.edu.pl>)

Rok 2022 był również rokiem suchym – suma opadów atmosferycznych wyniosła 476,3 mm podczas gdy średnia z wielolecia 2016-2021 wyniosła 554,4 mm. W większości miesięcy opady były niższe niż w wieloleciu, przy czym w marcu suma miesięczna opadu nie przekroczyła 1 mm. Sezon wegetacyjny rozpoczął się na przełomie marca i kwietnia i trwał do końca roku hydrologicznego. Długość sezonu wegetacyjnego wyniosła 237 dni, przy czym 182 dni obejmowały okres intensywnej wegetacji¹⁹.

2.11. Jakość powietrza atmosferycznego

Największy wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego ma lokalizacja i charakter źródeł emisji oraz sposób zagospodarowania przestrzennego danego obszaru. Udział zanieczyszczeń napływających z terenów sąsiednich ma zazwyczaj mniejsze znaczenie w kształtowaniu lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Obszar objęty granicami projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* stanowią tereny zabudowane w niewielkim stopniu (zabudowa skupiona przy ul. Morasko), w obrębie których nie stwierdzono lokalizacji źródeł emisji zanieczyszczeń o poziomach zagrażających dotrzymaniu obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego. Główne źródła emisji zanieczyszczeń stanowi zatem istniejąca na przedmiotowym obszarze nieliczna zabudowa oraz przebiegające przez analizowany obszar drogi (ul. Morasko, ul. Meteorytowa).

W obrębie wspomnianej powyżej zabudowy funkcjonują obecnie instalacje grzewcze generujące zanieczyszczenia gazowe i pyłowe, obejmujące m.in. tlenki siarki (głównie SO₂), tlenki azotu (NO_x), dwutlenek węgla (CO₂) oraz pyły o zróżnicowanym składzie frakcyjnym (w tym pył PM₁₀). Ze względu na niewielką skalę oraz ograniczony czasowo charakter emisji (okres grzewczy), można założyć, iż ich funkcjonowanie nie powoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu w granicach analizowanego obszaru.

Na analizowanym obszarze źródło emisji stanowią również istniejące szlaki komunikacyjne, a w szczególności ul. Morasko oraz ul. Meteorytowa (w granicach mpzp zlokalizowany jest jedynie jej niewielki fragment). Ruch kołowy powoduje emisję do atmosfery szeregu zanieczyszczeń gazowych, powstających podczas spalania paliw płynnych w silnikach pojazdów, w tym m.in. węglowodorów aromatycznych, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla oraz substancji pyłowych, powstających w wyniku ścierania nawierzchni jezdni i opon pojazdów. W przypadku wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych ruch komunikacyjny stanowi również przyczynę pojawiania się zjawiska wtórnego zanieczyszczenia pyłem.

Duże natężenie oraz specyfika ruchu kołowego odbywającego się wspomnianymi ulicami powoduje, że ilość emitowanych zanieczyszczeń jest znacznie większa niż w przypadku ul. Morenowej, przebiegającej przez centralną część obszaru mpzp. Należy jednak zaznaczyć, że wyniki wielu szczegółowych analiz stężeń zanieczyszczeń powietrza w rejonie tras komunikacyjnych o podobnych parametrach i wskaźnikach natężenia ruchu pojazdów, prowadzonych w ramach ocen oddziaływania na środowisko realizacji inwestycji drogowych, wykazują brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń substancji poza granicami pasa drogowego.

Analizę jakości powietrza atmosferycznego przeprowadzono na podstawie wykonywanej przez GIOŚ (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu) rocznej oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref, wyznaczonych w oparciu o ustawę *Prawo ochrony środowiska*. Teren będący przedmiotem niniejszego opracowania znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska.

Wykonana przez GIOŚ roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2023 pod kątem ochrony zdrowia ludzi dotyczyła następujących zanieczyszczeń: dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), ozonu (O₃), pyłu zawieszonego PM_{2,5}, pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(α)pirenu B(a)P w PM₁₀, ołowiu (Pb) w PM₁₀, arsenu (As) w PM₁₀, niklu (Ni) w PM₁₀ i kadmu (Cd) w PM₁₀.

Klasyfikację stężeń poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy aglomeracja poznańska (z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi) w roku 2023 przedstawia poniższa tabela.

¹⁹ sezon intensywnej wegetacji o średniej dobowej temperaturze powietrza ≥10°C

Tabela 1. Klasyfikacja strefy aglomeracja poznańska w roku 2023 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb (PM10)	As (PM10)	Cd (PM10)	Ni (PM10)	BaP (PM10)	PM2.5
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2024 r.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki (dla stężenia 1-godzinne i 24-godzinne), dwutlenku azotu (1-godzinne i średnioroczne), benzenu (średnioroczne), tlenku węgla (dla stężenia 8-godzinne), pyłu zawieszonego PM10 (dla normy średniorocznej oraz dla stężenia 24-godzinne) oraz poziomu docelowego ozonu, a także ołowiu, arsenu, kadmu oraz niklu strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A. W przypadku średnioroczne poziomu dopuszczalnego II fazy dla pyłu PM2.5 strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A1 (dla poziomu dopuszczalnego I fazy – do klasy A). Również w przypadku poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 strefę aglomeracja poznańska w 2023 r. zaliczono do klasy A (w poprzednim roku strefa zaliczona była do klasy C).

Ze względu na występowanie w aglomeracji poznańskiej w latach ubiegłych przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM10 oraz benzo(α)pirenu konieczne było podjęcie działań, których realizacja doprowadziłaby do zmniejszenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń do poziomów pozwalających na dotrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego.

W latach ubiegłych opracowano programy naprawcze (zgodnie z wymogami ustawowymi), wskazujące cele i działania jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza, w tym:

- Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań z dnia 31 grudnia 2007 r.²⁰,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.²¹,
- Program ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.²²,
- Program ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 z dnia 26 października 2015 r.²³,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 z dnia 24 czerwca 2019 r.²⁴.

Działania naprawcze podejmowane w oparciu o powyższe dokumenty nie przyniosły oczekiwanych skutków, dlatego konieczne było opracowanie „Programu Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska”. Najnowszy Program, zatwierdzony uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r.²⁵, opracowany został z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a jego integralną część stanowi Plan Działań Krótkoterminowych. Podobnie jak w przypadku wspomnianych wcześniej dokumentów, Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P. Wśród nich wskazuje działania naprawcze związane z wprowadzaniem do mpzp odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P, w zakresie m.in.:

- układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta,
- wprowadzania zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,

²⁰ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r., akt archiwalny

²¹ Uchwała Nr XXIX/561/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 508, akt archiwalny)

²² Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 509, akt archiwalny)

²³ Uchwała Nr XI/316/15 z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 6241, akt archiwalny)

²⁴ Uchwała Nr IX/166/19 z dnia 24 czerwca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 01.07.2019 r., poz. 6238, akt archiwalny)

²⁵ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956

- zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych,
- kształtowania zabudowy w sposób umożliwiający swobodny przepływ mas powietrza,
- stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej towarzyszącej zabudowie,
- tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków i skwerów,
- uwzględniania rozbudowy i kształtowania sieci ulic obwodowych powodujących eliminację lub ograniczenie ruchu tranzytowego, oraz umożliwiających uspokojenie ruchu w obszarach wewnątrz dzielnicowych, tworzenia stref ruchu pieszego i uspokojonego w szczególności na obszarze śródmieścia,
- wdrażania rozwiązań systemowych dedykowanych rozwojowi ruchu rowerowego i pieszego,
- umieszczania (w miarę możliwości) w planach miejscowych zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłowniczej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłowniczej) na indywidualne.

2.12. Klimat akustyczny

W granicach projektu mpzp zlokalizowana jest nieliczna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (i usługowa), zlokalizowana przy ul. Morasko. Pozostałe tereny w obszarze opracowania stanowią zasadniczo tereny nieużytkowane, porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością.

Istniejące w obszarze projektu planu tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wymagają zapewnienia określonych standardów akustycznych w środowisku, wynikających z przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*²⁶ oraz rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku²⁷ (które znacząco złągodziło wcześniejsze wzmaganie w tym zakresie²⁸, obowiązujące do października 2012 r.).

Na podstawie zapisów wspomnianej powyżej ustawy oraz ww. obowiązującego rozporządzenia zlokalizowane w granicach przedmiotowego opracowania tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej podlegają ochronie akustycznej w środowisku na poziomie wartości dopuszczalnych dla hałasu komunikacyjnego (w tym wypadku hałasu drogowego) – w przypadku wskaźników dopuszczalnego długookresowego średniego poziomu hałasu, mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem (w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem) – $L_{DWN} = 64$ dB i $L_N = 59$ dB – odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim dobom w roku (w porze dziennie-wieczorno-nocnej) oraz wszystkim porom nocy.

W przypadku oddziaływania źródeł hałasu zakwalifikowanych do tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu (do których zalicza się np. urządzenia techniczne takie jak: czernie i wyrzutnie wentylatorów, agregaty prądotwórcze, stacje redukcyjne gazu itp.) – zlokalizowanych i/lub oddziałujących np. na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dopuszczalne poziomy hałasu kształtują się obecnie następująco: $L_{DWN} = 50$ dB i $L_N = 40$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim dobom w roku (w porze dziennie-wieczorno-nocnej) oraz równym wszystkim porom nocy.

Dla terenów mieszkaniowo-usługowych dopuszczalne wartości poziomów hałasu w środowisku kształtują się odpowiednio na poziomach wartości: $L_{DWN} = 68$ dB i $L_N = 59$ dB w przypadku hałasu powodowanego przez drogi oraz $L_{DWN} = 55$ dB i $L_N = 45$ dB w przypadku hałasu powodowanego przez pozostałe obiekty i działalność będącą źródłem hałasu.

Analizy aktualnych warunków akustycznych na obszarze opracowania dokonano na podstawie danych zobrazowanych na *Strategicznej Mapie Hałasu miasta Poznania 2022*²⁹, która zawiera informacje m.in. o zasięgach oddziaływania hałasu samochodowego, a także o zasięgach oddziaływania pozostałych źródeł hałasu komunikacyjnego (hałasu tramwajowego, kolejowego czy lotniczego), jak również zasięgach oddziaływania źródeł hałasu przemysłowego. Ilustrację zasięgów oddziaływania hałasu samochodowego – odpowiednio dla pory dziennie-wieczorno-nocnej (L_{DWN}) oraz pory nocnej (L_N) – przedstawia załącznik nr 3.

Ilustracja zasięgów oddziaływania hałasu samochodowego wskazuje przede wszystkim na oddziaływanie tego rodzaju hałasu szczególnie w rejonie skrzyżowania ul. Morasko i ul. F. Jaśkowiaka (ulica poza granicami obszaru projektu mpzp). Hałas samochodowy kształtuje się na poziomie wartości ok. $L_{DWN} = 69-70$ dB i ok. $L_N = 60-62$ dB na granicach zabudowanych działek zlokalizowanych wzdłuż ul. Morasko. Hałas o podobnym poziomie oddziałuje również na tereny położone w dalszej odległości od wspomnianego skrzyżowania (np. na wysokości posesji przy ul. Morasko 55 kształtuje się na poziomie wartości ok. $L_{DWN} = 67-68$ dB i ok. $L_N = 61-62$ dB).

²⁶ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2024 r., poz. 54, tekst jednolity z późn. zm)

²⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

²⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny

²⁹ *Strategiczna Mapa Hałasu miasta Poznania 2022, AKUSTIX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, 2022*

Uwzględniając zatem wymagane maksymalne dopuszczalne kryteria poziomu hałasu dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej należy stwierdzić, iż tereny zabudowy zlokalizowanej wzdłuż ul. Morasko, pozostają w zasięgu ponadnormatywnego poziomu hałasu samochodowego o poziomie $\Delta L_{DWN} = 3-4$ dB w porze dzieńno-wieczorno-nocnej oraz $\Delta L_N = 1-3$ dB w porze nocnej. W przypadku terenów mieszkaniowo-usługowych, o słabszych wymaganiach w porze dzieńno-wieczorno-nocnej ($L_{DWN} = 68$ dB), maksymalne przekroczenia są nieco mniejsze – $\Delta L_{DWN} = 1-2$ dB i $\Delta L_N = 1-3$ dB.

Na podstawie analizy *Strategicznej Mapy Hałasu miasta Poznania 2022* można jednocześnie stwierdzić, że na obszar opracowania nie oddziałują obecnie inne źródła hałasu komunikacyjnego, tj. hałasu kolejowego, hałasu tramwajowego, a także hałasu lotniczego z lotniska Poznań-Ławica oraz lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny.

Podsumowując należy stwierdzić, że obecne warunki akustyczne w środowisku – poza terenami zabudowy zlokalizowanymi wzdłuż ul. Morasko – są korzystne.

2.13. Jakość wód

Wody powierzchniowe

W granicach przedmiotowego obszaru zlokalizowany jest niewielki zbiornik wodny (w części północnej) oraz fragment rowu, będącego lewobrzeżnym dopływem Rowu Glinnowieckiego. Nie uzyskano jakichkolwiek informacji wskazujących na aktualny stan jakości występujących tu wód.

Dla oceny jakości wód powierzchniowych w zasięgu obszaru projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* wykorzystano dane dotyczące jakości wód w granicach jednolitej części wód Warta od Kopli do Wełny (PLRW600012185999), w obrębie zlewni której położony jest przedmiotowy obszar. Zgodnie z publikowanymi informacjami, jest to silnie zmieniona część wód (SZCW) o złym stanie ogólnym wód.

Zgodnie z informacjami zawartymi w publikowanej klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników za rok 2023³⁰, wody wspomnianej JCWP osiągnęły klasę 4 z uwagi na klasę elementów biologicznych oraz klasę >2 z uwagi na klasę elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5). Należy podkreślić, że zgodnie z wcześniejszym podziałem na zlewnie JCWP, przedmiotowy obszar zlokalizowany był w zasięgu JCWP Warta od Różanego Potoku do dopływu z Uchorowa. Zgodnie z informacjami zawartymi w Ocenie stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019³¹, JCWP Warta od Różanego Potoku do dopływu z Uchorowa była silnie zmienioną częścią wód (SZCW) o złym stanie wód, stanie chemicznym poniżej dobrego oraz złym potencjale ekologicznym. W latach 2016-2021³² wody wspomnianej JCWP osiągnęły klasę 2 z uwagi na klasę elementów fizykochemicznych, klasę 3 z uwagi na klasę elementów biologicznych. Potencjał ekologiczny określono jako słaby.

Wody podziemne

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posłużyto się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Obszar całego miasta Poznania zlokalizowany jest w zasięgu JCWPd nr 60 (PLGW600060). Z uwagi na brak lokalizacji punktów pomiarowych na analizowanym terenie oraz w granicach administracyjnych miasta, dla oceny jakości wód podziemnych przyjęto dane dla punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach powiatu poznańskiego – zebrane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Wyniki klasyfikacji jakości wód podziemnych, obejmującej dane zebrane w 2022 r. dla wybranych punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach powiatu poznańskiego³³ kształtowały się w następujący sposób:

- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach Czachurki (nr 1), Biskupice (1258), Czerlejko (nr 2549), Gruszczyn (2564) i Głębołek (nr2566) – stwierdzono występowanie wód II klasy jakości,
- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Czachurki (nr 3), Borówiec (nr 5 i 1224), Buk (nr 1279), Pobiedziska (nr 2547), Mosina (nr 3415) i Kalwy (nr 1278) – stwierdzono występowanie wód III klasy jakości,
- w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Pecna (nr 1495) stwierdzono występowanie wód IV klasy jakości.

³⁰ <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS>

³¹ Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, www.gios.gov.pl

³² Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu, <https://wody.gios.gov.pl/pjwp>

³³ <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2022.html>

Natomiast wyniki klasyfikacji jakości wód podziemnych, obejmującej dane zebrane w 2023 r.³⁴ – przedstawiają się w następujący sposób:

- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach Czachurki (nr 1, 3), Borówiec (nr 1224), Głębozec (nr 2566), Mosina (nr 2615), Kalwy (nr 1278), Buk (nr 1279) i Pecna (nr 1495) – stwierdzono występowanie wód IV klasy jakości,
- w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Pobiedziska (nr 2547) stwierdzono występowanie wód III klasy jakości,
- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Czerlejko (nr 2549), Gruszczyn (2564), Borówiec (nr 5), Biskupice (1258) – stwierdzono występowanie wód II klasy jakości.

Według „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”³⁵, celem środowiskowym dla JCWPd nr 60 jest osiągnięcie dobrego stanu chemicznego oraz dobrego stanu ilościowego. Wody te w zakresie oceny ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego są zagrożone ilościowo i chemicznie.

Według danych z roku 2016³⁶, stan chemiczny wód JCWPd nr 60 oceniony został jako słaby, natomiast stan ilościowy jako dobry. Dane z roku 2019 r. i 2022 wskazują na dobry stan chemiczny i ilościowy wód JCWPd nr 60.

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Obszar objęty projektem mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo - Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* położony jest poza zasięgiem granic obszarów objętych prawną ochroną w formie parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, obszaru Natura 2000, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego czy stanowiska dokumentacyjnego. Na omawianym obszarze nie występują również pozostałe obszary chronione, podlegające ochronie na podstawie innych przepisów odrębnych, takie jak lasy, grunty rolne, główne zbiorniki wód podziemnych, strefy ochronne ujęć wody oraz obszary ciche w aglomeracji.

Niewielkie powierzchnie obszaru projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo - Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* zlokalizowane są natomiast w zasięgu granic otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, którego granice przebiegają w odległości ok. 200 m od zachodniej granicy obszaru projektu planu.

Rezerwat przyrody „Meteoryt Morasko” został powołany w celu ochrony zespołu siedmiu kraterów meteorytowych (unikatowego na skalę europejską), a także fragmentu lasu grądowego oraz szaty roślinnej i walorów geologicznych szczytowej partii Góry Moraskiej. Ustanowiony przez Wojewodę Wielkopolskiego plan ochrony dla wspomnianego obszaru³⁷ wprowadza ustalenia dotyczące m.in. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, mające na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zewnętrznych zagrożeń dla rezerwatu. W planie tym wymaga się, aby w pasie 200 m od granicy rezerwatu nie zmieniać kategorii użytkowania gruntu (z wyjątkiem zmiany na las), nie wprowadzać zabudowy oraz obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz prowadzić gospodarkę rolną i leśną w sposób nie zagrażający istnieniu rezerwatu. Z uwagi na powyższe, konieczne było uwzględnienie w analizowanym projekcie planu ograniczeń wynikających z ustaleń planu ochrony rezerwatu.

Do zlokalizowanych na przedmiotowym obszarze cennych przyrodniczo zasobów, objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, należy natomiast aleja lipowa objęta ochroną w formie pomnika przyrody (na obszarze projektu mpzp zlokalizowana jest pojedyncza lipa współtworząca aleję) – wpisana do wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6. Konieczne jest zatem uwzględnienie w zapisach projektu mpzp zachowania zlokalizowanego na przedmiotowym obszarze pomnika przyrody oraz ustalenie takiego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu, który umożliwi wyeliminowanie ewentualnych zagrożeń i negatywnych oddziaływań.

Obszar projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* sąsiaduje również z innymi obszarami podlegającymi ochronie prawnej – specjalnym obszarem ochrony siedlisk (SOO) „Biedrusko” PLH300001 (zlokalizowanym w odległości ok. 520 m od północno-wschodniej granicy obszaru opracowania) oraz Obszarem Chronionego Krajobrazu Biedrusko.

³⁴<https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2023.html>

³⁵ IlaPGW, Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie *Planu Gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2023, poz. 335)

³⁶ <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

³⁷ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego z dnia 10 stycznia 2007r. w sprawie *ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61)

Zlokalizowany w niedalekim sąsiedztwie północnej granicy obszaru opracowania specjalny obszar ochrony siedlisk „Biedrusko” PLH300001 obejmuje tereny o unikatowej w skali regionu charakterystyce, wynikającej przede wszystkim z długotrwałej izolacji tych terenów od różnorodnych form działalności ludzkiej. Na obszarze tym stwierdzono występowanie 16 typów siedlisk przyrodniczych wskazanych w Załączniku I dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 9 gatunków zwierząt figurujących w Załączniku II wspomnianej dyrektywy. Ze względu na nagromadzenie stanowisk roślin chronionych i zagrożonych w skali regionu i całego kraju, a także udział ważnych siedlisk, obszar ten posiada niezwykle wysoką rangę pod względem jego znaczenia dla ochrony bioróżnorodności. Wśród zagrożeń dla obszaru Natura 2000 „Biedrusko” wymienia się przede wszystkim rozwój aglomeracji miejskiej Poznania (w kierunku północnym) oraz dalszy rozwój osadnictwa rezydencjonalnego w rejonie Biedruska i Radojewa. Jako potencjalne zagrożenie wymienia się również wystąpienie poważnej awarii w obrębie składowiska odpadów komunalnych miasta Poznania. W odniesieniu do analizowanego projektu mpzp szczególnie istotne jest zatem ograniczenie rozwoju zabudowy na terenach położonych w najmniejszej odległości od granic ww. obszaru chronionego. Projekt mpzp musi jednocześnie uwzględnić sposób przeznaczenia terenów wskazany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania.

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Biedrusko” PLH300001 częściowo pokrywa się również z Obszarem Chronionego Krajobrazu Biedrusko. W obrębie wspomnianego Obszaru Chronionego Krajobrazu (obejmującego tereny o pofałdowanym, morenowym krajobrazie, z okresowo występującymi rowami, niewielkimi jeziorami i starorzeczami) ochronie podlegają suche wrzosowiska, murawy kserotermiczne i napiaskowe, łąki trzęślicowe i kośne, ziołorośla, torfowiska przejściowe oraz trzęsawiska i młaki.

Problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji omawianego projektu mpzp, związane są przede wszystkim z koniecznością ochrony walorów przyrodniczych terenów zlokalizowanych w obrębie strukturalnego klina zieleni, rosnącą presją inwestycyjną w obrębie terenów niezabudowanych, jak również ograniczonym dostępem do sieci infrastruktury technicznej. Szczególne uwarunkowania obszaru objętego granicami projektu mpzp wymagają zatem zaproponowania odpowiednich rozwiązań przestrzennych, uwzględniających konieczność ochrony terenów o znacznej wartości przyrodniczej i krajobrazowej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej na obszarze Moraska.

W granicach analizowanego obszaru mogą występować gatunki zwierząt podlegających ochronie prawnej na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt³⁸. Z uwagi na powyższe, realizacja ustaleń projektu mpzp musi uwzględniać zakazy ustanowione w odniesieniu do chronionych gatunków zwierząt, wskazanych we wspomnianych powyżej przepisach odrębnych. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że zakres ustaleń miejscowego planu zagospodarowania charakteryzuje się znacznym stopniem ogólności, a jego poszczególne zapisy nie mogą powtarzać ustaleń zawartych w przepisach odrębnych.

Jak już wielokrotnie wspomniano, obszar projektu *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* obejmuje również tereny zlokalizowane w zasięgu strukturalnego klina zieleni, stanowiącego jeden z elementów współtworzących kilnowo-pierścieniowy system zieleni miasta. Z uwagi na szczególne walory przyrodnicze i ekologiczne części terenów, wśród najbardziej istotnych problemów ochrony środowiska należy zatem wymienić ograniczenie presji inwestycyjnej oraz utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów współtworzących klinowy system zieleni miasta. Ponadto należy zauważyć, że postępujący proces zabudowywania terenów dotąd niezagospodarowanych, a także wprowadzanie na analizowany obszar funkcji wzajemnie ze sobą kolidujących, np. zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej (wprowadzanie zabudowy o przemieszanych funkcjach), może stanowić przyczynę występowania – w dalszej lub bliższej przyszłości – lokalnych konfliktów społecznych.

Wspomnieć można jednocześnie, że tereny położone w zasięgu granic projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* zlokalizowane są w zasięgu granic dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”³⁹, obejmującego tereny położone w północnej części miasta. W jego skład wchodziły m.in. osiedla: Morasko, Radojewo, Umultowo i Różany Potok. Obszar ten w dalszym ciągu wyróżnia się niezwykłymi – jak na tereny miejskie – walorami przyrodniczymi (różnorodna szata roślinna oraz występowanie cennych i rzadkich gatunków zwierząt) i krajobrazowymi, stąd też zasadne było uwzględnienie w projektowanym sposobie zagospodarowania i użytkowania tych terenów ich szczególnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych, podlegających niegdyś ochronie.

³⁸ Dz.U. 2022 poz. 2380

³⁹powołanego Uchwałą nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12 poz. 126). Ze względu na wejście w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21) oraz braku w niej przepisów przejściowych, tereny te straciły status ochronny.

Istniejącym problemem, stanowiącym istotne, potencjalne zagrożenie dla środowiska, jest brak wyposażenia terenów zabudowy w sieć kanalizacji sanitarnej. Brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej może stanowić potencjalne zagrożenie dla jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, związane z przedostawaniem się substancji z nieprawidłowo funkcjonujących systemów odprowadzania ścieków bytowych i komunalnych lub awarii bezodpływowych zbiorników do gromadzenia ścieków. Z uwagi na konieczność ograniczenia ryzyka wystąpienia zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego wskazane jest zatem podjęcie działań w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, umożliwiającej odprowadzanie ścieków z terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Problemem, który dotyczy nielicznych terenów, jest także ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne ul. Morasko. Warunki akustyczne w środowisku – poza terenami zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanymi bezpośrednio wzdłuż wspomnianej ulicy – są obecnie korzystne.

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu, jest ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania i zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności kształtowania ładu przestrzennego oraz dostosowania funkcji i intensywności dalszego zagospodarowania do uwarunkowań przestrzennych i przyrodniczych przedmiotowego terenu.

Głównym celem opracowania mpzp dla przedmiotowego obszaru jest racjonalne zaplanowanie osiedla domów jednorodzinnych o parametrach i wskaźnikach zabudowy uwzględniających sąsiedztwo terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych (w szczególności rezerwatu „Meteoryt Morasko” i jego otuliny) oraz położenie części terenów w zasięgu północnego klina zieleni. Plan, jako akt prawa lokalnego, stanowić będzie narzędzie dla władz Poznania, umożliwiające kontrolę zainwestowania omawianego obszaru w sposób uwzględniający lokalne uwarunkowania.

4.2. Ustalenia projektu planu

Analizowany projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:1 000.

Część tekstowa projektu planu zawiera zapisy ustalające: przeznaczenie poszczególnych terenów, zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków (w tym krajobrazów kulturowych) oraz dóbr kultury współczesnej, granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie⁴⁰, wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu (w tym zakazu zabudowy), zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji oraz systemów infrastruktury technicznej, a przede wszystkim szczegółowe parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania poszczególnych terenów. W projekcie planu znalazł się również zapis ustalający stawkę służącą naliczeniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

Głównym założeniem analizowanego projektu planu jest racjonalne zaplanowanie osiedla domów jednorodzinnych o parametrach i wskaźnikach zabudowy uwzględniających sąsiedztwo terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Uwzględniając powyższe, w zakresie przeznaczenia terenów w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczone na rysunku planu symbolami **1-14MN**, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej (oznaczone na rysunku planu symbolami **1-4MN/U**), tereny zabudowy usługowej (oznaczone na rysunku planu symbolami **1-2U**), tereny zieleni (oznaczone na rysunku planu symbolami **1-4ZO**), tereny dróg publicznych (oznaczone na rysunku planu symbolami **1-4KD-L** i **1-3KD-D**), tereny dróg wewnętrznych (**1-11KDW**), a także teren publicznego ciągu pieszego i

⁴⁰ ustalonych na podstawie przepisów odrębnych, w tym terenów górniczych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

ciągu rowerowego (oznaczony na rysunku planu symbolem **kxr**). W granicach przedmiotowego obszaru wyznaczono także niewielkie tereny infrastruktury technicznej – elektroenergetyki (**1-3E**) oraz kanalizacji (**1-3K**).

Projekt mpzp *obszaru Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* utrzymuje dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania nielicznych zainwestowanych obecnie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej, zlokalizowanych przy ul. Morasko, określając jednocześnie w sposób szczegółowy możliwość docelowego zagospodarowania i użytkowania rozległych terenów nieużytkowanych, stanowiących większość powierzchni w granicach analizowanego obszaru. Uwzględniając sposób zagospodarowania i użytkowania terenów sąsiednich (zabudowa funkcjonująca na obszarze Moraska), dla większości terenów projekt planu wskazuje funkcję mieszkaniową jednorodziną (tereny **1-14MN**). Uzupełnieniem planowanej funkcji mieszkaniowej są tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej (**1-4MN/U**), niewielki teren zabudowy usługowej (**1U**) wskazany przy ul. Morasko, a także teren zabudowy usługowej (**2U**) wyznaczony w sąsiedztwie terenu sportu i rekreacji (**US**), obejmującego teren istniejącego boiska sportowego oraz placu zabaw.

Jak wspomniano powyżej, większość terenów zlokalizowanych w granicach analizowanego projektu mpzp wskazana została jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczone na rysunku planu symbolami **1-14MN**. Dla terenów tych ustala się lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego jednorodzinnego w zabudowie wolno stojącej, z dopuszczeniem lokalizacji jednego budynku pomocniczego jako wolno stojącego lub dobudowanego do budynku mieszkalnego. Uwzględniając konieczność zróżnicowania parametrów zabudowy z uwagi na bliskość terenów o największej wartości przyrodniczej i krajobrazowej (rezerwat przyrody „Meteoryt Morasko” wraz z otuliną oraz pozostałe obszary podlegające ochronie), w projekcie mpzp zróżnicowano maksymalny udział powierzchni zabudowy i jej intensywność, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz minimalną powierzchnię nowo wydzielanej działki budowlanej. Określone w projekcie mpzp parametry wynoszą odpowiednio:

- udział powierzchni zabudowy działki budowlanej:
 - nie większa niż 15% jednak nie więcej niż 300 m² – dla terenów **1-4MN i 13MN**,
 - nie większa niż 20% jednak nie więcej niż 300 m² – dla terenów **6MN, 7MN, 11MN i 14MN**,
 - nie większa niż 25% – dla terenów **5MN, 9MN, 12MN**,
 - nie większa niż 25% jednak nie więcej niż 300 m² – dla terenów **8MN i 10MN**;
- udział powierzchni biologicznie czynnej:
 - nie mniejszy niż 60% - dla terenów **1MN, 3-4MN, 12MN, 14MN**⁴¹,
 - nie mniejszy niż 50% - dla terenów **6-7MN, 11MN**,
 - nie mniejszy niż 45% - dla terenów **5MN i 8-10MN**;
- nadziemną intensywność zabudowy:
 - nie mniejsza niż 0,1 i nie większą niż 0,3 – dla terenów **1-4MN i 13MN**,
 - nie mniejsza niż 0,1 i nie większa niż 0,4 – dla terenów **6-7MN, 11MN i 14MN**,
 - nie mniejsza niż 0,1 i nie większa niż 0,5 – dla terenów **5MN, 8-10MN i 12MN**;
- powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych⁴²:
 - nie mniejszą niż 1400 m² – dla terenów **2-3MN, 6-7MN, 13-14MN**,
 - nie mniejszą niż 1300 m² – dla terenu **11MN**,
 - nie mniejszą niż 1200 m² – dla terenów **1MN, 4MN**,
 - nie mniejszą niż 1000 m² – dla terenów **8MN, 10MN, 12MN**,
 - nie mniejszą niż 850 m² – dla terenów **5MN i 9MN**;

Zapisy projektu mpzp w sposób szczegółowy regulują jednocześnie kwestie związane z wysokością zabudowy (zarówno budynków mieszkalnych, jak i budynków pomocniczych) oraz kształtem dachów. W odniesieniu do wszystkich terenów **MN** projekt ustala dostęp do dróg publicznych lub do dróg publicznych poprzez drogi wewnętrzne.

W granicach przedmiotowego obszaru – w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN** oraz ul. Morasko i ul. Morenowej – wskazano także tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej (**1-4MN/U**). W odniesieniu do terenów **1-3MN/U** ustala się lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego albo mieszkalno-usługowego albo usługowego, w zabudowie wolno stojącej. Dopuszcza się jednocześnie lokalizację na działce budowlanej jednego budynku pomocniczego jako wolno stojącego lub dobudowanego do budynku mieszkalnego, mieszkalno-usługowego lub usługowego, a także usytuowania w budynku mieszkalno-usługowym jednego lokalu

⁴¹ przy czym dla terenów **2MN i 14 MN** nie mniejszy niż 60%, w tym co najmniej 20% udział zieleni wysokiej na każdym z terenów

⁴² z wyłączeniem działek pod lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej

mieszkalnego i jednego lokalu użytkowego. W odniesieniu do terenów **1-3MN/U** wprowadza się natomiast zakaz lokalizacji: szpitali, stacji paliw, stacji kontroli pojazdów, myjni, blacharni i lakierni, usług handlu o powierzchni powyżej 300 m², a także warsztatów samochodowych na terenach **1MN/U** i **3MN/U**. Udział powierzchni zabudowy w obrębie terenów **1MN/U** i **3MN/U** nie może przekraczać 20% (25% w przypadku terenu **2MN/U**), natomiast udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 35% dla terenu **2MN/U**, 50% dla terenu **1MN/U** oraz 60% dla terenu **3MN/U**. Projekt mpzp określa jednocześnie intensywność zabudowy, powierzchnię nowo wydzielanych działek budowlanych (nie mniejszą niż 1200 m²), wysokość zabudowy oraz kształt połączeń dachowych.

Dla zlokalizowanego przy ul. Morasko terenu **4MN/U** projekt planu ustala zagospodarowanie w powiązaniu z pozostałą częścią działki budowlanej (położoną poza granicami planu)⁴³ oraz wymaga zachowania nie mniej niż 40% powierzchni terenu jako powierzchni biologicznie czynnej.

W sąsiedztwie ul. Morasko wyznaczono także niewielki teren zabudowy usługowej, oznaczony symbolem **1U**. W jego granicach ustala się lokalizację na działce budowlanej jednego budynku usługowego, przy czym udział powierzchni zabudowy nie może przekraczać 45%, a minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 30%. Podobnie jak w przypadku terenów **1MN/U**, i **3MN/U**, na terenie tym zakazuje się lokalizacji: stacji paliw, stacji kontroli pojazdów, myjni, warsztatów samochodowych, blacharni i lakierni.

W północno-wschodniej części obszaru opracowania wskazano także znacznie większy powierzchniowo teren zabudowy usługowej, oznaczony symbolem **2U**. Dla terenu tego projekt mpzp ustala lokalizację budynków usługowych. Udział powierzchni zabudowy w obrębie terenu **2U** nie może przekraczać 30% powierzchni, wysokość budynków nie może przekraczać 9 m i 2 kondygnacji nadziemnych, natomiast udział powierzchni biologicznie czynnej nie może stanowić mniej niż 30%. Intensywność zabudowy musi zawierać się w przedziale od 0,1 do 0,6, a minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek nie może być mniejsza niż 1500 m². Projekt ustalił także dostęp do przyległych dróg publicznych.

W sąsiedztwie terenu **2U** w projekcie mpzp wskazano także teren sportu i rekreacji **US**, dla którego ustala się lokalizację plenerowych obiektów sportowo-rekreacyjnych, boisk lub placów zabaw, z dopuszczeniem lokalizacji jednego budynku lub obiektu kontenerowego stanowiącego zaplecze techniczne i socjalne. Udział powierzchni zabudowy w granicach terenu **US** nie może przekroczyć 2%, a nie mniej niż 50% powierzchni musi stanowić powierzchnia biologicznie czynna. Powierzchnia nowo wydzielanych działek⁴⁴ w granicach terenu **US** nie może być mniejsza niż 5000 m².

Dla właściwego funkcjonowania projektowanych terenów zabudowy równie istotne było wskazanie w zasięgu granic projektu mpzp terenów infrastruktury technicznej – elektroenergetyki (**1-3E**) oraz kanalizacji (**1-3K**). W odniesieniu do terenów **1E** i **3E** ustala się lokalizację nowych stacji transformatorowych kontenerowych wolno stojących (wysokość zabudowy nie większa niż 2 m) oraz wprowadza się wymóg zachowania nie mniej niż 5% powierzchni jako biologicznie czynnej. W przypadku terenu **2E** ustala się lokalizację budynku stacji transformatorowej (zgodnie z liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu), przy czym udział powierzchni zabudowy⁴⁵ nie może przekraczać 40%, a udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 5%. Dla wszystkich terenów **E** ustala się powierzchnię nowo wydzielanej działki budowlanej zgodną z powierzchnią terenu w obrębie linii rozgraniczającej, a także dostęp do przyległych dróg publicznych.

W odniesieniu do terenów **1,2K** ustala się lokalizację wyłącznie infrastruktury technicznej sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej, a dla terenu **3K** lokalizację przepompowni ścieków wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Dla wszystkich terenów **K** ustala się wymóg zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 5%), określa się powierzchnię nowo wydzielanych działek budowlanych zgodnie z powierzchnią terenu w obrębie linii rozgraniczających oraz ustala się dostęp do przyległej drogi publicznej (**3K**) lub do drogi publicznej poprzez drogi wewnętrzne (**1-2K**).

Właściwą obsługę funkcjonujących i projektowanych terenów zabudowy zapewnią wskazane w projekcie mpzp tereny dróg publicznych – **1-4KD-L** i **1-3KD-D**, tereny dróg wewnętrznych – **1-10KDW** oraz teren publicznego ciągu pieszego i ciągu rowerowego – **kxr**. Dla terenów **1-4KD-L** ustala się klasę dróg lokalnych, a dla terenów **1-3KD-D** klasę dróg dojazdowych, przy czym dla wszystkich terenów dróg publicznych ustala się szerokość w liniach rozgraniczających (zgodnie z rysunkiem planu). W przypadku dróg wewnętrznych **1-11KDW** ustala się lokalizację jezdni oraz co najmniej jednostronnego chodnika (z dopuszczeniem zamiany na pieszo-jezdnię)⁴⁶.

⁴³ na terenie **4MN/U** jednocześnie zakazuje się lokalizacji budynków

⁴⁴ z wyłączeniem działek przeznaczonych pod lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej

⁴⁵ o wysokości nie przekraczającej 12 m

⁴⁶ na terenach **1-2KDW**, **9KDW** i **11KDW** ustala się także lokalizację placów do zawracania samochodów na nieprzełotowych zakończeniach dróg

W sąsiedztwie istniejącej oraz projektowanej zabudowy wyznaczono również wyłączone z zabudowy tereny zieleni **1-4ZO**. Dla terenów **ZO** ustala się wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 70% dla terenów **1ZO** i **3-4ZO** oraz 60% dla terenu **2ZO**), zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów oraz stosowanie nawierzchni przepuszczalnych w przypadku lokalizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych. Ponadto, na terenie **3ZO**, zlokalizowanym w części północno-wschodniej projektu, dopuszcza się lokalizację nowego zbiornika retencyjnego, przepustów oraz dojeżdż i dojazdów do zbiorników retencyjnych i urządzeń wodnych, a także placów zabaw, urządzeń i niekubaturowych obiektów sportowo-rekreacyjnych, boisk i wybiegów dla zwierząt.

W kontekście niniejszego opracowania, szczególnie istotne są zapisy projektu mpzp w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, ustalające:

- zachowanie pomnika przyrody – alei lipowej, wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6, wskazanego na rysunku planu,
- ochronę otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i terenów położonych w granicach buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”,
- nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia,
- zachowanie istniejących drzew i krzewów, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu,
- w strefie zieleni izolacyjnej wskazanej na rysunku planu:
 - zagospodarowanie co najmniej 80% powierzchni strefy krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z zastrzeżeniem ustaleń § 8 pkt 2,
 - zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- w strefach ogrodów, wskazanych na rysunku planu:
 - zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni,
 - zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- w strefach zieleni wskazanych na rysunku planu:
 - zagospodarowanie co najmniej 50% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni,
 - zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- na terenach: **1MN**, **2MN**, **3MN**, **4MN**, **12MN**, **13MN**, **14MN** i **3MN/U** zagospodarowanie terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni,
- lokalizację rzędów drzew wskazanych orientacyjnie na rysunku planu na terenach **2U**, **US**, **1ZO**, **3ZO**, **3KD-L** i **2KD-D**,
- dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,
- w zakresie retencji lub zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, z uwzględnieniem uwarunkowań gruntowo-wodnych:
 - zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych, z dopuszczeniem robót budowlanych,
 - dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń, takich jak: rowy infiltracyjne, drenaże rozsączające, rowy i niecki retencyjne, ogrody deszczowe, stawy hydrofitowe, studnie chłonne, zielone dachy i ściany, zbiorniki retencyjne,
 - dopuszczenie stosowania nawierzchni przepuszczalnych,
 - dla terenów **ZO** zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie;
- nakaz zachowania pasów obsługi skarp zbiorników i rowów dostępnych dla służb ich utrzymania,
- w zakresie kształtowania komfortu akustycznego zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku i w budynkach:
 - dla terenów **MN** jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
 - dla terenów **MN/U** jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych,
 - w przypadku lokalizacji na terenach: **1MN/U**, **2MN/U**, **3MN/U** i **2U** zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz domów opieki społecznej, w granicach działki budowlanej, odpowiednio jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży lub terenów domów opieki społecznej,
 - na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku, jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych,

- dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu.

Ochronie przed ponadnormatywnym hałasem samochodowym służyć także będą ustalenia sformułowane w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, dopuszczające na terenach dróg stosowanie rozwiązań przeciwhałasowych oraz stosowanie technicznych elementów uspokojenia ruchu (w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni).

W kontekście ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem równie istotne było wprowadzenie zapisów odnoszących się do sieci infrastruktury technicznej, w tym ustalających powiązanie sieci infrastruktury z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także dopuszczających roboty budowlane w zakresie sieci infrastruktury technicznej.

Dla ochrony walorów krajobrazowych i wizualnych analizowanego obszaru istotna będzie realizacja zapisów projektu mpzp w zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. W tym zakresie w projekcie mpzp ustalono przede wszystkim lokalizację zabudowy zgodnie z maksymalnymi, nieprzekraczalnymi liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu⁴⁷. W projekcie planu znalazły się również istotne dla kształtowania ładu przestrzennego zapisy wprowadzające zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych⁴⁸, nowych napowietrznych sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, a także ciągów pieszych, pieszo-rowerowych lub rowerowych na terenie **ZZO**. Dopuszczono natomiast lokalizację elementów takich jak: ciągi piesze, pieszo-rowerowe lub rowerowe⁴⁹, objekty i urządzenia infrastruktury technicznej, dojścia lub dojazdy, urządzenia budowlane, urządzenia wodne, urządzenia melioracji wodnych oraz budowli hydrotechnicznych⁵⁰, toalety publiczne na terenie **US** (w tym poza liniami zabudowy), objekty kontenerowe⁵¹ oraz wiaty przystankowe komunikacji zbiorowej na terenach dróg publicznych.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zapisy projektu planu miejscowego muszą być zgodne z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu zgodności ze studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*⁵² (określanym w dalszej części tekstu jako „*Studium...*”), projektu planu obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu obejmuje:

- tereny przeznaczone pod zabudowę – **MN** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania – **MN*** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, **ZP** – tereny parków i inne tereny zieleni urządzonej, **kdL** – drogi lokalne istotne dla układu drogowego, w tym transportu zbiorowego,
- tereny wyłączone z zabudowy – **ZO** – tereny zieleni nieurządzonej, tereny leśne i do zalesień, użytki rolne (grunty rolne, sady, łąki, pastwiska, nieużytki, tereny odłogowane) tereny zadrzewione oraz wody powierzchniowe.

Na rysunku „*Studium...*” wskazano także klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta (obejmujący swoim zasięgiem m.in. tereny zlokalizowane na zachód od ul. Morenowej), orientacyjną lokalizację łączników zieleni, granice otuliny rezerwatu przyrody oraz zasięg obszarów chronionych planem i pozostałych cennych kulturowo.

W odniesieniu do terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN** „*Studium...*” jako wiodący kierunek przeznaczenia wskazuje zabudowę mieszkaniową jednorodziną, której w ramach uzupełniającego kierunku przeznaczenia towarzyszyć może zabudowa usługowa, zieleń (np. parki, skwery), tereny sportu i rekreacji, a także tereny komunikacji i tereny infrastruktury technicznej. Na terenach **MN** wskazuje się

⁴⁷ z uwzględnieniem pozostałych zapisów w tym zakresie

⁴⁸ z uwzględnieniem pozostałych ustaleń

⁴⁹ z zastrzeżeniem pozostałych ustaleń

⁵⁰ w tym związanych z zabezpieczeniem zbiorników wodnych wyrównawczych „Morasko”

⁵¹ o których mowa w §15 pkt 2 (dopuszczenie lokalizacji na terenie **US** jednego budynku lub obiektu kontenerowego stanowiącego zaplecze techniczne i socjalne)

⁵² Uchwała Nr LXXXVIII/11670/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z dnia 11 lipca 2023 r.

lokalizację zabudowy niskiej, z dopuszczeniem podwyższenia wysokości dla dominanty w postaci np. obiektów sakralnych, sportowych, oświatowych⁵³.

W odniesieniu do terenów **ZO** – terenów zieleni nieurządzonej, terenów leśnych i do zalesień, użytków rolnych (gruntów rolnych, sadów, łąk, pastwisk, nieużytków, terenów odłogowanych) terenów zadrzewionych oraz wód powierzchniowych – „*Studium...*” ustala m.in. zakaz lokalizacji budynków, konieczność uwzględnienia zakazów wynikających z planu ochrony rezerwatu i jego otuliny, dopuszczenie – dla terenu położonego w sąsiedztwie rezerwatu „Meteoryt Morasko” utrzymania istniejącego zainwestowania, z możliwością przebudowy⁵⁴, dopuszczenie lokalizacji urządzeń służących gospodarce wodnej i obiektów służących ochronie przyrody itd.

Należy podkreślić, że zachodnia część przedmiotowego obszaru zlokalizowana jest w zasięgu wskazanego na rysunku „*Studium...*” klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta. Nadrzędnym celem w odniesieniu do klinowo-pierścieniowego systemu zieleni jest jego ochrona, zachowanie i odtwarzanie ciągłości oraz podbudowa biologiczna istniejących elementów systemu, poprzez m.in. utrzymanie ciągłości dolin rzek, mniejszych cieków i rowów jako osnowy biologicznej miasta, zwiększanie powierzchni terenów zieleni, zachowanie korytarzy ekologicznych przy projektowaniu zespołów urbanistycznych (w szczególności wzdłuż cieków i otwartych rowów melioracyjnych), projektowanie terenów zieleni z zachowaniem ich powiązań w poszczególnych zespołach urbanistycznych, a także objęcie planami miejscowymi (w celu wzmocnienia ich ochrony).

W zakresie zasad ochrony i kształtowania terenów zieleni urządzonej „*Studium...*” wskazuje, iż na etapie sporządzania planów miejscowych należy m.in. dążyć do wyznaczania mniejszych parków, parków kieszonkowych, skwerów lub zieleńców w sąsiedztwie łączników zieleni, dążyć do przeznaczania części terenów zabudowy pod tereny zieleni z uwzględnieniem wymogów dotyczących adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska⁵⁵, jak również adaptacji istniejącej zieleni do kształtowania form urządzonych.

Określając zasady kształtowania łączników zieleni – rozumianych jako ważniejsze połączenia piesze lub rowerowe, prowadzące wzdłuż co najmniej szpaleru drzew, krzewów, bądź innej formy zieleni wertykalnej – w „*Studium...*” wskazano na konieczność dążenia do ochrony, intensyfikacji lub uzupełnienia istniejących zadrzewień, zakrzewień, bądź innej formy zieleni wertykalnej (zlokalizowanej wzdłuż ciągu komunikacyjnego), wprowadzenia nowych nasadzeń drzew, krzewów bądź innej formy zieleni wertykalnej⁵⁶, utrzymania istniejących terenów zieleni urządzonej na trasie przebiegu łączników zieleni, a także kreowania zieleni urządzonej (parków, parków kieszonkowych, skwerów, zieleńców itp.) na przebiegu łączników zieleni lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Zapisy „*Studium...*” wskazują na uszczegółowienie przebiegu łączników zieleni na etapie sporządzania planu miejscowego, dopuszczając zmianę jego przebiegu – pod warunkiem zachowania powiązań wynikających ze Studium – w przypadkach, w których ze względu na ograniczenia infrastrukturalne, ukształtowanie terenu, istniejące trwałe zainwestowanie itp., wskazany łącznik okaże się niemożliwy do realizacji.

W zakresie zasad ochrony zasobów wód powierzchniowych i wód podziemnych „*Studium...*” wprowadza wytyczne do stosowania w planach miejscowych, których realizacja ma na celu poprawę jakości wód, eliminację zagrożeń sanitarnych oraz zapewnienie odtwarzalności zasobów wodnych. Z punktu widzenia analizowanego obszaru szczególnie istotne są wytyczne odnoszące się do zwiększenia retencji gruntowej, konieczności uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną, a także zwiększenia skuteczności ochrony zasobów wód podziemnych przed ilościową i jakościową degradacją, wynikająca z nadmiernego eksploatowania zasobów oraz przenikania zanieczyszczeń z powierzchni.

W „*Studium...*” określono także wytyczne do stosowania w planach miejscowych w celu dążenia do uzyskania i utrzymania wymaganych standardów akustycznych w środowisku. Wskazać tu można m.in. przeznaczanie terenów odpowiednio do dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku oraz dążenie do przekształcania struktury układu komunikacyjnego miasta w celu zapewnienia priorytetu komunikacji publicznej,

Wśród wytycznych do planów miejscowych, jakie należy stosować w celu dążenia do podniesienia jakości powietrza i poprawy warunków klimatu lokalnego, wskazuje się natomiast na wprowadzanie nowych połączeń m.in. w formie łączników zieleni, tworzenie terenów zieleni urządzonej (zwłaszcza na obszarach o największej intensywności zabudowy)⁵⁷, planowanie układu zabudowy zapewniającego swobodny przepływ mas powietrza, a także obniżenie liniowej emisji zanieczyszczeń (poprzez przekształcanie struktury układu komunikacyjnego miasta, rozwój transportu rowerowego i pieszego oraz przebudowywanie układu komunikacyjnego i systemów organizacji ruchu drogowego).

⁵³ w przypadku wyznaczenia na etapie sporządzania planu miejscowego terenu o funkcji usługowej

⁵⁴ przy czym zmiana funkcji obiektów powinna zmierzać do wprowadzenia funkcji sportowo-rekreacyjnej

⁵⁵ w tym wprowadzenia elementów błękitno-zielonej infrastruktury opartych na naturze

⁵⁶ wzdłuż ciągów komunikacyjnych w pasie drogowym lub pomiędzy linia rozgraniczającą tereny dróg a linią zabudowy

⁵⁷ poprawiających mikroklimat oraz pochłaniających zanieczyszczenia, w tym skwerów, parków kieszonkowych, parków ze zbiornikami wodnymi oraz innymi elementami błękitno-zielonej infrastruktury

Podsumowując, rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne wskazane w analizowanym projekcie mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu należy uznać za zbieżne z kierunkami przeznaczenia wskazanymi dla przedmiotowego obszaru w „Studium...”.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obowiązującego dla danego obszaru, stanowi przyczynę pojawiania się znaczących utrudnień w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach dotyczących przeznaczenia poszczególnych terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Należy zauważyć, że tego rodzaju sytuacja utrudnia jednocześnie skuteczną ochronę lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych terenów.

Mając na uwadze położenie oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w granicach analizowanego obszaru, zakłada się, że największe ryzyko wystąpienia istotnych zmian w środowisku dotyczyć będzie terenów dotąd niezabudowanych, zajmujących większość przedmiotowego obszaru. Bez z góry określonych ram, dotyczących intensywności, parametrów i form nowej zabudowy, istnieje zagrożenie, że tereny przekształcane w tereny budowlane, zainwestowane zostaną zbyt intensywnie (na skutek przeprowadzania podziałów geodezyjnych na małe działki budowlane i wprowadzania wysokiego procentu zabudowy). Intensywne zainwestowanie terenów i związane z tym trwałe uszczelnienie znacznych powierzchni porośniętych dotychczas roślinnością, wpłynie niewątpliwie na zmniejszenie zdolności infiltracyjnych gruntów, co z kolei może stanowić zagrożenie dla zachowania cennych przyrodniczo terenów, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie granic analizowanego obszaru (rezerwat przyrody „Meteoryt Morasko”).

W przypadku braku obowiązywania ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego istnieje również zagrożenie wprowadzania na omawiany obszar obiektów generujących znaczne ilości zanieczyszczeń, przy jednoczesnym braku zastosowania rozwiązań minimalizujących skalę negatywnego oddziaływania na środowisko. Wprowadzanie tego rodzaju działalności w bezpośrednim sąsiedztwie terenów o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, mogłoby skutkować drastycznymi zmianami w lokalnych warunkach siedliskowych, a co za tym idzie zanikaniem cennych i rzadkich w skali regionu i kraju siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków podlegających ochronie.

W przypadku rozwoju zabudowy bez ustaleń planu miejscowego, problemem może być również brak kompleksowych rozwiązań w zakresie obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych, co skutkować może negatywnym oddziaływaniem na jakość funkcjonowania terenów mieszkaniowych. Wśród problemów, jakie mogą pojawić się w przypadku braku realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp, można wskazać również niedostateczny rozwój sieci infrastruktury (nie uwzględniający przyszłych potrzeb).

Wśród najważniejszych, potencjalnych zmian w środowisku przyrodniczym oraz w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów, jakie mogłyby wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń planu miejscowego, można zatem wskazać:

- rozwój intensywnej zabudowy na terenach nieużytkowanych, w tym w szczególności na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”,
- niekontrolowany i spontaniczny rozwój różnorodnej zabudowy, nieuwzględniającej lokalnych uwarunkowań przyrodniczych,
- pojawienie się znacznych różnic w zagospodarowaniu przestrzennym (przeznaczenie, charakter, kubatura i standard zabudowy),
- realizację przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie oddziaływać na środowisko (innych niż elementy układu komunikacyjnego czy inwestycje celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej),
- trudności z docelowym utrzymaniem ładu przestrzennego.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do najbardziej istotnych celów ochrony środowiska – z punktu widzenia obszaru projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu – ustanowionych na szczeblu międzynarodowym oraz wspólnotowym, należy zaliczyć cele wskazane m. in. w następujących dokumentach:

- Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r., której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu – cel realizowany w projekcie mpzp m.in.

poprzez wprowadzenie szeregu ustaleń w zakresie zasad kształtowania i ochrony ładu przestrzennego, szczegółowych parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów, a także zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;

- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (Dz.U.UE.L.2008.152.1), stanowiącej o utrzymaniu jakości powietrza tam, gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawie w pozostałych przypadkach – cel szczególnie istotny w kontekście obowiązywania Programu Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska, realizowany w projekcie mpzp m.in. poprzez ustalenie: powiązania sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemach grzewczych, dopuszczenia robót budowlanych w zakresie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko⁵⁸, jak również (pośrednio) poprzez wszystkie ustalenia dotyczące ochrony i kształtowania zieleni oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- Dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, zwanej dyrektywą w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SEA), której celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju. Zgodnie z tą dyrektywą wszystkie plany i programy sporządzane i przyjmowane na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko, podlegają procedurze oceny wpływu na środowisko. Transpozycja dyrektywy w polskim prawodawstwie nastąpiła w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, która to określa m.in. zasady i tryb w sprawach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której jednym z elementów jest właśnie prognoza oddziaływania na środowisko sporządzana dla projektów mpzp.

Na szczeblu krajowym cele ochrony środowiska ustanawia m.in. strategiczny dokument, jakim jest Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030). Strategia, przyjęta przez Radę Ministrów 16 lipca 2019 r., doprecyzowuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Głównym celem PEP2030 jest „rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, natomiast wśród wskazanych celów szczegółowych wskazano cele dotyczące zdrowia, gospodarki oraz klimatu. Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji, wśród których strategia wskazuje m.in.:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki poprzez osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochronę powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Szereg ustaleń omawianego projektu mpzp – w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu – wpisuje się w wymienione powyżej kierunki interwencji. Można tu wskazać przede wszystkim ustalenie: nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, wskazanie lokalizacji strefy zieleni izolacyjnej, stref ogrodów oraz stref zieleni (wskazanych na rysunku planu), zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych (z dopuszczeniem robót budowlanych), ustalenie lokalizacji rzędów drzew wskazanych orientacyjnie na rysunku planu (na terenach **2U, US, 1ZO, 3ZO, 3KD-L i 3KD-D**), na terenach: **1MN, 2MN, 3MN, 4MN, 12MN, 13MN, 14MN i 3MN/U** zagospodarowania terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni, minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w granicach działki budowlanej (w zasięgu terenów przeznaczonych pod

⁵⁸ z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu

zabudowę), a także ustalenie zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemach grzewczych.

Dokumentem o charakterze strategicznym, przenoszącym założenia i cele zawarte w tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej, jest „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”⁵⁹. Plan ten jest narzędziem planistycznym, stanowiącym podstawę przy podejmowaniu decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. W planie tym ustalono cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną celem dla wód powierzchniowych jest m.in. niepogarszanie stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych, stopniowe eliminowanie (a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych), a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych. W związku z powyższym, dla JCW którym nadano status NAT celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i stanu chemicznego – w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły, osiągnięcie bardzo dobrego stanu ekologicznego – w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na bardzo dobry stan ekologiczny, osiągnięcie stanu dobrego – w przypadku JCWP niemonitorowanych, a także spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych. W przypadku części wód wyznaczonych jako SCW lub SZCW celem środowiskowym jest: dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny – w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły, maksymalny potencjał ekologiczny – w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na maksymalny potencjał ekologiczny, stan dobry – w przypadku JCWP niemonitorowanych, a także spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych.

W kontekście przedmiotowego projektu mpzp istotne jest uwzględnienie celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWP Warta od Kopli do Wełny (kod RW600012185999). W II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry JCWP Warta od Kopli do Wełny została wskazana jako silnie zmieniona część wód (SZCW) o złym stanie ogólnym wód, zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych – dobrego potencjału ekologicznego⁶⁰ i dobrego stanu chemicznego. Analizując wpływ realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu na osiągnięcie celów środowiskowych dla wspomnianej JCWP nie przewiduje się wystąpienia znaczącego, negatywnego oddziaływania w tym zakresie – pod warunkiem przestrzegania ustaleń omawianego projektu mpzp oraz obowiązujących przepisów prawa, jak również stosowania rozwiązań najbardziej korzystnych z punktu widzenia ochrony środowiska. Wśród wprowadzonych do projektu mpzp zapisów, których docelowa realizacja sprzyjać będzie osiągnięciu wskazanych powyżej celów środowiskowych, wymienić należy ustalenie powiązania sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących retencji (w tym: rowów infiltracyjnych, drenaży rozsączających, rowów i niecek retencyjnych, ogrodów deszczowych, stawów hydrofitowych, studni chłonnych, zielonych dachów i ścian, zbiorników retencyjnych oraz zastosowania nawierzchni przepuszczalnych), jak również wprowadzenie zapisów odnoszących się do sposobu kształtowania zieleni w granicach obszaru opracowania (opisanych w sposób szczegółowy w pozostałych rozdziałach prognozy).

Dokumentem szczebla lokalnego – realizującym wskazane w „Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) potrzeby uwzględnienia zmian klimatu w kształtowaniu miejskiej polityki przestrzennej i społeczno-gospodarczej – jest Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Poznania do roku 2030⁶¹. Dokument ten ocenia wrażliwości miasta na zmiany klimatu, potencjał adaptacyjny oraz ryzyka i szanse wynikające ze zmian klimatu, bazując m.in. na charakterystyce uwarunkowań przyrodniczych, funkcjonalno-przestrzennych oraz szczegółowej diagnozie warunków klimatycznych i hydrologicznych Miasta Poznania. Plan ten, poprzez wskazanie kierunków ingerencji w przestrzeni miasta wpływa bezpośrednio na określenie polityki przestrzennej. W dokumencie tym wyznaczono następujące cele strategiczne:

- łagodzenie negatywnego oddziaływania ekstremalnych zjawisk termicznych, w tym koncentracji zanieczyszczeń (inwersje termiczne, miejska wyspa ciepła) – cel realizowany poprzez działania adaptacyjne obejmujące m.in.: wprowadzenie rozwiązań w organizacji ruchu zwiększających jego

⁵⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U z 2023 r., poz. 335),

⁶⁰ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Warta w obrębie JCWP (dla jesiotra), zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Warta w obrębie JCWP (dla troci wędrowej oraz węgorza europejskiego)

⁶¹ Uchwała Nr X/144/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Poznania.

płynność, nadanie priorytetu komunikacji miejskiej, wprowadzanie rozwiązań usprawniających funkcjonowanie transportu publicznego, kontynuacja zmian w systemach ogrzewania i chłodzenia, wprowadzanie rozwiązań zmniejszających ruch samochodowy w Śródmieściu, rewaloryzacja zieleni parkowej w mieście, rewaloryzacja istniejących i tworzenie nowych parków, odtwarzanie zadrzewień przyulicznych, rewaloryzacja istniejących i tworzenie nowych skwerów w miejscach zdegradowanych, modernizacja zagospodarowania terenów przyszkolnych poprzez wprowadzenie rozwiązań opartych na przyrodzie itd.;

- ograniczenie skutków nawalnych opadów i powodzi miejskich, susz oraz burz i silnych wiatrów – cel realizowany poprzez działania adaptacyjne obejmujące m.in.: zachowanie i rewaloryzację istniejących cieków i zbiorników wodnych, podejmowanie działań w ochronie zlewni cieków miejskich i jezior, zagospodarowanie wód opadowych „in situ” w mieście, tworzenie systemu zbiorników retencyjno-podczyszczających, odtwarzanie systemów wód powierzchniowych itd.;
- informowanie oraz zwiększanie świadomości społeczności miejskiej dotyczącej skutków zmian klimatu – cel realizowany poprzez działania adaptacyjne obejmujące m.in.: przeprowadzenie kampanii społecznej promującej dobre praktyki adaptacyjne, usprawnienie i rozszerzenie systemu ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami klimatycznymi, utworzenie i zarządzanie bazą danych o zagrożeniach i skutkach ekstremalnych zjawisk klimatycznych itd.;
- instytucjonalne i organizacyjne wzmocnienie odporności miasta na zmiany klimatu lub na ekstremalne zjawiska klimatyczne – cel realizowany poprzez działania adaptacyjne obejmujące m.in.: sporządzenie wytycznych zagospodarowania przestrzennego w dokumentach planistycznych, koncepcjach, projektach itp., sukcesywne sporządzanie planów miejscowych zwiększających odporność miasta itd.

Spośród zapisów analizowanego projektu mpzp, realizujących cele wskazane w dokumencie SPA2020 wymienić można m.in. zapisy ustalające powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemach grzewczych, wyznaczenie lokalizacji strefy zieleni izolacyjnej, stref ogrodów oraz stref zieleni (wskazanych na rysunku planu), ustalenie nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, jak również zachowania istniejących drzew i krzewów⁶².

Na szczeblu gminnym wyraz realizacji strategii i polityk krajowych stanowi Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania do roku 2030⁶³. W *Programie* wytypowano – w poszczególnych obszarach interwencji – cele strategiczne wraz z kierunkami interwencji, stanowiące uszczegółowienie celów strategicznych, precyzujących do czego Miasto będzie dążyć w zakresie ochrony środowiska do roku 2030. W ramach poszczególnych obszarów interwencji wskazano następujące cele strategiczne (jak również kierunki interwencji):

- „klimat i powietrze atmosferyczne” – cele: osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców – dążenie do osiągnięcia dopuszczalnych i docelowych poziomów zanieczyszczeń powietrza, adaptacja do zmian klimatu;
- „ochrona przed hałasem” – cele: osiągnięcie dobrego stanu klimatu akustycznego (bez przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu), zmniejszenie hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej;
- „pola elektromagnetyczne” – cel: utrzymanie stopnia emisji pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych poziomów, mimo intensywnego wzrostu zapotrzebowania na nowoczesne systemy transmisji bezprzewodowej;
- „gospodarowanie wodami” – cel: racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, ochrona przed powodzią, suszą i zwiększenie retencji wodnej;
- „gospodarka wodno-ściekowa” – cel: poprawa jakości wody, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- „ochrona zasobów geologicznych” – cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej przez wydobywanie złóż;
- „ochrona powierzchni ziemi” – cel: poprawa jakości gleby i ziemi, ochrona gleb przed degradacją;
- „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” – cel: zapewnienie zrównoważonego systemu gospodarki odpadami;
- „zasoby przyrodnicze” – cel: ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz tworzenie sieci obszarów chronionych, zwiększanie lesistości miasta i zachowanie dobrego stanu miejskich terenów leśnych;

⁶² a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

⁶³ Uchwała Nr XCIV/1817/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z dnia 5 grudnia 2023 r.,

- „zagrożenia poważnymi awariami” – cel: zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i awarii pochodzących z transportu;
- „edukacja ekologiczna i działania prośrodowiskowe” – cel: zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców miasta Poznania.

Część z celów znajduje swoje odzwierciedlenie w zapisach projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu. Są to cele dotyczące:

- osiągnięcia dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców oraz adaptacji do zmian klimatu, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, z wyjątkiem pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko⁶⁴, w sposób pośredni także poprzez wprowadzenie zapisów określających minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jaki musi zostać zachowany w granicach terenów, wprowadzenie zapisów odnoszących się do sposobu zagospodarowania zielenią, w tym m.in.: wskazanie strefy zieleni izolacyjnej, stref ogrodów i stref zieleni, ustalenie na terenach: **1MN, 2MN, 3MN, 4MN, 12MN, 13MN, 14MN i 3MN/U** zagospodarowania terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni, lokalizację rzędów drzew wskazanych orientacyjnie na rysunku planu na terenach **2U, US, 1ZO, 3ZO, 3KD-L i 3KD-D** oraz ustalenie zachowania istniejących drzew i krzewów⁶⁵;
- osiągnięcia dobrego stanu klimatu akustycznego oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku dla terenów **MN** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla terenów **MN/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, w przypadku lokalizacji na terenach: **1MN/U, 2MN/U, 3MN/U i 2U** zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz domów opieki społecznej, w granicach działki budowlanej, odpowiednio jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży lub terenów domów opieki społecznej, zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku – jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych, dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, dopuszczenie na terenach dróg stosowania rozwiązań przeciwhałasowych oraz stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu (w tym lokalnych zwężeń jezdni);
- racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, ochrony przed powodzią, suszą i zwiększenie retencji wodnej, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające m.in.: zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych (z dopuszczeniem robót budowlanych), dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń, takich jak: rowy infiltracyjne, дренаże rozsączające, rowy i niecki retencyjne, ogrody deszczowe, stawy hydrofitowe, studnie chłonne, zielone dachy i ściany, zbiorniki retencyjne, dopuszczenie stosowania nawierzchni przepuszczalnych, dla terenów **ZO** zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie oraz zastosowanie nawierzchni przepuszczalnych, określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w granicach działki budowlanej (dla terenów **MN, MN/U, U, US, E, K**), lokalizację strefy zieleni izolacyjnej, stref ogrodów oraz stref zieleni, nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, powiązanie sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci;
- poprawy jakości wody, rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: lokalizację na terenach **1-3K** infrastruktury technicznej sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej i sieci wodociągowej (na terenie **3K** lokalizację przepompowni ścieków⁶⁶), powiązanie sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, uwzględnienie wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci drenarskich, rowu Wa-A oraz przebiegu sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (w tym kolektora kanalizacji deszczowej i planowanej magistrali wodociągowej, wskazanych na rysunku planu), dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej;
- ochrony powierzchni ziemi, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: zakaz lokalizacji budynków na terenie **4MN/U**, na terenach **ZO** oraz w strefie zieleni izolacyjnej i strefach ogrodów

⁶⁴ z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu

⁶⁵ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

⁶⁶ wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną

(wskazanych na rysunku planu), określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej jaki musi zostać zachowany w granicach terenów, nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, określenie maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w obrębie działek budowlanych (w granicach terenów przeznaczonych pod zabudowę), uwzględnienie ograniczeń wynikających z położenia w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i buforu od rezerwatu „Meteoryt Morasko”, w tym wynikających z planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”;

- ochrony i zachowania różnorodności biologicznej oraz tworzenia sieci obszarów chronionych, a także zwiększenia lesistości miasta, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zachowanie pomnika przyrody – alei lipowej, wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6 (wskazanego na rysunku planu), ochronę otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i terenów położonych w granicach buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, na terenach **1-ZO**, **4ZO** i **1KD-L** ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych ze względu na położenie w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (wskazanych na rysunku planu), nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, zachowanie istniejących drzew i krzewów⁶⁷, wskazanie strefy zieleni izolacyjnej, stref ogrodów oraz stref zieleni, określenie minimalnych udziałów powierzchni biologicznie czynnej, jakie muszą zostać utrzymane w granicach terenów.

Analizując opisane powyżej cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, określone na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i lokalnym, należy uznać, że zostały one uwzględnione w projekcie planu poprzez wprowadzenie stosowanych zapisów projektu mpzp.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Zgodnie z ustaleniami analizowanego projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu*, zmiany w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów – których realizacja związana będzie z wystąpieniem znaczących niekorzystnych oddziaływań w odniesieniu do powierzchni ziemi i warunków gruntowych – dotyczyć będą przede wszystkim zajmujących rozległe powierzchnie terenów nieużytkowanych, przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (**MN**), towarzyszącej jej nielicznie zabudowy usługowej (na terenach **MN/U**, **U** i **US**), jak również niezbędnych dla właściwej obsługi komunikacyjnej terenów projektowanych dróg wewnętrznych. W przypadku dość nielicznych terenów obecnie zabudowanych, dla których nie przewiduje się wprowadzenia zmian w sposobie ich zagospodarowania, możliwość wystąpienia oddziaływań wpływających w sposób istotny na środowiska jest niewielka.

Realizacja przewidzianej zgodnie z ustaleniami projektu planu zabudowy oraz inwestycji jej towarzyszących wymagać będzie konieczności dokonania istotnych zmian w dotychczasowym ukształtowaniu terenu oraz właściwościach podłoża. Niezbędne do przeprowadzenia przy tego rodzaju inwestycjach prace budowlane, związane m.in. z wykonaniem wykopów, przemieszczeniem znacznych ilości mas ziemnych, wprowadzeniem do profilu glebowego elementów konstrukcyjnych obiektów budowlanych, czy też różnego rodzaju materiałów, wpływających na zmianę dotychczasowych właściwości podłoża (np. jego przepuszczalności i stateczności), stanowiąc będą przyczynę występowania niekorzystnych zjawisk w odniesieniu do powierzchni ziemi oraz lokalnych warunków gruntowych. Wśród zjawisk mających największy, negatywny wpływ wskazać należy zwiększenie trwałego uszczelnienia powierzchni ziemi oraz usunięcie wierzchniej warstwy gleby w obrębie terenów przeznaczonych bezpośrednio pod posadowienie budynków. Należy zauważyć, że skala niekorzystnych oddziaływań na lokalne warunki gruntowe będzie znacznie większa w przypadku realizacji kondygnacji podziemnych⁶⁸ (dopuszczonych zgodnie z ustaleniami omawianego projektu planu), wymagających dokonania przekształceń o większych głębokościach.

Zakłada się, iż zasięg bezpośredniego, negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi w większości przypadków obejmować będzie powierzchnie przeznaczone bezpośrednio pod lokalizację budynków oraz część terenów do nich przylegających. Okresowe i lokalne zmiany mogą pojawiać się natomiast w przypadku

⁶⁷ a w przypadku kolizji z planowaną infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

⁶⁸ w projekcie mpzp dopuszcza się jedną kondygnację podziemną

składowania znacznych ilości materiałów budowlanych oraz wykorzystywania części powierzchni na potrzeby zapewnienia dojazdu sprzętu budowlanego również poza terenami przeznaczonymi bezpośrednio pod lokalizację zabudowy (zniszczenie wierzchniej warstwy gleby, nadmierne utwardzenie i uszczelnienie terenu). Zakłada się, że zmiany te będą jednak dotyczyły etapu realizacji poszczególnych inwestycji, stąd też ich skutki będą w znacznej mierze odwracalne.

Zmiany w kształtowaniu powierzchni ziemi i warunków gruntowych mogą wystąpić również w granicach części terenów wskazanych w projekcie planu jako tereny dróg (w tym w szczególności w zasięgu terenów **3KD-L** oraz **4KD-L**). Przebieg dróg publicznych został wskazany zasadniczo w oparciu o przebieg istniejących dróg, niemniej, które docelowo mogą zostać poszerzone (w stosunku do sytuacji obecnej), a część to nowe drogi wyznaczone dla zapewnienia obsługi nowych terenów zabudowy (**2KD-D**, **3KD-D**). Realizacja inwestycji w zakresie szlaków komunikacyjnych wymaga zazwyczaj zastosowania ciężkiego sprzętu, umożliwiającego odpowiednie utwardzenie powierzchni, a także zastosowania materiałów budowlanych znacząco zmieniających właściwości podłoża (wprowadzenie warstw kruszyw naturalnych oraz nieprzepuszczalnych warstw bitumicznych). W projekcie mpzp uwzględniono przebieg istniejących dróg (ul. Morasko – **1-2KD-L**, ul. Poligonową – **1KD-D** i ul. Morenową – **3KD-L** i **4KD-L**), a także wskazano przebieg projektowanych dróg wewnętrznych (**1-11KDW**), umożliwiających dojazd do projektowanej zabudowy. Prognozuje się, że w przypadku realizacji projektowanych dróg wewnętrznych, skala niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe będzie znacznie mniejsza.

Zmiany w ukształtowaniu terenu oraz właściwościach fizycznych i chemicznych podłoża wystąpią w pewnym stopniu także na skutek realizacji nowych elementów infrastruktury w obrębie terenów **E** i **K** oraz przeprowadzenia dopuszczonych w planie robót budowlanych w zakresie sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (z uwagi na znaczny obszar jaki wymaga uzbrojenia w sieci). Realizacja inwestycji w tym zakresie doprowadzić może przede wszystkim do przekształcenia powierzchni ziemi o charakterze lokalnym i czasowym, wynikającym z konieczności wykonania wykopów, a także przemieszczenia lub wprowadzania nowych elementów sieci infrastruktury. Działania te mogą być związane z występowaniem niekorzystnych oddziaływań o trwałym charakterze, gdyż odpowiednie zabezpieczenie tego typu instalacji będzie wymagało umieszczenia w glebie materiałów wpływających na właściwości gruntu. Prognozuje się natomiast, że zjawisko to nie będzie odgrywało znaczącej roli w kształtowaniu powierzchni ziemi oraz zmianie warunków gruntowych (w odniesieniu do całego obszaru projektu planu).

Z uwagi na prognozowaną skalę oraz prawdopodobieństwo wystąpienia niekorzystnych zmian w odniesieniu do powierzchni ziemi i lokalnych warunków gruntowych (w konsekwencji realizacji przewidzianych w projekcie mpzp inwestycji budowlanych, drogowych i infrastrukturalnych), konieczne było wprowadzenie do projektu mpzp takich zapisów, których respektowanie pozwoli ograniczyć zasięg i natężenie opisanych powyżej zjawisk.

Do najbardziej korzystnych – z punktu widzenia ochrony powierzchni ziemi i warunków gruntowych – założeń projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu, należy wyznaczenie wyłączonych z zabudowy terenów **1-4ZO**, w obrębie których ustala się wymóg zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 70% dla terenów **1ZO** i **3-4ZO** oraz 60% dla **2ZO**), zakazuje się lokalizacji budynków oraz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów, a także ustala się stosowanie nawierzchni przepuszczalnych w przypadku lokalizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych. Zachowanie wspomnianych powierzchni jako niezabudowanych, w połączeniu z realizacją zapisu ustalającego nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, zachowaniem istniejących drzew i krzewów⁶⁹ oraz zapisami odnoszącymi się do sposobu zagospodarowania wskazanych na rysunku stref zieleni ogrodowej (na terenie **2ZO**) pozwoli na zmniejszenie ryzyka wystąpienia znaczących zmian w ukształtowaniu powierzchni, a także umożliwi zachowanie dotychczasowych właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych tutejszych gruntów. Należy natomiast podkreślić, że projektowane tereny **ZO** obejmują stosunkowo niewielkie powierzchnie (mniej niż 5% całkowitej powierzchni obszaru mpzp), stąd też docelowy sposób ich zagospodarowania nie będzie wpływał w sposób znaczący na ograniczenie skali prognozowanych, negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe, jakie wystąpią w granicach całego obszaru projektu planu.

Dla ograniczenia skali niekorzystnych przekształceń powierzchni ziemi i warunków gruntowych największe znaczenie będzie miało respektowanie zapisów ograniczających maksymalny udział powierzchni zabudowy (na terenach **MN** oraz – w mniejszym stopniu **MN/U** i **U**) oraz wprowadzających wymóg zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. W celu ograniczenia możliwości realizacji zbyt

⁶⁹ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

intensywnej zabudowy w obrębie terenów znajdujących się w granicach obszaru opracowania (przeznaczonych pod zabudowę), ustalono również minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek budowlanych oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, co pozwoli na zachowanie zdolności biologicznych w obrębie poszczególnych działek budowlanych. Za szczególnie ważny uznać należy wymóg zachowania nie mniej niż 60% udziału powierzchni biologicznie czynnej, jaki został wprowadzony w odniesieniu do terenów projektowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanych w zasięgu strukturalnego klina zieleni **1-4MN** i **13MN**⁷⁰. W przypadku pozostałych terenów **MN**, powierzchnia ta nie może stanowić mniej niż 50% (**6-7MN**, **11MN**,) lub 45% powierzchni (**5MN**, **8-10MN**). Wprowadzenie ograniczeń w zakresie maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, jaki może zostać zrealizowany na działkach budowlanych, w połączeniu z ustaleniem minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, wskazaniem w zasięgu części terenów stref ogrodów (na terenach **3-4MN**, **6-7MN** i **11MN**) oraz ustaleniem nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, pozwoli na zmniejszenie skali możliwych przekształceń w obrębie powierzchni towarzyszących projektowanej zabudowie. Ograniczenia w zakresie maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej wprowadzono również w odniesieniu do pozostałych terenów przeznaczonych pod zabudowę, w tym w szczególności terenów **U**, **US** oraz **1-3MN/U**.

Należy zauważyć, iż parametry takie jak minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, określone zostały również w odniesieniu do terenów infrastruktury **E** i **K**. Z uwagi na niewielką powierzchnię wspomnianych terenów (szczególnie w odniesieniu do całkowitej powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę), realizacja tych ustaleń będzie miała natomiast znacznie mniejszy wpływ na ograniczenie skutków realizacji nowych inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych na obszarze opracowania.

Wspomnieć można także, że projekt mpzp ustala zakaz lokalizacji budynków w granicach terenu **4MN/U** oraz w obrębie wskazanych na rysunku planu stref ogrodów i w strefie zieleni izolacyjnej – podobnie jak w przypadku terenów **ZO**. Taki sposób zagospodarowania pozwoli na zwiększenie łącznej powierzchni terenów, w zasięgu których nie wystąpią przekształcenia powierzchni i gruntów związane z lokalizacją budynków. W sposób pośredni na wyeliminowanie niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe wpływać będzie również respektowanie zapisu wymagającego uwzględnienia ograniczeń wynikających z położenia w granicach otuliny rezerwatu przyrody „*Meteoryt Morasko*” i buforu od rezerwatu przyrody „*Meteoryt Morasko*”.

Podsumowując, omawiany projekt mpzp obszaru „*Morasko – Radojewo – Umultowo*” *Morasko część B w Poznaniu* przewiduje zmianę dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania większości terenów. Nowe inwestycje, których realizację przewiduje przedmiotowy projekt planu, niewątpliwie przyczynią się do wystąpienia negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe w obrębie terenów, stąd też konieczna będzie pełna i docelowa realizacja zapisów ograniczających skalę zabudowy oraz wymagających zachowania odpowiedniego udziału powierzchni niezabudowanych i biologicznie czynnych.

6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja inwestycji, których lokalizacja została dopuszczona na obszarze objętym granicami omawianego projektu mpzp, może stanowić przyczynę pojawienia się negatywnych oddziaływań w odniesieniu do lokalnych zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Oddziaływania te mogą pojawić się przede wszystkim w wyniku prowadzenia prac budowlanych, niezbędnych do zrealizowania projektowanej zabudowy, rozbudowy lokalnego układu komunikacyjnego, jak również budowy, rozbudowy czy modernizacji sieci infrastruktury technicznej. Przeznaczenie pod zabudowę terenów dotąd niezainwestowanych związane jest niewątpliwie ze znaczącym wzrostem udziału powierzchni trwale uszczelnionych (większość terenów to tereny obecnie niezabudowane, porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością) oraz realizacją obiektów, których funkcjonowanie związane jest z generowaniem ścieków. Skutkiem realizacji nowych inwestycji budowlanych i drogowych będzie zatem znaczące ograniczenie powierzchni umożliwiającej swobodną infiltrację wód opadowych i roztopowych, przyspieszenie tempa spływu powierzchniowego z terenów utwardzonych oraz zwiększenie ryzyka potencjalnego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego. Realizacja inwestycji budowlanych w sposób nieuwzględniający potrzeby ochrony poszczególnych komponentów środowiska skutkować może potencjalnymi zmianami w zakresie lokalnego systemu melioracyjnego, prowadząc w konsekwencji do znaczących zmian w zakresie lokalnych warunków wodnych.

Mając na uwadze skalę zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w zasięgu obszaru objętego granicami projektu mpzp, konieczne było wprowadzenie szeregu

⁷⁰ jednocześnie dla terenów **1-4MN** i **13MN** maksymalna powierzchnia zabudowy nie może przekraczać 15% powierzchni

rozwiązań ograniczających skalę niekorzystnych zjawisk związanych ze wzrostem powierzchni uszczelnionych w zasięgu zlewni oraz ograniczeniem zdolności retencyjnych tych terenów. Konieczne było również wyeliminowanie możliwości znaczących przekształceń w bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowanego na analizowanym obszarze niewielkiego zbiornika oraz rowu (będącego dopływem Rowu Glinnowieckiego).

Mając na uwadze powyższe, do projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu wprowadzono zapis odnoszący się w sposób bezpośredni do występujących tu wód powierzchniowych, ustalający zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych, z dopuszczeniem robót budowlanych. Ponadto, w przypadku terenu **3ZO**, dopuszcza się lokalizację nowego zbiornika retencyjnego, przepustów oraz dojazdów do zbiorników retencyjnych i urządzeń wodnych, a w otoczeniu przepływającego przez wschodnią część obszaru rowu wyznacza się strefę zieleni izolacyjnej, w zasięgu której ustala się zagospodarowanie co najmniej 80% powierzchni strefy krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej oraz zakazuje się lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów. Ustalenie zagospodarowania powierzchni przylegających do wspomnianego rowu zielenią⁷¹, przy jednoczesnym odsunięciu maksymalnych nieprzekraczalnych linii zabudowy (w obrębie terenów **7-10MN** i **2MN/U**), pozwoli ograniczyć ryzyko wystąpienia znaczących przekształceń związanych m.in. z uszczelnianiem oraz przekształcaniem powierzchni położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rowu.

Na ograniczenie skali oddziaływań na wody powierzchniowe wpływać będzie jednocześnie realizacja ustaleń odnoszących się do sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów zlokalizowanych w zasięgu zlewni JCWP, w granicach której zlokalizowany jest przedmiotowy obszar.

W celu ograniczenia skali trwałego uszczelnienia powierzchni ziemi oraz związanego z tym ryzyka wystąpienia znacząco niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie lokalnych zasobów wód, jakie wystąpią w konsekwencji zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, do projektu planu wprowadzono szczegółowe zapisy określające minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek budowlanych, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w obrębie poszczególnych terenów (**MN**, **MN/U**, **U**, **US**). W tym miejscu należy podkreślić, że w przypadku znacznej części terenów minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 50% (**6-7MN**, **11MN**, **1MN/U**, **US**) lub 60% (**1-4MN**, **13MN**, **3MN/U**). Respektowanie tych ustaleń pozwoli zapobiec sytuacji, w której na skutek drastycznego uszczelnienia powierzchni ziemi oraz ograniczenia udziału powierzchni umożliwiających swobodną infiltrację wód, wystąpiłoby zjawisko znaczącego ograniczenia zasilania wód powierzchniowych i podziemnych wodami opadowymi i roztopowymi, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do znaczących zmian w zakresie kształtowania lokalnych warunków wodnych (m.in. obniżenia poziomu występowania wód gruntowych).

Ponadto, do projektu mpzp wprowadzono także zapisy, których realizacja pozwoli na zminimalizowanie skali występowania zjawisk związanych z ograniczeniem retencji wód opadowych i roztopowych na obszarze opracowania. W zakresie retencji lub zagospodarowania wód opadowych i roztopowych (z uwzględnieniem uwarunkowań gruntowo-wodnych) ustala się zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie dla terenów **ZO**, a w odniesieniu do całego obszaru mpzp dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń, takich jak: rowy infiltracyjne, drenaże rozsączające, rowy i niecki retencyjne, ogrody deszczowe, stawy hydrofitowe, studnie chłonne, zielone dachy i ściany oraz zbiorniki retencyjne.

Analizując możliwe oddziaływania na kształtowanie lokalnych warunków wodnych należy wspomnieć również o rozwiązaniach odnoszących się do sposobu kształtowania zieleni, umożliwiających ograniczenie skali zmian w zakresie zdolności retencyjnych terenów zlokalizowanych w zasięgu granic obszaru opracowania. Wśród nich – poza wspomnianym wcześniej wymogiem zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej – wskazać należy m.in. ustalenie nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, zachowania istniejących drzew i krzewów⁷² oraz wskazanie stref ogrodów, strefy zieleni izolacyjnej oraz strefy zieleni. Utrzymanie powierzchni zagospodarowanych zielenią, a w szczególności zielenią wysoką, sprzyjać będzie ograniczeniu tempa spływu powierzchniowego oraz częściowemu zatrzymaniu wód opadowych i roztopowych w granicach analizowanego obszaru.

W kontekście ograniczenia skali zmian w zakresie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów w granicach zlewni pozytywnie ocenić należy jednocześnie wyznaczenie terenów zieleni **1-4ZO**, dla których wprowadza się zakaz lokalizacji budynków i stanowisk postojowych dla samochodów, ustalając wymóg zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (od 60 do 70%) oraz stosowania nawierzchni przepuszczalnych w przypadku lokalizacji ciągów pieszych lub pieszko-rowerowych. Utrzymanie wolnych od

⁷¹ zagospodarowanie powierzchni strefy krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z zastrzeżeniem pozostałych ustaleń

⁷² a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

uszczelnienia powierzchni porośniętych zielenią wpływać będzie pozytywnie na ograniczenie zmian w zakresie stopnia zasilania wód powierzchniowych, a także ograniczenie ryzyka zmniejszenia stopnia zasilania lokalnych zasobów wód podziemnych.

Ograniczeniu do minimum ryzyka wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie jakości i zasobów wód podziemnych, jakie mogą pojawiać się w związku z realizacją na przedmiotowym obszarze projektowanej zabudowy, służyć będą również zapisy projektu mpzp odnoszące się do sieci infrastruktury technicznej. W tym zakresie wskazać należy m.in. wskazanie w projekcie mpzp terenów infrastruktury technicznej – kanalizacji (w tym terenie **3K** dla którego ustala się lokalizację przepompowni ścieków⁷³), ustalenie powiązania sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienia dostępu do sieci, zapewnienia ciągłości powiązań obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej w granicy planu, a także dopuszczenia robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej. Zakłada się, że wprowadzenie tego rodzaju zapisów umożliwi prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze opracowania we właściwy sposób.

Reasumując, ustalenia projektu mpzp umożliwiają lokalizację licznych inwestycji, których realizacja stanowić będzie potencjalną przyczynę wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie zasobów i jakości wód powierzchniowych i podziemnych, jednakże pełna i docelowa realizacja zapisów określających sposób zagospodarowania poszczególnych terenów oraz ustaleń dotyczących modernizacji, rozbudowy i budowy sieci infrastruktury technicznej, pozwoli na zminimalizowanie skali niekorzystnych oddziaływań w możliwie maksymalnym stopniu.

6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Jak wspomniano w pierwszej części prognozy, w granicach projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu nie stwierdzono występowania udokumentowanych złóż kopalin, stąd też nie przewiduje się możliwości wystąpienia niekorzystnych oddziaływań w tym zakresie (wynikających z realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp).

6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, w tym rośliny i zwierzęta

Różnorodność biologiczna w granicach obszaru objętego granicami projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu w znacznej mierze kształtowana jest dzięki obecności terenów niezabudowanych, obejmujących duże obszary porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością. Pomimo, iż tereny te nie obejmują siedlisk szczególnie rzadkich, czy też podlegających ochronie⁷⁴, stanowią one istotny element wpływający na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności, na którą niewątpliwie największy wpływ miał dotychczasowy sposób ich użytkowania, a także sąsiedztwo cennych przyrodniczo terenów rezerwatu przyrody (i jego otuliny) oraz terenów północnego klina zieleni.

Jak już wcześniej wspomniano, analizowany projekt planu miejscowego zakłada docelową zmianę dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania większości terenów zlokalizowanych w jego granicach, przewidując możliwość lokalizacji projektowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (głównie tereny **MN**) w zasięgu terenów dotąd nieużytkowanych. Docelowe przekształcenie funkcjonujących tu terenów nieużytkowanych (w tym terenów zlokalizowanych w zasięgu klina zieleni) w tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej będzie miało znaczący wpływ na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności. Prognozuje się, że w konsekwencji realizacji nowych inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych zanikać będą siedliska związane z funkcjonowaniem otwartych terenów nieużytkowanych, a w ich miejscu pojawią się siedliska typowe dla antropogenicznie przekształconych terenów osiedli domów jednorodzinnych. Zakłada się, że z terenów tych ustępować będą gatunki związane z funkcjonowaniem porośniętych zielenią terenów otwartych, a w ich miejscu pojawią się gatunki o szerokim spektrum siedliskowym, przystosowane do życia w warunkach miejskich osiedli domów jednorodzinnych. Skala tych przekształceń niewątpliwie wpłynie na zmniejszenie lokalnej różnorodności biologicznej, niemniej, ze względu na obecność znacznych obszarowo terenów nieużytkowanych w sąsiedztwie omawianego obszaru, nie można wykluczać pojawiania się gatunków związanych z funkcjonowaniem terenów otwartych również w przyszłości.

Prognozuje się, że wystąpienie zmian w zakresie lokalnej bioróżnorodności związane będzie z wprowadzeniem nowego sposobu zagospodarowania i użytkowania w zasięgu znacznej części terenów. Zmiany te związane będą m.in. z usunięciem szaty roślinnej, zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby oraz trwałym uszczelnieniem powierzchni przeznaczonych bezpośrednio pod lokalizację projektowanych budynków

⁷³ wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną

⁷⁴ z wyjątkiem rosnącej na obszarze projektu mpzp lipy współtworzącej pomnikową aleję drzew

(na terenach **MN, MN/U, U**). W kontekście lokalnej bioróżnorodności szczególnie niekorzystne będą oddziaływania związane z usunięciem roślinności i przekształceniem powierzchni ziemi na skutek umożliwienia realizacji zabudowy w zasięgu części terenów **2-4MN, 11MN, 13-14MN i 3MN/U**, w obrębie których licznie występuje zieleń wysoka. Konieczne jest zatem możliwie maksymalne utrzymanie wysokiego udziału zieleni w zasięgu tych terenów, m.in. poprzez lokalizowanie zabudowy w sposób ograniczający do minimum kolizję zabudowy z istniejącą zielenią wysoką, jak również uwzględnienie istniejącej roślinności w docelowym zagospodarowaniu poszczególnych działek.

Zjawiska wpływające niekorzystnie na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności wystąpią również na skutek rozbudowy lokalnego układu komunikacyjnego, niezbędnego dla właściwej obsługi nowej zabudowy. Oddziaływania o znacznie mniejszej skali wystąpią również na skutek przewidywanej rozbudowy i modernizacji sieci infrastruktury technicznej. W przypadku dużej części inwestycji związanych z realizacją sieci infrastruktury technicznej, niekorzystne oddziaływania na bioróżnorodność będą miały charakter krótkotrwały i w znacznej mierze odwracalny, natomiast w przypadku zwiększenia powierzchni trwale uszczelnionych na skutek realizacji projektowanych dróg, niekorzystne oddziaływania będą miały charakter trwały (szczególnie w przypadku realizacji dróg o uszczelnionych nawierzchniach).

Ponadto, należy zauważyć, że zrealizowanie na niezabudowanych dotąd terenach projektowanej zabudowy oraz obsługujących ją dróg, niewątpliwie wpłynie również na pogorszenie możliwości migracji zwierząt, które dotychczas mogły swobodnie przemieszczać się przez obszar projektu mpzp (obecnie zainwestowane są jedynie tereny zlokalizowane przy ul. Morasko). Realizacja ustaleń projektu mpzp wpłynie niewątpliwie na kształtowanie szlaków migracji większych gatunków zwierząt, przemieszczających się w obrębie obszaru klina zieleni, jak i terenów o wyjątkowych walorach przyrodniczych, zlokalizowanych w bliskiej odległości od granic obszaru projektu mpzp (m.in. tereny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”).

Niekorzystnych oddziaływań na występujące tu dotychczas zwierzęta spodziewać się można już na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, których realizacja związana będzie m.in. z ograniczeniem powierzchni dostępnych dla zwierząt (okresowe i ograniczone przestrzennie zjawisko zniszczenia pokrywy roślinnej oraz wierzchniej warstwy gleby, skutkujące utratą części siedlisk), wzrostem natężenia hałasu (związanego z pracą maszyn budowlanych) oraz płoszeniem zwierząt (zintensyfikowanie ruchu związane m.in. z transportem materiałów, dojazdem ciężkiego sprzętu). Zakłada się, że zjawiska te będą miały wpływ na lokalną faunę przede wszystkim na etapie realizacji projektowanych inwestycji, a ich część ustanie po zakończeniu prowadzonych prac budowlanych.

Ze względu na skalę możliwych do zrealizowania inwestycji, które przewidziane zostały zgodnie z ustaleniami projektu mpzp, konieczne było wprowadzenie rozwiązań pozwalających zminimalizować skalę negatywnych oddziaływań na kształtowanie różnorodności biologicznej, jakie pojawią się w konsekwencji zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania znacznych obszarów. Dla ograniczenia skali przekształceń szczególnie istotne było wprowadzenie rozwiązań dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną (**1-14MN**), których powierzchnia stanowi ponad 65% całkowitej powierzchni analizowanego obszaru, a także towarzyszących im terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej (**1-3MN/U**).

Wśród najważniejszych rozwiązań w tym zakresie wskazać należy określenie maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w obrębie poszczególnych terenów, w tym w szczególności dla zajmujących powierzchnię ponad 16 ha terenów **1-14MN** (nie mniej niż 45-60% powierzchni). Realizacja powyższych zapisów ograniczy skalę projektowanej zabudowy oraz wymusi pozostawienie powierzchni dostępnych dla przedstawicieli lokalnej flory i fauny. Zakłada się, iż respektowanie wspomnianych zapisów w połączeniu z realizacją pozostałych zapisów w zakresie sposobu kształtowania zieleni, pozwoli na zmniejszenie skali niekorzystnych zjawisk, związanych z wprowadzeniem zabudowy na tereny dotąd niezagospodarowane. Za szczególnie istotne w tym kontekście uznać należy jednocześnie przestrzeganie ustaleń: nakazujących zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, ustalających zachowanie istniejących drzew i krzewów⁷⁵, ustalających na terenach: **1MN, 2MN, 3MN, 4MN, 12MN, 13MN, 14MN i 3MN/U** zagospodarowanie terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni, a przede wszystkim wskazujących lokalizację stref ogrodów (w zasięgu terenów **3-4MN, 6-7MN i 11MN**), w których ustala się zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni oraz zakazuje się lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów.

⁷⁵ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

Z punktu widzenia kształtowania lokalnej bioróżnorodności niezwykle istotne są jednocześnie zapisy projektu mpzp odnoszące się do niewielkich fragmentów otuliny rezerwatu „Meteoryt Morasko” oraz terenów buforu od rezerwatu przyrody, zlokalizowanego w sąsiedztwie zachodniej granicy obszaru projektu planu (w odległości ok. 200 m). Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu mpzp, ustala się ochronę otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i terenów położonych w granicach buforu od rezerwatu „Meteoryt Morasko”, jak również ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych na terenach **1-2ZO**, **4ZO** i **1KD-L** – ze względu na położenie w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (wskazanych na rysunku planu). Prognozuje się, że wskazanie wspomnianych terenów jako wyłączonych z zabudowy terenów zieleni, w granicach których ogranicza się do minimum możliwość realizacji nowych elementów zagospodarowania oraz wymaga się zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (w strefie zieleni ogrodów na terenie **2ZO** zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni) jest rozwiązaniem sprzyjającym ochronie terenów o największej wartości przyrodniczej i krajobrazowej.

Korzystny wpływ na ograniczenie zamian w zakresie różnorodności biologicznej, w tym różnorodności występujących tu roślin i zwierząt, będzie miała również realizacja ustaleń odnoszących się do największego powierzchniowo terenu zieleni **3ZO** oraz niewielkiego terenu zieleni **1ZO**, obejmującego swym zasięgiem pomnik przyrody – lipę współtworzącą pomnikową aleję drzew wzdłuż ul. Meteorytowej. Dla terenów tych projekt planu wymaga zachowania nie mniej niż 70% powierzchni terenu jako powierzchni biologicznie czynnej, dopuszczając na terenie **3ZO** lokalizację nowego zbiornika retencyjnego, przepustów oraz dojazdów do zbiorników retencyjnych i urządzeń wodnych⁷⁶, a w przypadku terenu **1ZO** ustalając zachowanie pomnika przyrody – alei lipowej (wpisanej do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6), wskazanego na rysunku planu.

Wyznaczenie niewielkiego terenu **1ZO** oraz określenie jego docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania, a także wprowadzenie zapisu ustalającego zachowanie pomnika przyrody – alei lipowej, pozwoli ograniczyć ryzyko wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na jedyny element lokalnej szaty roślinnej, podlegający ochronie prawnej, natomiast ograniczenie możliwości zmian w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu **3ZO**, w obrębie którego zlokalizowany jest niewielki zbiornik, przyczyni się do utrzymania dostępności do siedlisk związanych z obecnością wód powierzchniowych. Utrzymaniu obecności siedlisk wodnych i nadwodnych sprzyjać będzie jednocześnie respektowanie zapisu ustalającego (w odniesieniu do całego obszaru projektu planu) zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych⁷⁷, jak również wskazanie strefy zieleni izolacyjnej wzdłuż rowu przepływającego przez tereny w północno-wschodniej części obszaru opracowania.

Korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności będzie mieć również realizacja pozostałych zapisów odnoszących się do kształtowania zieleni, w tym m.in. ustalenie lokalizacji rzędów drzew wskazanych orientacyjnie na rysunku planu (**2U**, **US**, **1-3ZO**, **3KD-L** i **3KD-D**), czy też wskazanie na rysunku planu stref zieleni w zasięgu terenu **4KD-L** (w której ustala się m. in. zagospodarowanie co najmniej 50% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni).

Reasumując, realizacja inwestycji przewidzianych zgodnie z zapisami projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* będzie stanowić przyczynę wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności, wynikających z realizacji projektowanych inwestycji budowlanych, komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych (szczególnie w przypadku terenów zlokalizowanych w części zachodniej). Zakłada się natomiast, iż pełna i docelowa realizacja zapisów projektu mpzp pozwoli na ograniczenie skali przewidywanych przekształceń, wynikających ze zmiany dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania większości terenów zlokalizowanych w jego granicach.

6.5. Oddziaływanie na ludzi

Prognozuje się, iż realizacja inwestycji przewidzianych w projekcie mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* skutkować będzie pojawieniem się czynników wpływających w różnorodny sposób na obecnych i przyszłych mieszkańców analizowanego obszaru, jak i mieszkańców terenów sąsiednich.

Zakłada się, że niekorzystne oddziaływania na mieszkańców przedmiotowego obszaru związane będą przede wszystkim ze zjawiskami występującymi na etapie realizacji projektowanych inwestycji, w tym m.in. czasowym i lokalnym wzrostem zapylenia oraz wzrostem poziomu hałasu, związanego m.in. z pracą sprzętu

⁷⁶ z uwagi na funkcję tego terenu dopuszczono także lokalizację placów zabaw, urządzeń i niekubaturowych obiektów sportowo-rekreacyjnych, boisk i wybiegów dla zwierząt

⁷⁷ z dopuszczeniem robót budowlanych

budowlanego oraz zwiększeniem natężenia ruchu ciężkich pojazdów na terenach inwestycyjnych. Zakłada się natomiast, że zjawiska te będą miały charakter tymczasowy, ograniczony do etapu realizacji inwestycji budowlanych, infrastrukturalnych i komunikacyjnych, a ich wpływ na mieszkańców najprawdopodobniej ustanie w momencie zakończenia realizacji inwestycji.

Oddziaływania o charakterze długofalowym związane będą natomiast z realizacją na przedmiotowym obszarze nowej zabudowy mieszkaniowej⁷⁸, jak również realizacją nowych elementów układu komunikacyjnego oraz istotnym zwiększeniem natężenia ruchu kołowego (zapewnienie dojazdu do projektowanej zabudowy). Zrealizowanie na obszarze projektu mpzp nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej (na terenach dotąd nieużytkowanych) może stanowić czynnik powodujący dyskomfort w odczuciu mieszkańców nielicznej, funkcjonującej na obszarze opracowania zabudowy (skupionej w rejonie ul. Morasko). W odniesieniu do terenów, dla których nie przewiduje się możliwości wprowadzenia istotnych zmian w zakresie dotychczasowego sposobu ich zagospodarowania i użytkowania, oddziaływania te będą miały znikomy wpływ na mieszkańców terenów sąsiednich.

Należy podkreślić, że realizacja ustaleń przedmiotowego projektu mpzp związana będzie także z wystąpieniem zjawisk mających korzystny wpływ na mieszkańców analizowanego obszaru. Bezpośredni i korzystny wpływ na poprawę komfortu życia tutejszych mieszkańców będzie miała realizacja zapisów w zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, jak również dopuszczenie prowadzenia robót budowlanych w zakresie sieci technicznej. Równie istotne będzie zrealizowanie zapisów dotyczących wskazanych w projekcie mpzp terenów infrastruktury technicznej – elektroenergetyki (oznaczonych na rysunku planu symbolami **1-3E**) oraz infrastruktury technicznej – kanalizacji (oznaczonych na rysunku planu symbolami **1-3K**). Jednocześnie w projekcie planu ustalono konieczność uwzględnienia wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci drenarskich, rowu Wa-A oraz przebiegu sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym kolektora kanalizacji deszczowej i planowanej magistrali wodociągowej (wskazanych na rysunku planu) – stąd też nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na ludzi w tym zakresie. Należy podkreślić, że w projekcie planu ustalono także konieczność uwzględnienia wymagań i ograniczeń wynikających z sąsiedztwa lokalizacji zbiorników wodnych wyrównawczych „Morasko”.

W kontekście oddziaływań na przyszłych i obecnych mieszkańców pozytywnie oceniać należy również wprowadzenie szczegółowych ustaleń w zakresie gabarytów, powierzchni i funkcji zabudowy oraz określenie przebiegu i parametrów projektowanych dróg. Realizowanie projektowanej zabudowy w oparciu o szczegółowe zapisy projektu mpzp pozwoli na wykształcenie uporządkowanego i spójnego układu urbanistycznego na niezabudowanych dotąd terenach, ograniczając ryzyko zagospodarowania poszczególnych terenów w sposób chaotyczny, sprzyjający pojawianiu się lokalnych konfliktów społecznych (np. na skutek realizowania zabudowy o funkcjach wzajemnie ze sobą kolidujących).

Podniesieniu komfortu zamieszkania w granicach obszaru projektu mpzp sprzyjać będzie jednocześnie umożliwienie lokalizacji zabudowy usługowej na terenach **MN/U** oraz zabudowy usługowej – na terenie **2U**. Korzystnie ocenić należy również wyznaczenie terenu zieleni **3ZO** oraz sąsiadującego z nim terenu sportu i rekreacji **US**. Odpowiednie zagospodarowanie wspomnianych terenów, uwzględniające obecność zieleni oraz wód powierzchniowych, a także umożliwiające wprowadzenie nowych elementów zagospodarowania, będzie sprzyjać docelowemu wytworzeniu przestrzeni stanowiącej miejsce odpoczynku, rekreacji, czy też aktywności mieszkańców tej części Moraska. Zaproponowanie tego rodzaju funkcji terenów zlokalizowanych w północno-wschodniej części omawianego obszaru pozwoli na docelowe rozwinięcie i wzmocnienie lokalnego centrum usługowego.

Jednocześnie należy wskazać na korzystne ustalenia projektu planu, wykluczające możliwość lokalizacji obiektów i działalności, których funkcjonowanie mogłoby w sposób niekorzystny wpływać na mieszkańców (z uwagi na generowany hałas, zwiększenie natężenia ruchu kołowego, emisję substancji itd.). W odniesieniu do terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej (**1-3MN/U**) projekt wprowadza zakaz lokalizacji: szpitali, stacji paliw, stacji kontroli pojazdów, myjni, blacharni i lakierni oraz usług handlu o powierzchni powyżej 300 m², a dla terenów **1MN/U** i **3MN/U** również zakaz lokalizacji warsztatów samochodowych. Dla terenów usług **U** zakazy te dotyczą lokalizacji: stacji paliw, stacji kontroli pojazdów, myjni, warsztatów samochodowych oraz blacharni i lakierni. Ponadto, w odniesieniu do całego obszaru opracowania, projekt mpzp wprowadza zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko⁷⁹.

⁷⁸ jak również towarzyszącej zabudowy usługowej na terenach **MN/U** oraz na terenie **2U**

⁷⁹ z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu

Z punktu widzenia ochrony zdrowia mieszkańców miasta, w tym mieszkańców przedmiotowego obszaru, a także zapewnienia odpowiedniej jakości życia i bezpieczeństwa, niezbędne było także podjęcie działań pozwalających na zachowanie i właściwą ochronę elementów środowiska, gdyż rosnące zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska (zwłaszcza powietrza i klimatu akustycznego) pogarsza warunki życia, a długotrwałe narażenie na działanie szkodliwych substancji może być czynnikiem wpływającym negatywnie na ich zdrowie. Konieczne było zatem wprowadzanie do projektu planu ustaleń, których realizacja pozwoliłaby na zmniejszenie ryzyka zanieczyszczenia środowiska, a co za tym idzie pogorszenia jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców przedmiotowego terenu (jak i terenów sąsiednich). Z uwagi na powyższe, do analizowanego projektu planu wprowadzono zapisy dotyczące między innymi: ochrony i kształtowania jakości powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego, kształtowania zieleni, czy też kształtowania ładu przestrzennego.

Co szczególnie istotne, w projekcie mpzp zadbano o kształtowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, ustalając na terenach **MN** zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, a na terenach **MN/U** jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych. W przypadku lokalizacji na terenach **1-3MN/U** i **2U** zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz domów opieki społecznej wymaga zapewnienia w granicach działki budowlanej, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży lub terenów domów opieki społecznej. Ponadto, projekt planu wymaga na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku, zapewnienia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych.

W celu zapewnienia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (na terenach wymagających ochrony akustycznej) projekt planu ustalił również – na terenach wszystkich rodzajów dróg – dopuszczenie stosowania rozwiązań przeciwhałasowych oraz technicznych elementów uspokojenia ruchu, w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni.

Reasumując, realizacja inwestycji przewidzianych w projekcie mpzp może niekorzystnie wpływać na mieszkańców części analizowanego obszaru – przede wszystkim na etapie realizacji poszczególnych inwestycji – niemniej, docelowa i pełna realizacja wszystkich ustaleń projektu mpzp (przy jednoczesnym przestrzeganiu obowiązujących przepisów m.in. w zakresie ochrony środowiska) pozwoli na zapewnienie odpowiedniego komfortu zamieszkania w granicach projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu.

6.6. Oddziaływanie na krajobraz

Ze względu na skalę możliwych zmian w sposobie zagospodarowania i użytkowania większości terenów zlokalizowanych w granicach projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu, przewidywane oddziaływania na kształtowanie lokalnego krajobrazu będą miały charakter znaczący. W konsekwencji pełnej i docelowej realizacji ustaleń analizowanego projektu mpzp na terenach dotychczas nieużytkowanych, porośniętych spontanicznie pojawiającą się roślinnością, pojawi się nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (tereny **MN**) wraz z niezbędnymi dla jej obsługi drogami oraz elementami sieci infrastruktury technicznej. W granicach pojedynczych terenów zrealizowana może zostać również zabudowa usługowa (na terenach **U** i **1-3MN/U**). Na skutek realizacji projektowanej zabudowy całkowitemu przekształceniu ulegnie zatem dotychczasowy krajobraz terenów nieużytkowanych, porośniętych spontanicznie rozwijającą się roślinnością. W znacznie mniejszym stopniu przekształcenia dotkną również terenów częściowo zabudowanych, zlokalizowanych w rejonie ul. Morasko.

Ze względu na całkowitą powierzchnię terenów, w zasięgu których umożliwiałoby się wprowadzenie projektowanej zabudowy mieszkaniowej oraz towarzyszących jej terenów komunikacyjnych, dla ograniczenia skali niekorzystnych zmian w zakresie kształtowania walorów krajobrazowych niezwykle istotne będzie przestrzeganie zapisów odnoszących się do sposobu zagospodarowania terenów oraz kształtowania projektowanej zabudowy na terenach **MN** (a także **MN/U** i **U**), ograniczających możliwość dowolnego lokalizowania zabudowy na terenach niezabudowanych działek. Z punktu widzenia kształtowania lokalnego krajobrazu szczególnie istotne będzie respektowanie ustaleń określających parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów dotąd niezabudowanych. Pozytywnie oceniać należy także określenie minimalnej powierzchni nowo wydzielanej działki budowlanej, minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, a przede wszystkim wskazanie w zasięgu części terenów stref ogrodów, w zasięgu których wymaga się zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni.

Respektowanie wspomnianych zapisów, w połączeniu z przestrzeganiem ustaleń dotyczących wymogu lokalizacji zabudowy zgodnie z maksymalnymi nieprzekraczalnymi liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu⁸⁰, pozwoli wyeliminować ryzyko lokalizacji zabudowy w sposób chaotyczny, nie uwzględniający konieczności zachowania ładu przestrzennego. Uwzględnienie zapisów projektu mpzp wyeliminuje jednocześnie ryzyko lokalizacji zabudowy o parametrach i wskaźnikach zagospodarowania odbiegających w sposób istotny od terenów obecnie zainwestowanych, funkcjonujących na obszarze Moraska. Dla kształtowania lokalnych walorów krajobrazowych niezwykle istotne będzie także respektowanie ustaleń projektu mpzp określających w sposób szczegółowy charakter zabudowy oraz jej maksymalną wysokość. W przypadku nielicznych terenów obecnie zabudowanych, projekt mpzp nie wprowadza ustaleń, których realizacja mogłaby w sposób istotny wpłynąć na przekształcenie dotychczasowego krajobrazu w ich zasięgu.

Utrzymaniu elementów współtworzących lokalny krajobraz sprzyjać będzie jednocześnie wyznaczenie terenów zieleni (**1-4ZO**), w granicach których zakazuje się lokalizacji budynków, wymaga się zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz ogranicza się katalog możliwych do zrealizowania elementów zagospodarowania.

Równie istotne dla zachowania najcenniejszych elementów kształtujących lokalny krajobraz będzie respektowanie zapisów ustalających zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych (miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów) jako otwartych, lokalizację stref ogrodów, stref zieleni i strefy zieleni izolacyjnej (wskazanych na rysunku planu), zachowanie istniejących drzew i krzewów⁸¹, a także ustalenie na terenach: **1MN, 2MN, 3MN, 4MN, 12MN, 13MN, 14MN** i **3MN/U** zagospodarowania terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni.

Realizacja wspomnianych zapisów zagwarantuje zachowanie porośniętych zielenią powierzchni, stanowiących niezwykle ważny element tutejszego krajobrazu. Wykształcenie zabudowy w sposób uwzględniający obecność wspomnianych elementów krajobrazu ocenia się pozytywnie w kontekście kształtowania walorów przestrzeni oraz ograniczenia skali przekształceń związanych z realizacją projektowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Dla kształtowania walorów przestrzeni w granicach obszaru opracowania duże znaczenie będzie miało także respektowanie ustaleń projektu mpzp odnoszących się do sposobu zagospodarowania zielenią. Należy podkreślić, iż określenie minimalnych udziałów powierzchni biologicznie czynnych, jakie muszą zostać zachowane w obrębie poszczególnych terenów (w obrębie znacznej części terenów nie mniej niż 50-60% powierzchni), przy jednoczesnym ustaleniu nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, pozwoli na utrzymanie lub wykształcenie większych enklaw zieleni, stanowiących istotny element lokalnego krajobrazu (szczególnie w przypadku zieleni wysokiej).

Wprowadzając do projektu mpzp zapisy dotyczące zakazu lokalizacji nowych napowietrznych sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, tymczasowych obiektów budowlanych⁸² oraz innych niż wskazane na rysunku planu ciągów pieszych, pieszo-rowerowych i rowerowych na terenie **2ZO**, projekt ogranicza także możliwość lokalizacji na przedmiotowym obszarze elementów dysharmonizujących lokalną przestrzeń. Dopuszczono natomiast możliwość lokalizacji elementów, których obecność nie wpływa w sposób znacząco negatywny na kształtowanie walorów lokalnego krajobrazu, bądź też wynika z konieczności zapewnienia prawidłowego funkcjonowania poszczególnych terenów. Wymienić tu można m.in. dopuszczenie lokalizacji m.in.: urządzeń budowlanych, sieci obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej⁸³, dojść i dojazdów, ciągów pieszych, pieszo-rowerowych lub rowerowych (innych niż wskazane na rysunku planu), a także wiat przystankowych komunikacji zbiorowej na terenach dróg publicznych oraz w toalet publicznych na terenie **US** (w tym poza liniami zabudowy)⁸⁴.

Kształtowaniu walorów estetycznych przestrzeni sprzyjać będzie także ustalenie nadania spójnego charakteru oświetleniu oraz nawierzchniom na terenach dróg publicznych – co jest szczególnie istotne w kontekście projektowanych inwestycji w zakresie realizacji nowych elementów lokalnego układu komunikacyjnego.

Podsumowując, przewiduje się, że pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp w zakresie parametrów i wskaźników zabudowy i zagospodarowania poszczególnych terenów oraz możliwości lokalizacji elementów wpływających na kształtowanie ładu przestrzennego, wpłynie na ograniczenie niekorzystnych

⁸⁰ z uwzględnieniem pozostałych ustaleń w tym zakresie

⁸¹ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

⁸² z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi zapisami planu

⁸³ z zastrzeżeniem pozostałych zapisów

⁸⁴ o określonej zapisami maksymalnej powierzchni i wysokości

oddziaływać na kształtowanie lokalnych walorów krajobrazowych, jakie pojawią się w konsekwencji realizacji ustaleń projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu.

Należy jednocześnie podkreślić, że obszar analizowanego projektu mpzp położony jest poza zasięgiem granic krajobrazów priorytetowych określonych w „Audyście krajobrazowym województwa wielkopolskiego”⁸⁵

6.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Jak już wielokrotnie wspomniano, projekt planu wyznaczył na przedmiotowym obszarze głównie tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **1-14MN**, dla których wymagane jest zapewnienie odpowiednich standardów akustycznych w środowisku jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w przypadku definiowania długookresowego średniego poziomu hałasu dla hałasu samochodowego – na poziomie: $L_{DWN} = 64$ dB i $L_N = 59$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczornonocnej i porze nocnej. Należy zauważyć, że poziomy te stanowią również dopuszczalne kryteria akustyczne w środowisku w przypadku lokalizacji na terenach **MN**, **MN/U** oraz **U** szkół, przedszkoli lub żłobków, czy domów opieki społecznej, w granicach działki budowlanej na której zlokalizowany będzie taki obiekt lub zabudowa. W rejonie ul. Morasko i ul. Morenowej projekt planu wyznaczył również tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej **1-4MN/U**, dla których cytowane wcześniej rozporządzenie wymaga zapewnienia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, czyli w przypadku oddziaływania hałasu samochodowego odpowiednio na poziomie $L_{DWN} = 68$ dB i $L_N = 59$ dB.

W związku z powyższym, w projekcie planu – w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku – ustalono zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku: dla terenów **MN** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, a dla terenów **MN/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych. Jednocześnie, w przypadku lokalizacji na terenach **1-3MN/U** i **2U** zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży (a więc szkół, przedszkoli lub żłobków) oraz domów opieki społecznej – projekt planu ustalił zapewnienie, w granicach działki budowlanej dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio: jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży lub terenów domów opieki społecznej. Oznacza to, że wspomniane funkcje obiektów i rodzaje terenów, realizowane na terenach zabudowy **1-3MN/U** oraz **2U**, mogą być na nich lokalizowane jedynie w przypadku zapewnienia tym terenom i obiektom odpowiednich, wymaganych dla nich standardów akustycznych w środowisku (w granicach działki budowlanej). Ponadto, w odniesieniu do całego obszaru projektu mpzp dopuszcza się stosowanie zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi.

Zapisy projektu planu ustalają również zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku – jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych. Ustalenie to zapisano w związku z potencjalnym niekorzystnym oddziaływaniem na siebie terenów i obiektów o różnych wymaganiach akustycznych w środowisku. Do takich niewralgicznych sąsiedztw mogą być zaliczone tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN** oraz tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej **MN/U** i zabudowy usługowej **U**, ale także działki, na których zostaną zrealizowane szkoły, przedszkola lub żłobki, czy domy opieki społecznej wymagające zapewnienia odpowiednich dla nich standardów akustycznych w środowisku. Sytuacja ta może dotyczyć także przypadków sąsiedztwa terenu zabudowy mieszkaniowo-usługowej, w granicach którego prowadzona będzie np. uciążliwa akustycznie działalność usługowa, czy też sąsiedztwa szkoły lub przedszkola, których funkcjonowanie może być potencjalnym źródłem hałasu dla ich otoczenia (np. hałas generowany w obrębie boiska lub placu zabaw, hałas związany ze zwiększonym ruchem samochodowym). Należy zauważyć, że tego rodzaju uciążliwości mogą pojawiać się także w związku z możliwością realizacji funkcji oświaty lub zdrowia w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, zgodnie z przepisem ustawy *Prawo budowlane*⁸⁶, który dopuszcza w takim budynku wydzielenie m.in. lokalu użytkowego o powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku.

W przypadku oddziaływania hałasu samochodowego wspomniane powyżej tereny zabudowy wymagają zapewnienia różnych standardów akustycznych w środowisku w porze dziennej lub porze dzieńno-wieczornonocnej. W porze nocnej obowiązują natomiast te same wartości.

W przypadku oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu, związanych z prowadzoną działalnością usługową, dopuszczalne wartości wszystkich wskaźników są jednak inne i wynoszą odpowiednio: dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**, a także w przypadku lokalizacji szkół, przedszkoli lub żłobków, czy domów opieki społecznej, w granicach działki budowlanej na której

⁸⁵ przyjętą uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego

⁸⁶ art.3, pkt 2a

zlokalizowany będzie taki obiekt lub zabudowa – $L_{DWN} = 50$ dB i $L_N = 40$ dB, odpowiednio w porze dziennowieczorno-nocnej i porze nocnej. W przypadku terenów mieszkaniowo-usługowych (MN/U) wskaźniki te wynoszą odpowiednio $L_{DWN} = 55$ dB i $L_N = 45$ dB.

W wyniku nowego zagospodarowania terenów w granicach obszaru projektu planu, w związku z pojawieniem się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN (jak również terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej MN/U, zabudowy usługowej U), wystąpią w granicach opracowania nowe potencjalne źródła zagrożeń akustycznych w środowisku, w tym związane z przejazdami samochodów w obrębie istniejących i projektowanych dróg. Przewiduje się jednak, że przejazdy te nie będą powodowały obniżenia warunków akustycznych w środowisku, między innymi na skutek wprowadzenia do projektu mpzp rozwiązań, których stosowanie ma na celu przeciwdziałanie niepożądanym skutkom akustycznym.

Kształtowaniu korzystnych warunków akustycznych w środowisku służyć będzie realizacja zapisów sformułowanych w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, ustalających na terenach dróg m.in. dopuszczenie lokalizacji dodatkowych, innych niż ustalone planem elementów układu drogowego, w tym drogowych obiektów inżynierskich, a przede wszystkim dopuszczenie stosowania rozwiązań przeciwhałasowych oraz stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu, w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni. Wspomniane działania i rozwiązania przeciwhałasowe w postaci zastosowania np. zmniejszenia prędkości ruchu pojazdów oraz uspokojenia potoku ruchu, będą przyczyniały się do obniżania poziomu hałasu samochodowego w środowisku oraz do ograniczania zasięgów oddziaływania hałasu z ulic na otoczenie.

W wyniku nowego zagospodarowania terenów w obszarze projektu planu przewiduje się pojawianie się i oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu, związanych z funkcjonowaniem terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, funkcjonowaniem usług i działalności gospodarczej, prowadzonych w ramach tej zabudowy, czy infrastruktury technicznej. Źródłem zagrożeń akustycznych w środowisku potencjalnie może być także wszelka działalność usługowa czy gospodarcza, prowadzona przede wszystkim na terenach zabudowy usługowej U, terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej MN/U, ale także na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN, zgodnie z przepisami ustawy *Prawo budowlane*⁸⁷, co opisano wyżej w tym rozdziale.

Przewiduje się jednak, że realizacja zastosowanych w projekcie planu ustaleń spowoduje, że powyższe zagrożenia nie będą występowały w granicach obszaru projektu planu, i że zgodnie z tymi ustaleniami będą zapewnione wyższe standardy akustyczne w środowisku na granicach terenów lub działek budowlanych, o różnych wymaganiach akustycznych w środowisku.

Ponadto, przewiduje się, że hałas komunikacyjny – kolejowy, a także hałas lotniczy (związany z przelotami samolotów na lotnisko Poznań-Ławica oraz lotnisko Poznań-Krzyszewo) oraz hałas tramwajowy – nie będzie w przyszłości obejmował granic obszaru projektu planu, tak jak to jest obecnie, na podstawie dokumentacji aktualnej *Strategicznej Mapie Hałasu miasta Poznania 2022*.

6.8. Oddziaływanie na powietrze

Realizacja projektowanej zabudowy oraz towarzyszących jej elementów układu komunikacyjnego (projektowane drogi publiczne i wewnętrzne) może przyczynić się do wystąpienia istotnych oddziaływań na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych, związanych m.in. z pojawieniem się nowych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Nowe źródła zanieczyszczeń mogą pojawić się przede wszystkim w następstwie realizacji licznych inwestycji w granicach terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (głównie na terenach **1-4MN**, **6-7MN**, **11-14MN**), wymagającej zaopatrzenia w ciepło. Funkcjonowanie zabudowy może stanowić potencjalną przyczynę wzrostu emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw w indywidualnych instalacjach grzewczych, obejmujących substancje, takie jak SO₂, NO₂, CO, CO₂, czy pyły. Należy natomiast zauważyć, że część zlokalizowanych tu terenów posiada obecnie dostęp do sieci gazowej (sieć gazowa przebiega w ul. Morasko i ul. Poligonowej), jak również sieci elektroenergetycznej, co pozwala założyć, że większość zabudowy będzie zaopatrywana w ciepło za pomocą systemów grzewczych, wykorzystujących paliwo gazowe (charakteryzujące się niższymi wskaźnikami emisji) lub też energię elektryczną. Nie można natomiast wykluczyć, że w obrębie części zabudowy dla ogrzania budynków wykorzystywane będą kominki opalane drewnem.

W konsekwencji realizacji ustaleń projektu mpzp na obszarze opracowania zrealizowane zostaną również nowe, liniowe źródła emisji – projektowane drogi (m.in. **2-3KD-D**, **1-5KDW**, **10KDW**), zapewniające właściwą obsługę komunikacyjną terenów projektowanej zabudowy. Rozbudowa lokalnego układu

⁸⁷ ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2024 r., poz. 725, tekst jednolity z późn. zm.)

komunikacyjnego skutkować będzie zatem wzrostem ilości emitowanych w granicach obszaru opracowania zanieczyszczeń gazowych, powstających w wyniku spalania paliw w silnikach spalinowych pojazdów⁸⁸. Uwzględniając lokalny charakter ruchu (projektowane drogi publiczne klasy dojazdowej oraz drogi wewnętrzne), przyjęto jednak, że wzrost natężenia ruchu kołowego, wynikający z rozwoju terenów wskazanych pod zabudowę, nie będzie jednak stanowił zagrożenia dla dotrzymania standardów jakości powietrza (poza granicami pasa drogowego).

Wzrost emisji zanieczyszczeń wystąpi również na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, których lokalizacja została umożliwiona zgodnie z zapisami projektu planu. Źródłami emisji zanieczyszczeń na etapie realizacji inwestycji będą prace ziemne, których prowadzenie związane jest z generowaniem znacznych ilości pyłu oraz silniki spalinowe sprzętu budowlanego, wykorzystywanego podczas realizacji poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych. Zakłada się natomiast, że ilość zanieczyszczeń generowanych przez maszyny budowlane nie będzie miała większego znaczenia w kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego, głównie z uwagi na ograniczony czas prowadzenia robót budowlanych oraz niewielkie odległości unoszenia cząstek pyłowych. Niemniej, dla ograniczenia niekorzystnego wpływu konieczne będzie prowadzenie prac budowlanych w sposób minimalizujący zasięg oddziaływań na tereny sąsiednie.

Mając na uwadze skalę zmian w zakresie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w granicach analizowanego obszaru, a także związane z nimi ryzyko wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na jakość powietrza atmosferycznego, do projektu planu wprowadzono zapisy, których realizacja ma na celu zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Wśród najbardziej istotnych rozwiązań w tym zakresie – z uwagi na zasięg projektowanych inwestycji budowlanych – wskazać należy wprowadzenie zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w indywidualnych systemach grzewczych, których stosowanie dopuszczono zgodnie z zapisami projektu mpzp. Realizacja powyższego zapisu pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń generowanych w obrębie indywidualnych systemów grzewczych, jakie będą funkcjonowały w obrębie projektowanej zabudowy. W sposób pośredni ograniczeniu ryzyka znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń na skutek funkcjonowania instalacji grzewczych sprzyjać będzie realizacja zapisów ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także dopuszczających prowadzenie robót budowlanych w tym zakresie.

Ze względu na bardzo dużą powierzchnię terenów obecnie niezainwestowanych, a wskazanych w projekcie planu pod lokalizację nowej zabudowy (tereny **1-4MN, 6-7MN, 11-14MN, 1MN/U, 3MN/U, 2U**), dla kształtowania jakości powietrza atmosferycznego równie istotne będzie respektowanie zapisów ustalających wymóg zachowania wysokich udziałów powierzchni biologicznie czynnej, który w przypadku większości terenów wynosi nie mniej niż 50% (**6-7MN, 11MN, 1MN/U**) lub 60% powierzchni (**1-4MN, 12-14MN, 3MN/U**). Utrzymanie znacznych powierzchni działek budowlanych jako zagospodarowanych zielenią, przy jednoczesnym wprowadzeniu nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, a także ograniczeniu powierzchni i intensywności zabudowy oraz zachowania istniejącej zieleni (na terenach **1-4MN, 12-14MN i 3MN/U**), sprzyjać będzie zachowaniu przestrzeni umożliwiających swobodny przepływ mas powietrza, zmniejszeniu udziału CO₂ oraz zanieczyszczeń pyłowych. Realizacja wspomnianych ustaleń będzie miała korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego, gdyż obecność zieleni (a w szczególności zieleni wysokiej) sprzyja zmniejszeniu udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz wpływa korzystnie na ograniczenie zasięgu przenoszenia zanieczyszczeń pyłowych.

Korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego będzie mieć również realizacja ustaleń dotyczących wskazanych w granicach planu terenów zieleni **1-4ZO** oraz kształtowania zieleni na całym obszarze projektu mpzp. Wyznaczenie wyłączonych z zabudowy terenów **ZO**, dla których wprowadza się jednocześnie wymóg utrzymania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (od 60 do 70%), będzie miało korzystny wpływ na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych. Podobne skutki będzie za sobą niosło zgodne z zapisami projektu planu zagospodarowanie wskazanych na rysunku stref zieleni izolacyjnej (w granicach terenów **8-12MN, 2MN/U**), stref ogrodów (w granicach terenów **3-4MN, 6-7MN, 11MN, 2ZO**) oraz stref zieleni, a także respektowanie zapisu ustalającego zachowanie istniejących drzew i krzewów⁸⁹ oraz lokalizację rzędów drzew na terenach **2U, US, 1ZO, 3ZO, 3KD-L i 3KD-D** (wskazanych orientacyjnie na rysunku planu).

W sposób pośredni zminimalizowaniu ryzyka pojawienia się w granicach obszaru opracowania obiektów, których funkcjonowanie mogłoby mieć znacząco negatywny wpływ na kształtowanie jakości powietrza

⁸⁸ zanieczyszczenia pyłowe mają znacznie mniejszy udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń z terenów dróg

⁸⁹ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

atmosferycznego służyć będzie także respektowanie zapisu zakazującego lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu.

Podsumowując, realizacja ustaleń projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu związana będzie z pojawieniem się w granicach przedmiotowego obszaru nowych źródeł emisji, wpływających na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych. Zakłada się natomiast, że pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp dotyczących sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów oraz określonych w projekcie zasad ochrony środowiska, pozwoli wyeliminować zagrożenia dla dotrzymania obowiązujących standardów jakości powietrza.

6.9. Oddziaływanie na klimat

Wśród czynników, których pojawienie się stanowi przyczynę znaczących zmian w zakresie lokalnych warunków klimatycznych, wymienia się przede wszystkim: zwiększanie zasięgu powierzchni trwale zabudowanych, drastyczne zmniejszanie udziału powierzchni biologicznie czynnej, zmniejszanie powierzchni zadrzewionych, zwiększanie liczby źródeł (punktowych, liniowych i powierzchniowych) emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, umożliwienie stosowania w instalacjach grzewczych paliw o wysokich wskaźnikach spalania, czy też projektowanie układu komunikacyjnego w sposób nieuwzględniający konieczności redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Analizowany w prognozie projekt mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu zakłada umożliwienie realizacji zabudowy na terenach obecnie niezabudowanych, porośniętych spontanicznie rozwijającą się roślinnością, oraz zrealizowanie nowych inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci infrastruktury technicznej oraz elementów układu komunikacyjnego. Przewiduje się, że lokalizacja nowych budynków na terenach obecnie niezabudowanych, doprowadzi do znaczących zmian w zakresie dotychczasowych możliwości przewietrzania terenów, jak również zmian w zakresie kształtowania lokalnych warunków wilgotnościowych oraz termicznych, wynikających ze wzrostu powierzchni trwale uszczelnionych.

Umożliwienie zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania większości terenów zlokalizowanych w granicach obszaru opracowania wymagało zatem wprowadzenia do projektu mpzp zapisów ograniczających skalę negatywnych oddziaływań na kształtowanie lokalnych warunków mikroklimatycznych. Wśród najważniejszych zapisów, których respektowanie będzie miało wpływ na ograniczenie niekorzystnych oddziaływań na lokalny mikroklimat, wskazać należy określenie maksymalnego udziału powierzchni zabudowy działki budowlanej na terenach przeznaczonych pod zabudowę⁹⁰, jak również określenie wymogu utrzymania wysokich udziałów powierzchni biologicznie czynnej (dla większości terenów nie mniej niż 50-60%). Zachowanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej w granicach działek budowlanych, przy jednoczesnym zagospodarowaniu zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia oraz zachowaniu istniejących drzew i krzewów⁹¹, zapewni utrzymanie powierzchni, których obecność wpływa korzystnie na kształtowanie warunków termicznych i wilgotnościowych.

Dla kształtowania warunków mikroklimatycznych w obrębie terenów projektowanej zabudowy (jak i całego analizowanego obszaru) równie istotne będzie respektowanie zapisów i ustaleń projektu mpzp dotyczących sposobu lokalizacji projektowanej zabudowy⁹², wyznaczenia wolnych od zabudowy stref (strefy ogrodów na terenach **3-4MN**, **6-7MN**, **11MN**), jak również określenia docelowego kształtu układu komunikacyjnego. Zakłada się, że realizacja ustaleń w tym zakresie pozwoli na stworzenie zespołów zabudowy, której układ, położenie i parametry zapewnią możliwość przewietrzania terenów oraz zapobiegnie.

Wśród zapisów, których realizacja wpłynie będzie na ograniczenie skali niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie warunków mikroklimatycznych w granicach przedmiotowego obszaru, wymienić można również zapisy ustalające docelowy sposób przeznaczenia terenów zieleni **1-4ZO**. Dla wspomnianych terenów projekt planu ustala wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 60 lub 70% powierzchni terenu), zakazując jednocześnie lokalizacji budynków oraz stanowisk postojowych dla samochodów. W przypadku terenu **ZZO** wskazuje się ponadto strefę ogrodów, w której wymaga się zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej,

⁹⁰ dla terenów zabudowy położonych na zachód od ul. Morenowej nie więcej niż 15% powierzchni, z wyjątkiem terenu **3MN/U** dla którego powierzchnia ta nie może przekraczać 20%

⁹¹ w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszcza się ich przesadzenie lub usunięcie i wprowadzenie nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

⁹² zgodnie z obowiązującymi oraz maksymalnymi nieprzekraczalnymi liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu, z uwzględnieniem pozostałych zapisów

z wykorzystaniem istniejącej zieleni. Obecność powierzchni porośniętych zielenią wpływa korzystnie na redukcję udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń pyłowych, których obecność wpływa z kolei na zwiększenie częstotliwości i intensywności niekorzystnych zjawisk klimatycznych (cząstki pyłowe stanowią jądra kondensacji). W przypadku terenów porośniętych zielenią wysoką obserwuje się jednocześnie zwiększenie wilgotności powietrza oraz ograniczenie nasłonecznienia powierzchni (zacienienie), co z kolei wpływa na lokalne obniżenie temperatury.

Dla kształtowania lokalnego mikroklimatu istotne będzie także respektowanie zapisów ustalających ochronę i zachowanie istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych (z dopuszczeniem robót budowlanych), a także wprowadzenie ustaleń w zakresie sposobu zagospodarowania i użytkowania strefy zieleni izolacyjnej wyznaczonej wzdłuż rowu melioracyjnego przepływającego przez tereny **7-10MN** i **2MN/U**. Utrzymanie występujących tu elementów systemu melioracyjnego, zbiornika oraz towarzyszącej im zieleni będzie miała znaczący wpływ na utrzymanie lokalnych warunków mikroklimatycznych, szczególnie w zasięgu terenów położonych w bliskim sąsiedztwie wód.

Z punktu widzenia ograniczenia zmian w lokalnych warunkach mikroklimatycznych, nie mniej ważne będzie respektowanie ustaleń w zakresie kształtowania zieleni na całym obszarze opracowania. Wśród nich wymienić należy ustalenie nakazu zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, zachowanie istniejących drzew i krzewów⁹³, wskazanie stref zieleni, a także lokalizację rzędów drzew (wskazanych orientacyjnie na rysunku planu) na terenach **2U**, **US**, **1ZO**, **3ZO**, **3KD-L** i **3KD-D**. Funkcjonowanie pasa lub grupy drzew ma korzystny, ochładzający wpływ, stąd też zastosowanie tego rodzaju rozwiązań należy uznać za działania ograniczające skalę niekorzystnych oddziaływań na lokalny mikroklimat, jakie wystąpią w konsekwencji zmiany dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania znacznej części terenów.

Wśród najważniejszych zapisów, których realizacja będzie wpływać (w sposób pośredni) na ograniczenie zmian w zakresie kształtowania lokalnego klimatu, wspomnieć należy również ustalenie zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w indywidualnych systemach grzewczych (których stosowanie dopuszczono zgodnie z ustaleniami planu). Pozwoli to na wyeliminowanie możliwości pojawienia się na przedmiotowym obszarze nowych źródeł emisji niskiej, których funkcjonowanie mogłoby prowadzić do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń powietrza, a tym samym niekorzystnie oddziaływać na kształtowanie lokalnego klimatu.

Podsumowując, realizacja zapisów projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu skutkować będzie zmianą warunków mikroklimatycznych w obrębie większości terenów, wskazanych jako tereny projektowanej zabudowy (głównie mieszkaniowej jednorodzinnej). Należy natomiast podkreślić, że do projektu mpzp wprowadzono szereg zapisów, których realizacja pozwoli na ograniczenie – w możliwie maksymalnym stopniu – niekorzystnych oddziaływań, będących skutkiem realizacji nowego układu urbanistycznego na niezabudowanych dotąd terenach.

6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu nie stwierdzono występowania obiektów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Nie przewiduje się zatem wystąpienia jakichkolwiek negatywnych oddziaływań w tym zakresie.

Należy natomiast podkreślić, że omawiany projekt planu ustala ochronę obszaru cennego kulturowo dawnej wsi Morasko, wskazanego na rysunku planu, poprzez lokalizowanie zabudowy zgodnie z wyznaczonymi liniami zabudowy oraz pozostałymi ustaleniami planu oraz ustala uwzględnienie w zagospodarowaniu terenu lokalizacji stanowisk archeologicznych o numerach AZP 51-27/23, AZP 51-27/32, AZP 51-27/33, AZP 51-27/116, AZP 51-27/117, AZP 51-27/23 i AZP 51-27/119, wskazanych na rysunku planu. Ponadto, w odniesieniu do wskazanego na rysunku planu obszaru obserwacji archeologicznej, wymaga jego uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów.

6.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Prognozuje się, że pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu przyczyni się przede wszystkim do znaczącego zwiększenia ilości dóbr materialnych na terenach zlokalizowanych w zasięgu granic projektu mpzp. W wyniku realizacji jego

⁹³ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

ustaleń na niezabudowanych dotąd terenach pojawią się nowe dobra materialne, reprezentowane przede wszystkim przez zabudowę mieszkaniową jednorodzinną (na terenach **1-14MN**) oraz towarzyszącą jej zabudowę mieszkaniową jednorodzinną lub usługową (na terenach **1-3MN/U**) oraz zabudowę usługową (na terenie **2U**). W wyniku realizacji ustaleń projektu mpzp na obszarze tym docelowo pojawi się również sieć nowych dróg publicznych (**2-3KD-D**) i wewnętrznych (m.in. tereny **1-5KDW**, **7KDW** i **10-11KDW**), a także towarzyszące im obiekty budowlane oraz elementy sieci infrastruktury technicznej. Można również przyjąć, iż na skutek realizacji inwestycji w zakresie nowego układu komunikacyjnego oraz innych inwestycji budowlanych, wartość istniejących obecnie na obszarze opracowania nieruchomości wzrośnie (m.in. na skutek znaczącej poprawy komunikacji, zwiększonego dostępu do usług oraz sąsiedztwa nowej zabudowy mieszkaniowej).

Niekorzystne oddziaływania na dobra materialne, reprezentowane przez nieliczną, istniejącą zabudowę (funkcjonującą głównie w rejonie ul. Morasko) oraz elementy istniejącego układu drogowego (fragmenty ul. Morasko, ul. Poligonowej i ul. Morenowej) mogą wystąpić natomiast na etapie realizacji projektowanych inwestycji. Ich realizacja będzie bowiem wymagała przeprowadzenia intensywnych prac budowlanych oraz zapewnienia dróg dojazdu dla ciężkiego sprzętu oraz pojazdów transportujących materiały budowlane. Zintensyfikowany ruch samochodów ciężarowych w obrębie istniejących dróg może prowadzić do wzrostu zapylenia w obrębie sąsiadujących z placami budowy nieruchomości, jak również zniszczenia nawierzchni dróg o nawierzchni bitumicznej. Należy jednak zauważyć, że oddziaływania te będą miały charakter okresowy i lokalny, a ich skala zależy będzie w głównej mierze od ilości inwestycji realizowanych w tym samym czasie, jak również zastosowania działań minimalizujących na etapie realizacji poszczególnych inwestycji.

6.12. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, obszar objęty projektem mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo - Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* położony jest poza zasięgiem granic obszarów objętych prawną ochroną w formie parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, obszaru Natura 2000, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego czy stanowiska dokumentacyjnego. Na omawianym obszarze nie występują również pozostałe obszary chronione, podlegające ochronie na podstawie innych przepisów odrębnych, tj. lasy, grunty rolne, główne zbiorniki wód podziemnych, strefy ochronne ujęć wody oraz obszary ciche w aglomeracji.

Niewielkie powierzchnie obszaru projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* zlokalizowane są natomiast w zasięgu granic otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, którego granice przebiegają w odległości ok. 200 m od zachodniej granicy obszaru projektu planu. W granicach przedmiotowego obszaru zlokalizowany jest również, objęty ochroną prawną, pomnik przyrody – lipa współtworząca aleję lipową w ul. Meteorytowej, wpisana do wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6. Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, konieczne było wprowadzenie do projektu mpzp zapisów, zapewniających zachowanie i ochronę obiektów i obszarów o szczególnej wartości przyrodniczej i krajobrazowej.

Ustanowiony przez Wojewodę Wielkopolskiego plan ochrony dla wspomnianego rezerwatu przyrody⁹⁴ wprowadza ustalenia dotyczące m.in. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, mające na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zewnętrznych zagrożeń dla rezerwatu. W planie tym wymaga się, aby w pasie 200 m od granicy rezerwatu nie zmieniać kategorii użytkowania gruntu (z wyjątkiem zmiany na las), nie wprowadzać zabudowy oraz obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz prowadzić gospodarkę rolną i leśną w sposób nie zagrażający istnieniu rezerwatu.

Analizowany projekt mpzp uwzględni zatem konieczność wyeliminowania ryzyka wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na przedmiot ochrony rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, którego otulina obejmuje niewielkie fragmenty terenów zlokalizowanych w granicach obszaru projektu mpzp. W omawianym projekcie planu przede wszystkim ustala się ochronę otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i terenów położonych w granicach buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”. Fragmenty obszaru mpzp położone w otulinie rezerwatu obejmują teren zieleni **4ZO** oraz fragmenty terenu zieleni **1ZO** i terenu drogi **1KD-L**, w odniesieniu do których ustala się ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych ze względu na położenie w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (wskazanej na rysunku planu).

Uwzględniając zapisy planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”, w projekcie mpzp wskazano również bufor od rezerwatu, a powierzchnie zlokalizowane w jego zasięgu wskazane zostały jako wyłączony z zabudowy teren zieleni **2ZO**. W jego granicach również ustalono ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych ze względu na położenie w granicach buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”,

⁹⁴ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego z dnia 10 stycznia 2007r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61)

wskazanego na rysunku planu, a także ustalono wymóg zachowania nie mniej niż 60% powierzchni biologicznie czynnej, ograniczono do minimum możliwość lokalizacji nowych elementów zagospodarowania, a także na jego znacznej powierzchni wskazano lokalizację strefy ogrodów⁹⁵.

Omawiany w prognozie projekt mpzp uwzględnia także konieczność zachowania i ochrony fragmentu alei lipowej będącej pomnikiem przyrody (w granicach mpzp rośnie pojedyncza lipa). Przede wszystkim ustala zachowanie pomnika przyrody – alei lipowej, wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6, wskazanego na rysunku planu. W sposób korzystny ocenić należy również wskazanie powierzchni wokół wspomnianego pomnika przyrody jako wyłączzonego z zabudowy terenu **1ZO**, w zasięgu którego udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 70%. Taki sposób zagospodarowania i użytkowania terenu będzie sprzyjał ograniczeniu ewentualnych zmian w zasięgu powierzchni wokół rosnącego tu drzewa (np. uszczelnianie powierzchni, ograniczanie możliwości infiltracji wód opadowych i roztopowych), utrzymując możliwie korzystne warunki siedliskowe (pomimo funkcjonowania w bezpośrednim sąsiedztwie drogi o znacznym natężeniu ruchu kołowego).

Analizując możliwy wpływ realizacji ustaleń projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo - Umultowo” Morasko część B w Poznaniu na obszary Natura 2000 odniesiono się natomiast do obszaru zlokalizowanego w jego najbliższej odległości, a więc specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Biedrusko” PLH300001 (którego granice przebiegają w odległości ok. 520 m).

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Biedrusko” PLH300001 obejmuje tereny o unikatowej w skali regionu charakterystyce, wynikającej przede wszystkim z długotrwałej izolacji tych terenów od różnorodnych form działalności ludzkiej. Na obszarze tym stwierdzono występowanie 16 typów siedlisk przyrodniczych wskazanych w Załączniku I dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 9 gatunków zwierząt figurujących w Załączniku II wspomnianej dyrektywy. Ze względu na nagromadzenie stanowisk roślin chronionych i zagrożonych w skali regionu i całego kraju, a także udział ważnych siedlisk, obszar ten posiada niezwykle wysoką rangę pod względem jego znaczenia dla ochrony bioróżnorodności. Wśród głównych zagrożeń dla SOO „Biedrusko” PLH300001 wymienia się przede wszystkim rozwój aglomeracji miejskiej Poznania (w kierunku północnym) oraz dalszy rozwój osadnictwa rezydencjonalnego w rejonie Biedruska i Radojewa⁹⁶. Jak już wcześniej wspomniano, granice podlegającego ochronie obszaru przebiegają w odległości ponad 500 m, stąd też nie zaistniała konieczność uwzględnienia w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów bezpośredniego sąsiedztwa siedlisk podlegających ochronie. Konieczne było natomiast wprowadzenie rozwiązań mających na celu ograniczenie oddziaływań związanych z realizacją nowej zabudowy w północnej części miasta.

Z uwagi na przewidywane w projekcie mpzp zmiany dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania większości terenów oraz sąsiedztwo obszarów o szczególnej wartości przyrodniczej, konieczne było wprowadzenie do projektu mpzp rozwiązań ograniczających skalę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. W projekcie mpzp przede wszystkim w sposób jednoznaczny określono maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w obrębie terenów przeznaczonych pod zabudowę (**MN, MN/U, U**). Wprowadzono także ustalenia dotyczące sposobu kształtowania zieleni – w tym m.in. nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, zachowania istniejących drzew i krzewów⁹⁷, lokalizacji stref zieleni, stref ogrodów oraz strefy zieleni izolacyjnej, na terenach: **1MN, 2MN, 3MN, 4MN, 12MN, 13MN, 14MN** i **3MN/U** zagospodarowanie terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni – jak również określenie docelowej funkcji terenów zieleni (**1-4ZO**). Realizacja tych ustaleń pozwoli ograniczyć ryzyko realizacji zabudowy zbyt intensywnej, nie uwzględniającej lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych, czy też lokalizacji na omawianym obszarze obiektów mających szczególnie niekorzystny wpływ na środowisko⁹⁸.

Mając na uwadze oddalenie od granic obszaru Natura 2000, jak również przedmiot jego ochrony, nie przewiduje się wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz jego integralność, wynikających z realizacji ustaleń omawianego w prognozie projektu mpzp. Warunkiem koniecznym dla wyeliminowania ewentualnych negatywnych oddziaływań będzie natomiast respektowanie ustaleń projektu mpzp w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, przestrzeganie

⁹⁵ w której ustala się zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni oraz zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów

⁹⁶ jako potencjalne zagrożenie wymienia się również wystąpienie poważnej awarii w obrębie składowiska odpadów komunalnych miasta Poznania

⁹⁷ a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu

⁹⁸ projekt mpzp zakazuje lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczalnych pozostałymi ustaleniami planu

obowiązujących obecnie przepisów prawa, jak również prowadzenie wszelkich inwestycji z uwzględnieniem konieczności maksymalnej ochrony poszczególnych komponentów środowiska.

6.13. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* nie spowoduje oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień planu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym m.in. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska⁹⁹ przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowy Instytut Geologiczny, Prezydent Miasta Poznania, pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego, prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*.

Zakres i częstotliwość monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, będą zatem dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą natomiast zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w poszczególnych rozporządzeniach¹⁰⁰, a także specjalistycznych opracowaniach – określających metodyki referencyjne, odnoszące się do sposobu analizowania stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska. Stosowanie właściwych metodyk prowadzenia badań i pomiarów jest niezwykle istotne ze względu na ograniczenie możliwości wystąpienia błędów w ostatecznej ocenie jakości poszczególnych komponentów środowiska. Z uwagi na różnorodność zagadnień dotyczących metody i wymogów jakie wskazane są w przypadku prowadzenia monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, w niniejszym opracowaniu nie przytoczono ich brzmienia. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska należy natomiast pamiętać, że wyniki te muszą odnosić się do obszaru objętego planem miejscowym.

Proponuje się, iż w celu szczegółowego określenia wpływu realizacji ustaleń analizowanego w prognozie projektu mpzp najbardziej korzystne będzie prowadzenie badań monitorujących stan poszczególnych komponentów środowiska raz w roku. W przypadku analizowanego obszaru projektu mpzp szczególnie ważne będzie monitorowanie jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu (generowanego w granicach, jak i poza granicami obszaru opracowania), jak również jakości wód podziemnych. Istotne będzie również monitorowanie zjawisk dotyczących terenów zlokalizowanych w zasięgu otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP

Możliwość wprowadzenia różnego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* została ograniczona w „*Studium...*”, które określa kierunki przeznaczenia terenów znajdujących się w granicach

⁹⁹ utworzonemu ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska

¹⁰⁰ w tym m.in. w Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2021 poz. 1576), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. 2011 Nr 288 poz.1697)

analizowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W związku z powyższym, ilość możliwych do wprowadzenia alternatywnych sposobów zagospodarowania tego obszaru była stosunkowo niewielka. Wprowadzenie rozwiązań alternatywnych zostało ograniczone także z uwagi na konieczność uwzględnienia położenia znacznej części terenów w zasięgu strukturalnego klina zieleni oraz bliskiego sąsiedztwa terenów podlegających ochronie prawnej z uwagi na wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe (w granicach obszaru mpzp znajdują się niewielkie powierzchnie włączone do otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”).

Niemniej, w trakcie prowadzonych prac planistycznych rozpatrywano rozwiązania przestrzenne alternatywne do rozwiązań zaproponowanych ostatecznie w przedłożonej do opiniowania wersji ustaleń projektu planu. Rozwiązania te dotyczyły następujących aspektów:

- przebiegu projektowanych dróg wewnętrznych **KDW**,
- wyznaczenia terenu usług – oświaty **UO**,
- zasięgu terenów **MN/U**,
- określenia zasięgu terenu **1ZO** oraz terenu **1KD-L** (w sposób uwzględniający lokalizację pomnika przyrody),
- określenia przebiegu granic terenów infrastruktury technicznej – kanalizacji (**K**),
- przebiegu wskazanych w projekcie mpzp linii zabudowy,
- wskazania lokalizacji stref ogrodów i stref zieleni oraz określenia dla nich minimalnego udziału powierzchni zagospodarowanych różnymi rodzajami zieleni.

Rozwiązania zaproponowane ostatecznie w przedłożonym do opiniowania projekcie mpzp w dużym stopniu uwzględniają uwarunkowania społeczne, środowiskowe i ekonomiczne, stanowiąc kompromis pomiędzy koniecznością ochrony istniejącej zieleni i ekstensyfikowania zabudowy w sąsiedztwie obszarów chronionych (oraz w zasięgu strukturalnych klinów zieleni), zagospodarowaniem terenów w sposób zapewniający odpowiednią jakość życia mieszkańców miasta oraz potrzebą realizacji nowych inwestycji mieszkaniowych (i usługowych).

9. STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu. Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu, w której dopuszcza się odrębne opracowanie i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru „Moraska – Radojewa – Umultowa”.

Omawiany w prognozie projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar zlokalizowany w północnej części miasta (w obrębie Moraska), w rejonie ul. Morasko i ul. Morenowej. Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem planu miejscowego wynosi ok. 24,9 ha.

W dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp zaznacza się dominujący udział terenów nieużytkowanych, porośniętych spontanicznie pojawiającą się roślinnością, którym towarzyszą nieliczne tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, skupionej w rejonie ul. Morasko (w pojedynczych budynkach prowadzona jest działalność gospodarcza). W części północnej, w sąsiedztwie niewielkiego zbiornika wodnego, funkcjonuje również ogrodzone boisko sportowe, siłownia zewnętrzna oraz plac zabaw dla dzieci.

Obsługę terenów znajdujących się w granicach przedmiotowego projektu mpzp zapewniają ul. Morasko, ul. Meteorytowa, ul. Poligonowa oraz ul. Morenowa. Przez analizowany obszar oraz w ulicach z nim graniczących przebiegają elementy sieci infrastruktury technicznej, w tym: sieć wodociągowa, sieć gazowa, linia kablowa telekomunikacyjna, linia napowietrzna elektroenergetyczna SN oraz stacja transformatorowa.

Bezpośrednie otoczenie analizowanego obszaru stanowią tereny zabudowy (głównie mieszkaniowej jednorodzinnej), zlokalizowanej po północnej i wschodniej stronie ul. Morasko, niezabudowane tereny porośnięte spontanicznie rozwijającą się roślinnością, a także tereny otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (i w dalszej odległości tereny samego rezerwatu przyrody).

Obszar opracowania, wg podziału Polski na jednostki fizycznogeograficzne, położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5), w zasięgu mezoregionu Pojezierze Poznańskie (315.51). Pod względem geomorfologicznym obszar projektu stanowi fragment wzgórz morenowych akumulacyjnych, pochodzenia lodowcowego. Charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem w zakresie ukształtowania terenu – rzędne terenów wahają się od ok. 114 m n.p.m. do ok. 136 m n.p.m. W ukształtowaniu terenu zaznacza się wyraźne nachylenie z kierunku południowo-zachodniego w kierunku południowo-wschodnim.

Budowa utworów czwartorzędowych występujących na przedmiotowym obszarze jest zróżnicowana w minimalnym stopniu. W obrębie niemal całego obszaru utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez gliny zwałowe moren czołowych, pokrywające płytko występujące ily pliocięskie, które w części północno-zachodniej występują na powierzchni. Warunki budowlane określa się jako przeciętne. Tereny objęte granicami projektu mpzp położone są poza zasięgiem udokumentowanych złóż kopalin.

Na przeważającym obszarze wody gruntowe występują na głębokości 5-15 m p.p.t. Wody pierwszego poziomu wodonośnego występują na głębokościach przekraczających 50 m p.p.t. (w analizowanym przypadku hydroizohipsa głównego poziomu wodonośnego przebiega na rzędnych 65-70 m n.p.m.), a zwierciadło wody ma charakter napięty. Należy zauważyć, że na obszarze tym pierwszy poziom wodonośny jest tożsamy z głównym użytkowym poziomem wodonośnym. Na obszarze projektu planu nie występują ujęcia wody, dla których wyznaczone zostały strefy ochronne. Cały analizowany obszar znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

Wody powierzchniowe reprezentowane są przez, przepływający przez wschodnią część projektu, rów (Wa-A), będący lewobrzeżnym dopływem Rowu Glinnowieckiego, a także niewielki zbiornik otwarty (zlokalizowany w części północno-wschodniej). Obszar projektu mpzp położony jest w całości w zasięgu zlewni jednolitej części wód (JCW) Warta od Kopli do Wełny (PLRW600012185999). Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie hydrograficznej¹⁰¹, obszar objęty granicami projektu mpzp położony jest w zasięgu działu wodnego III-rzędu.

Gleby w granicach obszaru opracowania reprezentowane są przede wszystkim przez gleby bielcowe (zaliczane do 5, 6 i 7 kompleksu przydatności rolniczej). Lokalnie występują także czarne ziemie (zaliczane do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego). Z uwagi na przynależność do klas bonitacyjnych, w granicach obszaru opracowania wyraźnie zaznacza się przewaga udziału gleb klasy V i VI (udział gleb klasy IVb jest znacznie mniejszy).

W granicach obszaru projektu nie stwierdzono występowania zbiorowisk roślinnych o wyjątkowej wartości przyrodniczej, szczególnie rzadkich w skali kraju czy regionu. Należy natomiast wspomnieć, iż w zasięgu granic analizowanego projektu mpzp rośnie lipa, współtworząca aleję lipową o wyjątkowej wartości przyrodniczej, która została objęta ochroną w formie pomnika przyrody – wpisana do wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6.

Lokalną szatę roślinną tworzy mozaika zbiorowisk związanych z obecnością powierzchni porośniętych spontanicznie pojawiającą się roślinnością, w tym tworzącą niekiedy zwarte skupiska roślinnością wysoką, kępami i pasami zadrzewień w sąsiedztwie rowu melioracyjnego oraz ul. Morenowej, jak również roślinnością ozdobną, nasadzaną w obrębie przydomowych ogrodów (na terenach przy ul. Morasko).

Znaczny udział terenów porośniętych zielenią wysoką sprzyja jednocześnie obecności licznych przedstawicieli fauny, w tym w szczególności licznych gatunków bezkręgowców, płazów, ptaków, jak również migrujących w obrębie całego Moraska i Radojewa ssaków.

Warunki klimatyczne mają charakter zbliżony do warunków panujących na obszarze całego miasta. Na lokalny mikroklimat wpływa natomiast specyficzne ukształtowanie analizowanego obszaru oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów (zróżnicowanie rzędnych terenu, tereny nieużytkowane, porośnięte roślinnością itd.).

Stan jakości powietrza atmosferycznego na obszarze mpzp określono na podstawie jakości powietrza na terenie strefy aglomeracja poznańska, a jakość wód określono na podstawie wyników analizy jakości wód w obrębie JCWPd nr 60 (PLGW600060) – w przypadku wód podziemnych – oraz na podstawie wyników analizy jakości wód w obrębie JCWP Warta od Kopli do Wełny (PLRW600012185999) – w przypadku wód powierzchniowych. Zgodnie z publikowanymi informacjami, JCWP Warta od Kopli do Wełny jest silnie zmienioną częścią wód (SZCW) o złym stanie ogólnym wód. Na podstawie analizy *Strategicznej Mapy Hałasu*¹⁰² stwierdzono, iż obecne warunki akustyczne w granicach większości obszaru projektu mpzp są korzystne (za wyjątkiem części terenów przy ul. Morasko).

W granicach terenów, dla których opracowano projekt mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* zidentyfikowano istotne problemy środowiska związane przede wszystkim z koniecznością ograniczenia presji inwestycyjnej w obrębie terenów współtworzących klinowy system zieleni miasta, postępującym procesem zabudowywania terenów dotąd niezagospodarowanych, a także ryzykiem wprowadzania na analizowany obszar funkcji wzajemnie ze sobą kolidujących. Wskazano również na możliwość pojawienia się zagrożeń związanych z niedostatecznym dostępem do sieci infrastruktury technicznej (kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej).

¹⁰¹ mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001

¹⁰² *Strategiczna Mapa Hałasu miasta Poznania 2022, AKUSTIX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, 2022*

Głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego *obszaru „Morasko-Radojewo-Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* jest stworzenie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o odpowiednich parametrach uwzględniających walory przyrodnicze i krajobrazowe terenu, w tym sąsiedztwo rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”.

W planie ustalono przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną (**1-14MN**), mieszkaniową jednorodziną lub usługową (**1-4MN/U**), usługi (**1-2U**), usługi sportu i rekreacji (**US**), tereny zieleni (**1-4ZO**), infrastrukturę techniczną – elektroenergetykę (**1-3E**), kanalizację (**1-3K**) oraz drogi publiczne (**1-4KD-L**, **1-3KD-D**) i wewnętrzne (**1-11KDW**). Dzięki szczegółowo określonym liniom zabudowy oraz liniom rozgraniczającym w planie stworzono czytelny układ przestrzenny. Do planu wprowadzono także liczne ustalenia mające na celu ochronę i kształtowanie krajobrazu oraz zapewnienie walorów ładu przestrzennego, w tym m.in. poprzez wyznaczenie linii zabudowy, rzędów drzew, stref ogrodów, stref zieleni i strefy zieleni izolacyjnej

Z uwagi na charakter i skalę inwestycji, których realizację dopuszczają ustalenia przedmiotowego projektu mpzp, przewiduje się, że zmiany w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów dotyczyć będą przede wszystkim obszarów aktualnie nieużytkowanych (niezabudowanych, porośniętych spontanicznie rozwijającą się roślinnością), a przeznaczonych zgodnie z ustaleniami projektu mpzp pod lokalizację projektowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (**MN**)¹⁰³ oraz towarzyszących jej dróg (**KD-D**, **KDW**). Wprowadzenie nowej zabudowy oraz zrealizowanie inwestycji w zakresie lokalnego układu drogowego oraz sieci infrastruktury technicznej związane będzie niewątpliwie z występowaniem negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, lokalne warunki gruntowo-wodne, szatę roślinną, zwierzęta, krajobraz, a także lokalne warunki mikroklimatyczne.

W celu ograniczenia skali prognozowanych, negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, jakie mogą wystąpić w konsekwencji realizacji projektowanych inwestycji budowlanych, komunikacyjnych i infrastrukturalnych, do projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* wprowadzono szereg zapisów, których realizacja pozwoli na ograniczenie prognozowanych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji ustaleń dotyczących lokalizacji projektowanych inwestycji. W tym zakresie w projekcie określono m.in. maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalne udziały powierzchni biologicznie czynnej, jakie muszą być zachowane w obrębie terenów wskazanych pod zabudowę (na terenach **MN**, **MN/U**, **U**, **US**, **E**, **K**). Wśród najbardziej istotnych – z punktu widzenia ograniczenia ryzyka wystąpienia ewentualnych niekorzystnych zmian w środowisku – zapisów wskazać należy natomiast szereg ustaleń projektu mpzp w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, czy też zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej. Do najważniejszych z nich należą zapisy ustalające:

- zachowanie pomnika przyrody – alei lipowej, wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 324/6, wskazanego na rysunku planu,
- ochronę otuliny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” i terenów położonych w granicach buforu od rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”,
- nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia,
- zachowanie istniejących drzew i krzewów, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym, zagospodarowaniem lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń na działce budowlanej lub w granicach planu,
- w strefie zieleni izolacyjnej wskazanej na rysunku planu:
 - zagospodarowanie co najmniej 80% powierzchni strefy krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z zastrzeżeniem § 8 pkt 2,
 - zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- w strefach ogrodów, wskazanych na rysunku planu:
 - zagospodarowanie co najmniej 70% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni,
 - zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- w strefach zieleni wskazanych na rysunku planu:
 - zagospodarowanie co najmniej 50% powierzchni strefy drzewami, krzewami wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej, z wykorzystaniem istniejącej zieleni,
 - zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów;
- na terenach: **1MN**, **2MN**, **3MN**, **4MN**, **12MN**, **13MN**, **14MN** i **3MN/U** zagospodarowanie terenu z wykorzystaniem istniejącej zieleni,

¹⁰³ i towarzyszącej jej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej na terenach **MN/U**, zabudowy usługowej na terenie **U**

- lokalizację rzędów drzew wskazanych orientacyjnie na rysunku planu na terenach **2U, US, 1ZO, 3ZO, 3KD-L i 3KD-D**,
- dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,
- w zakresie retencji lub zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, z uwzględnieniem uwarunkowań gruntowo-wodnych:
 - zachowanie i ochronę istniejących wód powierzchniowych, miejsc naturalnej retencji, cieków i rowów jako otwartych, z dopuszczeniem robót budowlanych,
 - dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń, takich jak: rowy infiltracyjne, drenaże rozsączające, rowy i niecki retencyjne, ogrody deszczowe, stawy hydrofitowe, studnie chłonne, zielone dachy i ściany, zbiorniki retencyjne,
 - dopuszczenie stosowania nawierzchni przepuszczalnych,
 - dla terenów **ZO** zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie;
- w zakresie kształtowania komfortu akustycznego zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku i w budynkach:
 - dla terenów **MN** jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - dla terenów **MN/U** jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych,
 - w przypadku lokalizacji na terenach: **1MN/U, 2MN/U, 3MN/U i 2U** zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz domów opieki społecznej, w granicach działki budowlanej, odpowiednio jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży lub terenów domów opieki społecznej,
 - na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku, jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych,
- dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu.

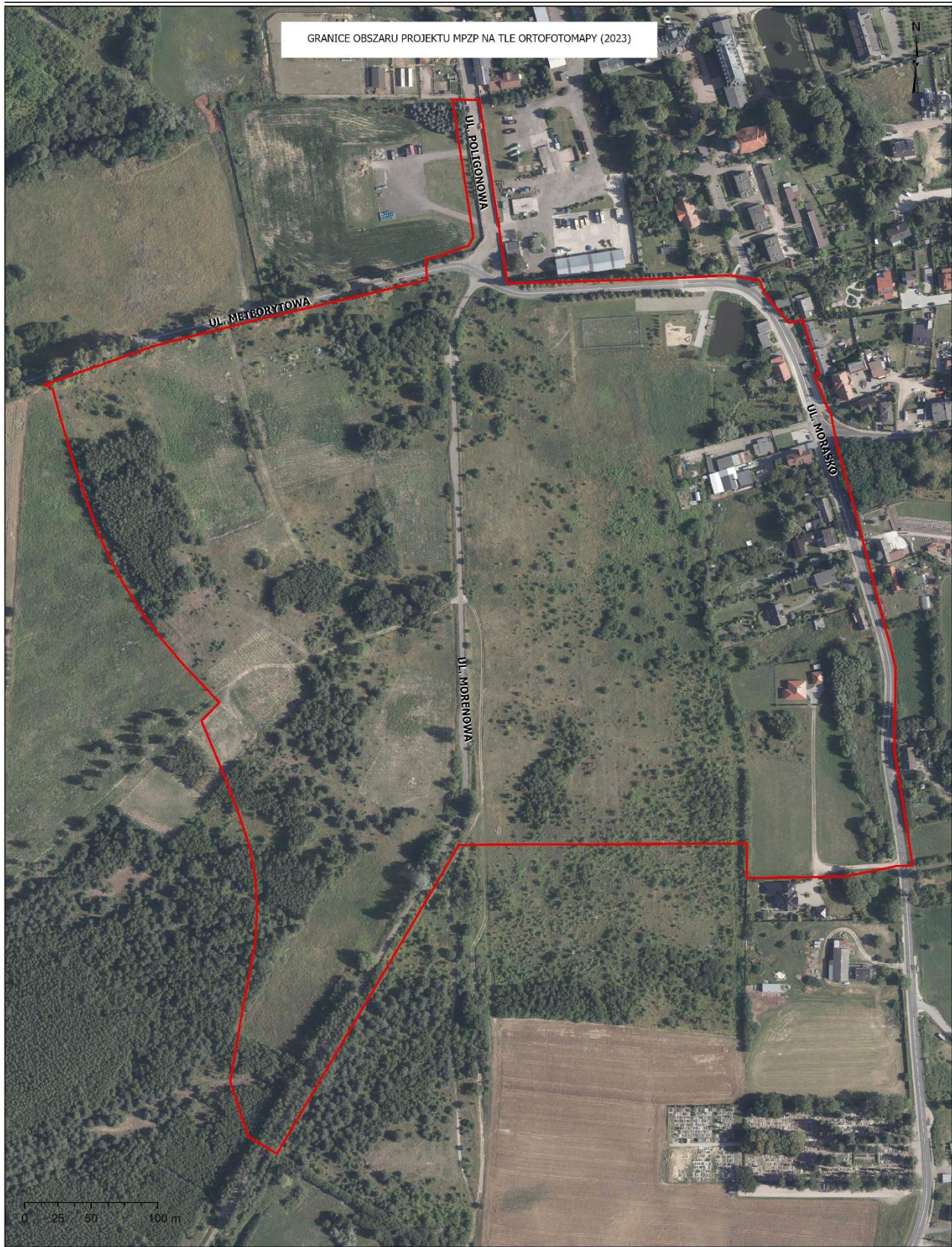
Zakres wprowadzonych do projektu mpzp zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska uznaje się za właściwy. Należy jednak zaznaczyć, iż warunkiem utrzymania prawidłowego funkcjonowania środowiska w obrębie terenów zlokalizowanych w granicach omawianego obszaru, będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu mpzp i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza w zakresie ochrony jakości powietrza, prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony przed hałasem.

Należy podkreślić, że zapisy projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* uwzględniają cele ochrony środowiska ustalone na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym, w tym w szczególności cele wskazane w: Polityce ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030), Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020), Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania do roku 2030, a także w Planie adaptacji do zmian klimatu Miasta Poznania do roku 2030. Ustalenia projektu mpzp uwzględniają jednocześnie ustalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”, określającego kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta.

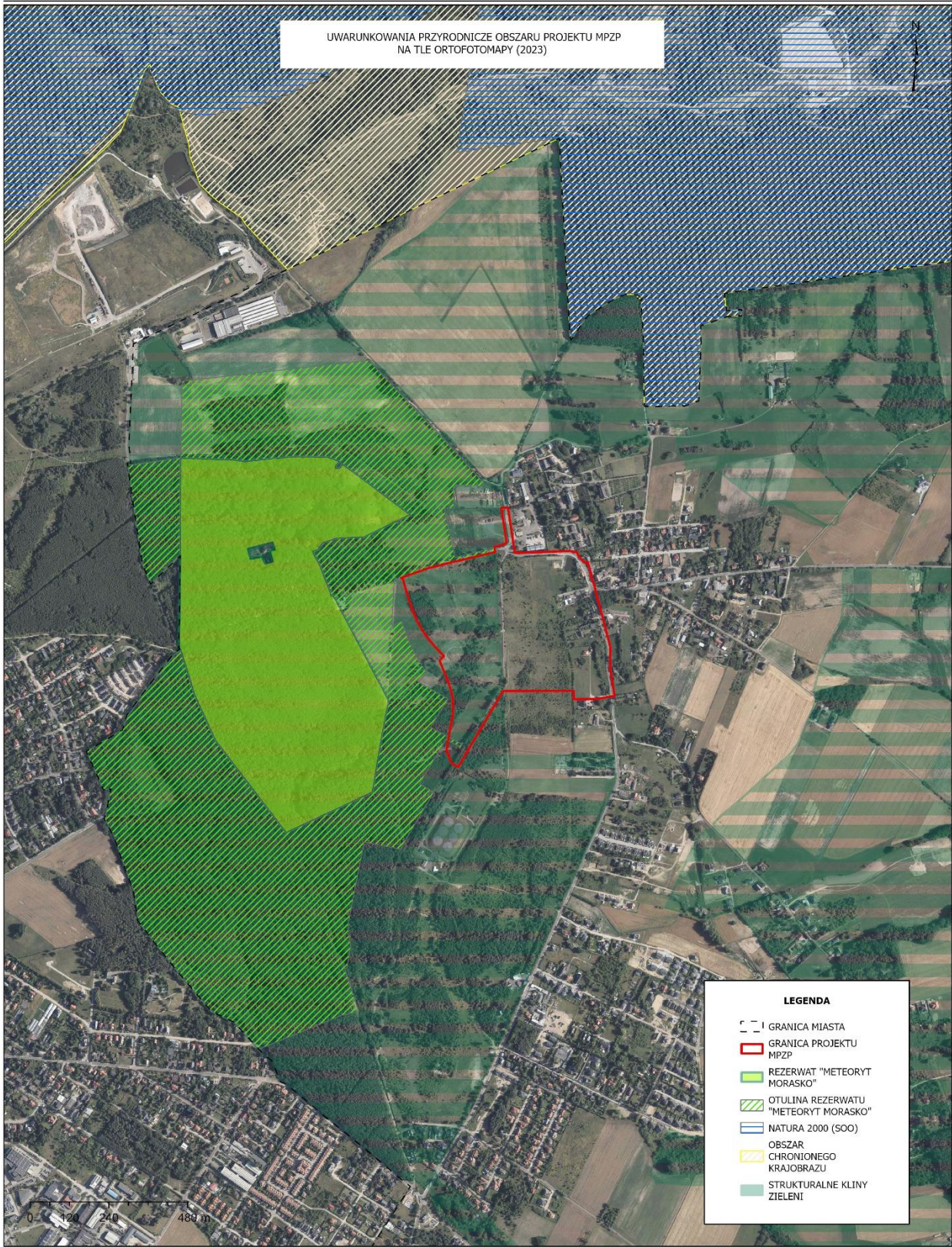
Możliwość wprowadzenia odmiennego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu* została znacząco ograniczona przez zapisy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”, określającego wiodący i uzupełniający kierunek zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów. Z uwagi na powyższe, w trakcie prowadzonych prac planistycznych nie rozpatrywano rozwiązań przestrzennych odbiegających w sposób znaczący od zaproponowanych ostatecznie w projekcie mpzp *obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu*. Rozważano jedynie kilka rozwiązań dotyczących określenia zasięgu terenów **1ZO i 1KD-L**, lokalizacji i zasięgu stref ogrodów i stref zieleni w zasięgu terenów **MN**, przebiegu granic terenów infrastruktury technicznej – kanalizacji, czy też przebiegu projektowanych dróg wewnętrznych. Z uwagi na skalę oraz charakter analizowanych rozwiązań alternatywnych, nie zakłada się natomiast znaczących różnic w prognozowanych oddziaływaniach, jakie wystąpią w konsekwencji realizacji zapisów projektu mpzp na całym obszarze objętym jego granicami.

Reasumując, w wyniku przeprowadzonej analizy, uwzględniającej obecny stan i charakter poszczególnych komponentów środowiska w granicach przedmiotowego obszaru, a także skalę oddziaływań

związanych z realizacją inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych, stwierdzono, iż realizacja wszystkich ustaleń projektu mpzp obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” Morasko część B w Poznaniu będzie stanowiła przyczynę pojawienia się oddziaływań mających negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Należy natomiast podkreślić, że respektowanie wprowadzonych do projektu mpzp ustaleń określających wskaźniki i parametry kształtowania zabudowy, jak również ustaleń określających zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, pozwoli na ograniczenie skali prognozowanych zjawisk.

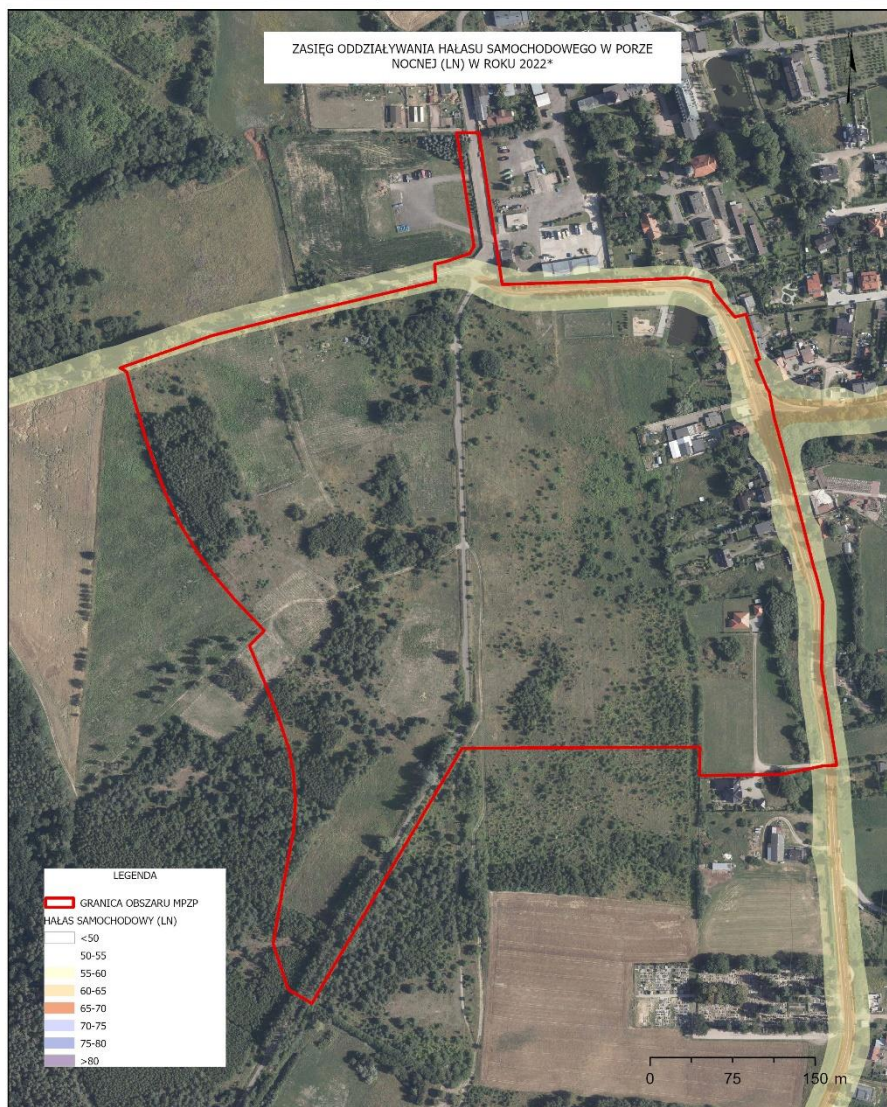
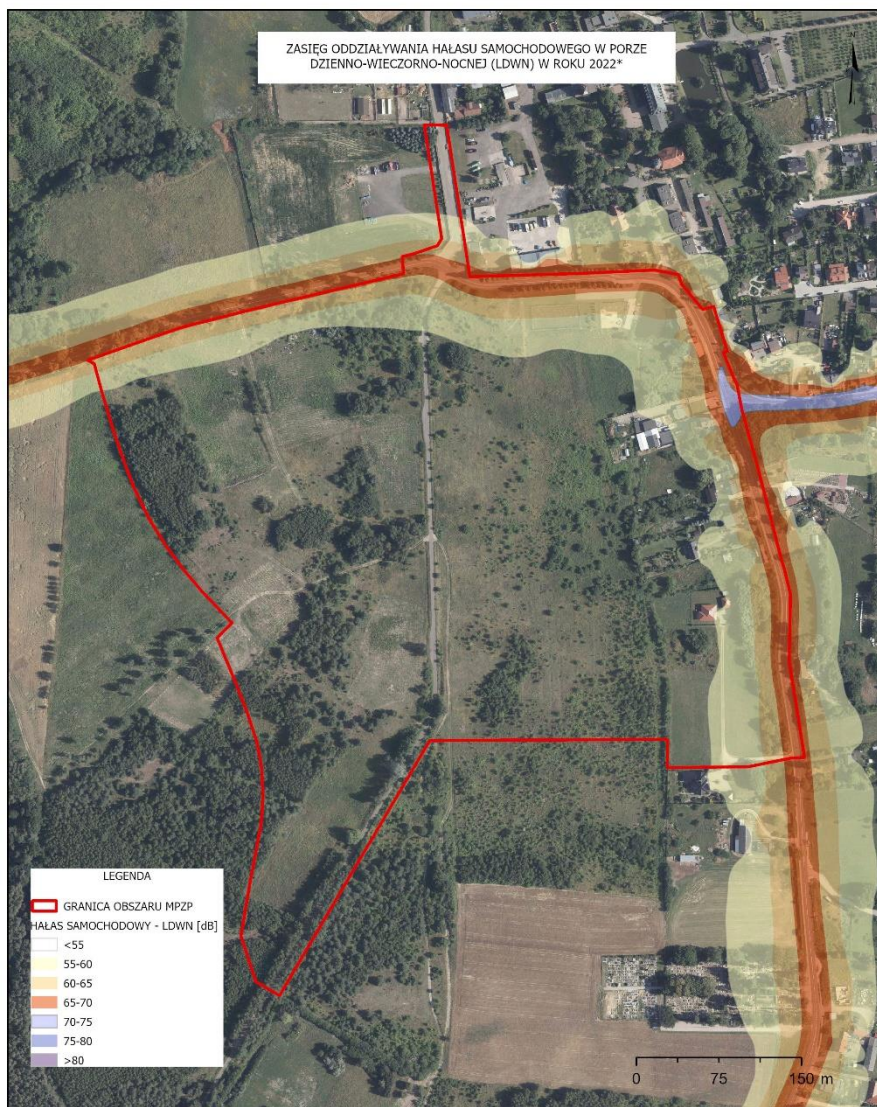

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE OBSZARU PROJEKTU MPZP
NA TLE ORTOFOTOMAPY (2023)

LEGENDA

- GRANICA MIASTA
- GRANICA PROJEKTU MPZP
- REZERWAT "METEORYT MORASKO"
- OTULINA REZERWATU "METEORYT MORASKO"
- NATURA 2000 (SOO)
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- STRUKTURALNE KLINY ZIELENI

*źródło: strategiczna Mapa Hałasu miasta Poznania 2022, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, 2022

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania, o których jest mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. Chruszczak', is written in a cursive style.